



© T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı
Kùtùphaneler ve Yayınlar Genel Mùdùrlùđù

Eser Adı: Numân Mâhir Dîvânı
Mùellifi: Eğribozlu Numân Mâhir
Hazırlayan: Özlem Batđı
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3994-0
Ana Yayın Numarası: 3564
Kùltür Eserleri Dizisi- 563

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001
Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr>

EĞRİBOZLU NUMÂN MÂHİR
DÎVÂNI

Hazırlayan
Özlem BATĞI

Ankara
2017

KISALTMALAR

hzl.	Hazırlayan
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NMD	Numân Mâhir Dîvânı
S.	Sayı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK	Türk Dil Kurumu
TTK	Türk Tarih Kurumu
Yay.	Yayımları
YKY	Yapı Kredi Yayınları

NUMÂN MÂHİR'İN HAYATI, SANATI VE ESERLERİ

A. Hayatı

Asıl adı Numân Mâhir olan şairin hayatı ile ilgili bilgiler sınırlıdır. Mâhir Eğribozludur. Kaynaklarda doğum tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Eğriboz hanedanından Kadı Osmân Reşîd Bey'in oğludur. Mâhir'in bildiğimiz tek kardeşi Sicill-i Osmânî'den edinilen bilgiye göre İstanbul payeli Eğribozlu İsmail Bey ile nikâhlanmış olan kız kardeşidir.¹ Bazı kaynaklar Mâhir'in Mora valisi Ebûbekir Sâmi Paşa'nın kızıyla evlenmiş olduğunu yazsa da elde kesin bilgiler bulunmamaktadır.

Mâhir'in gördüğü eğitim hakkında kaynaklarda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Fakat devrinde şiir ve inşada ileri², fazıl, kâtip ve şair³ olduğu birkaç cümle ile belirtilmiştir.

Şairin hayatı hakkında en detaylı bilgiler mesleği ile ilgili olanlardır. Hayatı memuriyet görevleriyle geçmiş olan Mâhir, Tuhfe-i Nâilî'de Eğribozlu evkaf memuru olarak tanımlanmıştır.⁴ Uzun bir memuriyet hayatı geçirmiş olan Mâhir, katipik mesleği ile Bâb-ı Âlî'de başarılar göstermiştir. 1238/1822'de İstanbul'a geldikten sonra Hâcelik rütbesiyle sadrazam mektupçuluğuna dâhil olmuştur. Bu görevi ile sadrazamlık makamından yazılan yazıların kontrolünü sağlamıştır. 1247/1832 yılının Şevval/Mart ayında Hâcegânlık rütbesi ile Bursa mukattaacısı⁵ olan Mâhir bu görevden sonra Âmedî odasına geçmiştir. 1252/1836 yılında Hariciye kitabeti ve bir süre sonra da Osmanlı'nın ilk Türkçe resmi gazetesi olan Takvim-i Vekâyi nezaretine tayin olmuştur. Mâhir 1255/1839 yılında Âmedî odası amirliğine ve 1256/1840 yılında da saltanat mensuplarının vakıflarından sorumlu olduğu "Bâ-rütbe-i ûlâ Evkâf-ı Hümâyûn" nezaretine geçmiştir.⁶

Mâhir'in ölüm tarihine dair bilgiler paralellik göstermektedir. Şair 1259/1843 yılının Zilhicce/Aralık ayında vefat etmiş ve Eyüp'te Bostan İskelesinde, imaret karşısındaki kabristana defnedilmiştir.

Hayatının son dönemlerinde, yaşlılığının da etkisiyle sağlığının bozulduğu kaydedilen Mâhir, düştüğü hasta yatağında bile şiirler yazmıştır. Dîvânında yer alan ve kendi vefatı için yazmış olduğu "Târîh-i Vefât-ı Nazm" şiiri de bunu açıkça göstermektedir.

Târîh-i Vefât-ı Nâzım

Sâbık evkâf-ı hümâyûn nâzırı Mâhir Bege
Verse Hak mülkiyet üzere dâr-ı adni müstehak

¹ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmânî yahud Tezkere-i Meşâhîr-i Osmaniye*. (hzl. Nuri Akbayar). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 907.

² Tuman, Mehmet Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî-Dîvan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri* (hzl. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yay. 912.

³ Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmânî yahud Tezkere-i Meşâhîr-i Osmaniye*. (hzl. Nuri Akbayar). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 907.

⁴ Tuman, Mehmet Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî-Dîvan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri* (hzl. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yay.912.

⁵ *Mukattaa*, devlete ait gelir getiren bir malın bedeli karşılığında geçici olarak kiraya verilmesi veya devredilmesi işlemidir.

⁶ Fatîm Davud. *Hâtimetü'l-Eşâr*. (hzl. Ömer Çiftçi). Malatya. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/EkLenti/10736,metinpdf.pdf?0> [Erişim Tarihi: 29.11.2017]

Görmemişdi mislini her bir maârifde cihân
Münşiyân ü şâirân dehre verirdi sebak

Ah ol gencîne-i ilm ü kemâl ü iffeti
Hâkde kıldı nihân dünyâ-yı fânî yek-nesak

Sâye-i şâhânedede kesb-i tahayyüz eyleyip
Eylemişdi hayli mansıblarda say-ı müteffik

İffet ü takva vü zühd ü hüsn-i hulkı şöyle kim
Emr-i münkir olmamışdı kendisinden mâ-sebak

Rûhunu kevserle sîr-âb eyleyip firdevsde
Kabirini pür-nûr-ı rahmet eyleye Rabbü'l-felak

İbtidâ-yı celb-i rahmetle dedim târîhini
Kasr-ı nev-inşâ ede Mâhir Bege mevâda Hak 1259

B. Sanatı

XIX. yüzyılda devletin tüm kurumlarında yapılan hızlı değişikliklerin yanında milletin fikri yapısında da birtakım değişiklikler meydana gelmiştir. Bu yüzyıl gerek mimari gerek edebiyat ve gerekse sosyal hayat bakımından Avrupalı etkilerin görüldüğü bir yüzyıldır. Bütün bunların yanı sıra eskinin etkilerini silmek kolay olmamıştır. Tanpınar'ın dediği gibi: "Eski, yürüyen hayat karşısında son sözünü söylemesine rağmen, cemiyetin içinde, ruhlarda bütün unsurlarıyla çok derin hâkimdi. Bütün hayat onunla dolu idi."⁷ İşte bu yüzden, köklü bir geçmişi olan Divan edebiyatının, bu şartlara teslim olduğu, sessiz sedasız, mücadelesiz silinip ortadan kalktığı söylenemez. O da yeniliklere karşı savaşıp, yaşama imkânı arayacaktı. Önceki yüzyıllar kadar güçlü şairler yetişmeyecek olsa da bazı şairler geleneğin dünyasına uygun şekilde şiirlerini meydana getirmeye devam edeceklerdi. İşte Mâhir de o şairlerden biridir.

Mâhir, şiirin gerek şekil ve gerekse konu bakımından değişmeye ve gelenekten uzaklaşmaya başladığı yüzyılda geleneğin sınırları içinde geleneğe uygun formlarda şiir yazmayı başarmış bir şairdir.

Çağdaşlarının büyük çoğunluğu gibi devlet dairelerinde çeşitli memuriyetlerle hayatını sürdürmüş olan Mâhir'in şairliği hakkında kaynaklarda geçen tek bilgi nazım ve nesre kadir, mahâretli bir şair olduğudur. Bizim de onun edebi kişiliği hakkında söyleyebileceğimiz; onun bazı şiirlerinde kendi şairliği ve şiir hakkındaki düşüncelerini yansıtan beyitlere dayanmaktadır.

Mâhir şiirlerinde nazmını ve şairlik yaradılışını övmüştür. Şiirinin mana denizinde tek olduğunu, şairlik hünerinin üstünlüğünü dile getirmiştir:

Ne denli olsa da gavnâs-ı ummân-ı maânî ger

⁷ Ahmet Hamdi Tanpınar (1956). *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul. YKY. 38

Benim tabım gibi bir kân-ı lülü-i nazım olmaz (G 83/4)

Mâhir şiirinin mizacını ancak hikmet sahiplerinin anlayacağına vurgu yaparak yaralı kimselerin şiirini okuyarak şifa bulacaklarını ifade eder:

Mizâc-ı şirimi hikmet-şinâs olan anlar

Şifâ bulur okusa zahm-dârî-i nâsûr (K 5/50)

Mâhir kendini ruhu besleyen, can bağışlayan kusursuz söz söyleyebilen, temiz üsluplu bir şair olarak nitelendirmiştir:

N'ola rûh-perver ise nâtika-i cân-bahşım

Benim ol şâir-i mucize-dem ü pâkîze-edâ (K 3/18)

Kendini devrin tûtîsi olarak ifade eden şair, sözünün manaya gıda olduğunu ifade etmiştir:

Zîrâ benim ol tûtî-i nazm-âver-i devrân

Kanda sühanım rûh-ı ma' ânîye gıdâdır (K 1/32)

C. Eserleri

Mâhir'in Münşeât ve Dîvân olmak üzere bilinen iki eseri vardır.

1. Münşeât

Mâhir'in ilk eseri olan Münşeât'ı 264 sayfadan oluşan matbu bir eserdir. Eser 23 Rebiü'l-evvel 1286/3 Temmuz 1869 yılında Ali Rıza Efendi Matbaasında basılmıştır. "Münşeât-ı Numân Mâhir Beg Efendi" başlığı ile başlayan eser arızalar, mektuplar, tebriknâmeler ve tezkirelerden oluşmaktadır.

2. Dîvân

Mâhir Dîvânı, 18 Şevval 1288/31 Aralık 1871 yılında Âmîre Matbaasında basılmış, 152 sayfadan oluşan matbu bir eserdir. Dîvân'ın ilk sayfasında "Mevâlîden Eğribozî Osmân Reşîd Beg-zâde Nu'mân Mâhir Beg Merhûmun Dîvân-ı Fesâhat-Unvânlarıdır" şeklinde bir başlık ve kütüphane mührü yer almaktadır. Eser TBMM Kütüphanesinde 73003860 yer numarası ile kayıtlıdır.

Dîvân'ın boyutu (dış-iç) 17x23 mm'dir. Satır sayısı her sayfada farklılık göstermektedir.

Dîvân'da mensur bir girişten sonra 1 miraciyye ve 2 na't yer alırken eserde toplam; 11 kaside, 15 tarih, 2 tahmis ve 194 gazel yer almaktadır.

Dîvân'ın Gazeliyyât bölümünde 181 gazel ve devamında "Sonradan İnşâd Olunan Gazeller" başlığı ile eklenmiş olan 13 gazel daha bulunkatadır. Dîvân'daki gazellerin biri *müstezad*, ikisi *müzeyyel gazel*, ve iki gazel de İzzet ile birlikte *müşterek gazel* olarak yazılmıştır.

Mâhir'in kasidelerini sunduğu kişiler ve kasidelerin beyit sayıları aşağıdaki gibidir:

Kasidenin Sunulduğu Kişi	Kasidenin Beyit Sayısı
1- Sâmi Ebû Bekir Paşa	40
2- Sâmi Ebû Bekir Paşa (Ramazaniyye)	31
3- Sâmi Ebû Bekir Paşa (Bahariyye)	55
4- Mehemmed Hakkı Paşa	25
5- Nûrullâh Paşa	59
6- Reîsü'l Küttâb Pertev Efendi	37
7- Velîyüddîn Paşa	55
8- İzzet Beg Efendi	33
9- Şâkir Ahmed Paşa	49
10- Şeyh Mustafa Efendi	17
11- Yûsuf Ziyâ Paşa	60

Mâhir Dîvânı'nda yer alan tarihlerden ilki Sultan II. Mahmud'un iki şehzadesinin sünnetleri için yazılmıştır:

Buldu Mâhir kulu bir şevk ile târîh-i nefis

Oldu sünnet iki şeh-zâde-i âlî-cevher (T. 1/17)

Dîvândaki ikinci ve üçüncü tarihler de II. Mahmud'un kızları Münîre ve Hatîce Sultan'ın doğum tarihlerine işaret etmektedir:

Silk-i nizâma peyvend târîh-i cevherî bend

Mihr ile aya mânend togdu Münîre Sultân (T. 2/9)

Mâhir envâ-ı teşekkürle dedim târihin

Zîb edip dehri tulû ile Hâdîce Sultân (T. 3/7)

Dîvân'da yer alan tahmislerden biri XVIII. yüzyıl divan şairlerinden olup divan kâtipliği yapmış olan Sâlik Efendi'nin bir gazeline yapılmıştır. İkinci ve son tahmis ise Sâmi Ebû Bekir Paşa'nın Kethüdâsı olan ve Mâhir ile çağdaş İzzet Bey Efendi'nin bir gazelinesidir.

KAYNAKLAR

- Batđı, Özlem (2012). *Numân Mâhir Divanı*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Bursalı Mehmed Tahir (2000). *Osmanlı Müellifleri I-II-III*. Ankara: Bizim Büro Yay.
- Çavuşoğlu, Mehmed (1986). “Divan Şiiri”. *Türk Dili Dergisi*. S. 415-416-417. Ankara.
- Çavuşoğlu, Mehmed (2006). *Divanlar Arasında*. İstanbul: Kitabevi Yayıncılık.
- Çeltik, Halil (2007). “Tenkitli Divan Neşirlerinde Nazım Şekli Problemleri”. *Turkish Studies*. (2/3): 189-199.
- Dilçin, Cem (2000). *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*. Ankara: TDK Yay.
- Fatîn Davud. *Hâtimetü’l-Eşâr*. (hızl. Ömer Çiftçi). Malatya. <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10736,metinpdf.pdf?0> [Erişim Tarihi: 29.11.2017]
- Tuman, Mehmet Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî-Dîvan Şairlerinin Muhtasar Biyografileri* (hızl. Cemal Kurnaz, Mustafa Tatçı). Ankara: Bizim Büro Yay.
- İpekten, Haluk (2004). *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*. İstanbul: Dergâh Yay.
- İpekten, Haluk, Mustafa İsen, Recep Toparlı, Naci Okçu ve Turgut Karabey (1988). *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. Ankara: KB Yay.
- Kam, Ömer Ferit (2008). *Âsâr-ı Edebiye Tedkîkâtı*. (hızl. Halil Çeltik). Ankara: Birleşik Yayınevi.
- Kılıç, Müzahir (1998). *Sâlik Efendi (Kasımpaşalı) Hayatı, Edebi Kişiliği, Divanı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*. Doktora Tezi. Erzurum: Atarürk Üniversitesi.
- Kocatürk, Vasfi Mâhir (1970). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Edebiyat Yayınevi.
- Kurnaz, Cemal (2004). *Eski Türk Edebiyatı*. Ankara: Kitabevi Yayıncılık.
- Levend, Agâh Sırrı (1984). *Divan Edebiyatı*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Levend, Agâh Sırrı (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: TTK Basımevi.
- Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmanî yahud Tezkere-i Meşâhîr-i Osmaniye*. (hızl. Nuri Akbayar). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Mermer, Ahmet vd. (2007). *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatına Giriş*. Ankara: Akçağ Yay.

Mermer, Ahmet, Neslihan Koç Keskin (2005). *Eski Türk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*. Ankara, Akçağ Yay.

Muallim Naci (2000). *Osmanlı Şâirleri*. (hzl. Cemal Kurnaz). Ankara: Akçağ Yay.

Onay, Ahmet Talât (2007). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*. (hzl. Cemal Kurnaz). Ankara: Birleşik Yayınevi.

Pakalın, M. Zeki (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: MEB Yay.

Pala, İskender (2004). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. Ankara: Kapı Yay.

Saraç, M. A. Yekta (2006). *Klâsik Edebiyat Bilgisi (Belâgat)*. İstanbul: Gökkuşbu Yayınevi.

Şemseddin Sâmî (2005). *Kâmûs-ı Türkî*. İstanbul: Çağrı Yay.

Şemseddin Sâmî (1888-1898). *Kâmûsü'l-A'lâm*. İstanbul: Mihran Matbaası.

Şentürk, A. Atillâ, Ahmet Kartal (2004). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.

Tanpınar, Ahmet Hamdi (1956). *XIX. Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: YKY.

NUMÂN MÂHİR DÎVÂNİ'NİN METNİ

Mevâliden Eğribozi⁶ 'Osmân Reşid Beg-zâde Nu⁶ mân Mâhir Beg Merhûmuñ Dîvân-ı Feşâhat-⁶ Unvânlarıdır.

Maṭba⁶ a-i⁶ 'Âmirede Ṭab⁶ Olunmuşdur.

Bismillâhırrâhmânırrâhîm

جدی کہ در زبان عوالم مسامت

مخصوص بارگاه خدای معظمست

لؤلوی تابدار صلات و سلام پاک

شایسته نثار در فخر عالمست

نعت بهین ترضیه از لطف ایزدی

شایان آل و صحب کزین مکر مست⁸

Amma ba⁶ d-ı zamâ⁶ ir-i nâm-âverân-ı iklîm-i süḥan ve ṭabâyi⁶ -i yeke-tâzân-ı zekâ vü fiṭen olan sâlikân-ı mesâlik-i şî⁶ r ü inşâ ve mâlikân-ı memâlik-i nazm u imlâya ruşen ü hüveydâdır ki seciyye-i zülâl neşid-i siḥr-i ḥelâl ve selîka-i cüybar şîrin-güvâr-ı güftâr ü maḳâl lücce-i ṭabâyi⁶ -i hüner-verân-ı ḥaḳâyıḳ-ı binâna yenabî⁶ 'avarif-i Kırdgâriden câri bir 'inâyet-i bi-pâyân ḥazret-i perverdigârı olduğu vâ-reste-i ḳayd-ı eşkâl olduğuna binâ⁶ -perver-i şiyâfte-i gülzâr-ı taḥayyülleri olan üşkufe-i reng-â-reng-i mezâmîn-i nikât ve ezḫâr-ı gûn-â-gûn tevriye vü kinâyât 'ale-d-devâm ta⁶ ṭir-i meşâm-ı 'âlemiyân ve tenvîr-i bâsıra-i daḳâyıḳ-binân-ı zamân etmekte olduğu ḳazıyye-i müsellemeden bir emr-i bâhirü'l-bürhân olmağla şâhid-i pesendide-ḥıram nazm ü inşânın merâyâ-yı âgûş-ı tefekkürde izḫâr-ı ğunc ü delâl-i nâz ve ibrâz-i tebaḥtur u ihtizâz eylemesi ḥuşuşuna kâffe-i ulü'n-nühâ ṭâlib ü sa⁶ y ü küşiş-i bi-hemâl ile ez-cân ü dîl râġıb olmalarından nâşi her 'aşrda mazhariyyet-i feyz-i cenâb-ı bâri ile bir zât-ı ḥuceste-şifât ḥâ⁶ iz-i ḳaşabüs⁶ -sebaḳ imtiyâzât olarak neyl-i ârzü-yı vişâl ile vâşıl-ı ser-menzil-i kemâl olmağla şîr-i şükûḥ-ı nâm-ı nâmileri teşnif-sâz-ı mesâmî⁶ -i 'âlemiyân ve envâr-ı âşâr-ı ma⁶ ârif-kirdârları mânend-i ḥürşid-i tabân pertev-efgen-i şahâ⁶ if-i cihân olması cem⁶ ü telfîḳ-i şîrâze-i âşârlarına merbûṭ ve tertib ü tanzim-i dîvânlarına menûṭ olduğu resm ü revîş-i eslâfdan müstebân ve bu eser-i cemile iktidâ-yı lâzımeden idüğü bedihi vü 'ayân olmağ ḥasebiyle el-ḥâletü'l-ḥâzihi bu 'aşr-ı bâhirü'n-naşrda sitâyîş-i tavşif-i ğâyet-i süḥan-veri naḳş-ı nigîn-i kemâl ü nigâriş-i midḥat-i nazm-âveri beytü'l-ḳaşid na⁶ t-ı bihin-i mâ-şadaḳ ḥalleri olan mahruse-i Eğribozda mevâlî-i 'izâm-ı celilü's-şân ve eşrâf-ı ḥânedân-ı ceziiletü'l⁶ -unvândan şeh-süvâr-ı meydân-ı faẓl u 'irfân gencür-künüz-ı taḥḳıḳ ü itḳân bânî⁶ -i mebâni-i luṭf ü kerem meşiyed-esâs-ı ḥüsn-i şiyem memdûḥ-ı enâm ve zât-ı vahid semâhatlü 'Osmân Reşid Beg Efendi Ḥazretlerinin maḥdûm-ı ma⁶ ârif-meşûmları müderrisin-i kirâm vâcibü'l-ihtirâmdan maṭla⁶ -ı envâr-ı ḥüsn-i maḳâl âyine-i cemâl-ı faẓl ü kemâl dilir-i 'arşa-i 'ilm ü fehm ḥusrev-i 'âlem-giri iklîm-i nazm

Ḳıṭ⁶ a

⁸ Farsça şiirlerin tümü eski yazılı metinden kopyalanmıştır.

آنکه از آب کهر تو میکند انکشت خویش
میشود هر که ورق کردان دیوان عطا

آنکه در هر خانه افروز و چراغ معرفت
آید از روزن برون نور نگاه آشنا

Ser-ğazel-i dīvān-ı feṣāhat ṣāh beyt-i mecmū' a-i belāgāt 'ırk-ı aṣıl kābiren 'an-kābir necābetlü Nu'mān Māhir Beg Efendi Ḥazretlerinin maṭla' -ı ṭab' -ı enverlerinden pertev-efṣān menaṣṣa-i zuhūr ve zīnet-baḥṣā-yı ṣahā'if-i ṣudūr olan dūrri-i tābdār-ı āṣār-ı ma'ārif-kirdārlarının bu ayān-ı meymenet-i iktirānda dest-i meyāmīn-peyvesteleriyle taḥrīr ü terķīm ve ziyer-i mecelle-i tedvīn ü tanzīm kılınması emrine bi't-terğīb rağbet-i 'aliyeleri bi-dirig ü ḥusn-i himmet-i celileleri ṣāyān ü tesviğ buyurulmağla ḥakkā ki bir dīvān-ı belāgat-ı unvān ve bir eṣer-i cezil-i feṣāhat-bünyān olmuṣdur ki her beyt-i dil-ārā-yı ma'ārif-güsteri mānend-i 'icāz-ı Mesīḥā dil-i mürdegān-ı endüha-i rüḥ-baḥṣa ve her mıṣra' -ı zibā-yı belāgat-perveri nūr-i dide-i ulü'n-nühā ve her satr-ı seci' -i feṣāhat-nab' ı

Beyt

نکشت لایق طومار شهر او هر چند

سبه ز شوق صفا شد بیاض کردن حور

Mıṣdāqınca müstağnī-i ta'rif ü her fıkrā-i rengīn ü ṣirīni li-mevṣūfihi

Beyt

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Şüküfe-i süḥanımdan olaydı zā'ika-senc
Ederdi ṣehd-i muṣaffā-yı ney-şeker zenbūr

Me'ālīni güyā olmak taqrībiyle mānend-i ṣerāb-ı kevşer muğnī-i tavṣīf ü her bir nüket ü maẓmūn-ı dil-peẓiri

Beyt

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Ḥarfidir mecmū' a-i esrār-ı dīvān-ı Kemāl
Noktasıdır mühre-i dāğ-ı derūn-ı Enveri

Mü'eddāsına muṭābık ü her bir ma'nī-i dil-firīb ü bi-nazarī

Beyt

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Tāze cān baḥş eyler ehl-i nazma çün āb-ı ḥayāt
Her me'āl-i nükte-pirā-yı belāgat-güsteri

Mağzāsına muvafık olduğu vā-reste-i kayd-ı beyān ve bī-reyb ü gümāndır el-ḥaḳ ḥüsn-i leṭāfet eş'ār-ı dürrer-bār-ı nādide-edāları

Beyt

آب حیوانیکه اسکندر بتاریکی نیافت
دره بیان سطر آن مضمون مضمیر یا قتم

Neşidī üzre revān-baḥşā-yı erbāb-ı 'irfān ve mıştar-ı şaḥife-i taḳrīr ü beyān 'icāz-ı nişānları

Beyt

کل از شنیدن اشعار ماشکفته شود
کشیده اند ز نار نسیم سطر بهار

Müfādını ifhām eyledigi eelden reşk-efgen-i taḥayyülāt-ı Şā'ib ü Şevket olduğu bedihi ve 'ayān olmağla

Li-nāmıḳıhi

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

Ḳıyām-ı ḥaşre ḳadar ḥāmem eylese tek ü pū
Şenā vü midḥatiniñ 'öşrün edemez taḳrīr

Mefhūmunca sāḥa-i 'adīmü'l-mesāḥa-i şenā vü tavşiflerinde kümeyt-i siyeh-rüy-ı ḥāmeniñ yārā-yı liyāḳati mefḳūd olmağla

Li-nāmıḳıhi

بچاروی بامید خیال مدحت یار
شکسته کشت عصای قلم ز سنک فتور

Mışdāḳınca o vādide ruḥşat-ı cevalāndan şarf-ı 'inān ü faẓl-ı faşihü'l-ircā-yı du'āya imāle-i licām olunmuşdur

لا يدرك الواصف المطري خصائصه
وان يكن سابقا في كل ما وصفا

Cenāb-ı belāgat-baḥşā-yı süḥan-verān-ı cihān ve terkīb-fermā-yı mecelle-i kevn ü mekān ta'āla şāne 'ani'l-ḥaṭā ve'l-nisyān zāt-ı valā-şān-ma'ārif-nişānların peder-i 'ālī-güher ve birāder-i me'ālī-güster ve bī'l-cümle müte'allikāt-ı ihlāş-eşerleriyle meddi'l-dühūr ve-l-'avām mesned-nişin kāşāne-i 'izz ü ihtirām edip

Ḳıṭ'ā

تانشای ز شهر بند وجود
چار دیوار ربع مسکون باد

دوستان تراجبین مبین
 شه چون صبح عبد میون باد

Mağzāsınca hānedan-ı şāmiḥü'l-erkān-ı 'ālilerin ber-vefk-i merām ile-l-yevmi'l kıyām ma'mūr ü abādān ve kehfü'l-amān-ı ḥaḳīķisinde āsūde-i ḥavādiş-i ezmān eyleye Amin.

یا ماہر العصر قد نظمت من درر
 در المباحث کالدری فی القلائک
 ما زال ملتما انوار نکتنها
 حتی تنور فضلا سبحة الملک

Nāmıķu'l-faķır ilā alā rabbü'l-ķadīr Aḥmed 'İzzet 'an ḥı̄'ace-gān dīvān-ı hümāyun kedḥudā-yı merḥūm Ebü Bekir Paşa 'afā 'anhu

Mi'rāciyye-i Cenāb-ı Ḥazret-i Maḥbūb-ı Rabbü'l-Kerīm 'Aleyhit-taḥiyā vü't-teslīm

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Zihī envār-ı şun'-ı yezdānī
Ki uyandırdı şem'-i ekvānı
- 2 Levḥ ü kürsī vü 'arş ü ferş ibdā
Eyledi ol kerim-i bi-hemtā
- 3 Oldu āfāk u enfüse sarī
Cūy-ı feyż-i 'ināyet-i barī
- 4 Pertev-i ḳudretin edip işrāk
Cilve-riz oldu enfüs ü āfāk
- 5 Zulmetābād-ı şaḥn-ı imkānı
Eyledi mihr ü mehle nūrānı
- 6 Dīde-i ruz u şeb olup rūşen
Maşrıķ u mağribe fūruğ-efgen
- 7 Kaldı ḥayretde dīde-i encüm
Kalmadı gözlerinde fer gördüm
- 8 İki ḳandīl çār erkandır
'İbret erbābına nümāyandır
- 9 Kıldı çār-ı 'anāşırı peydā
Ādem içre nihān iken ammā
- 10 Ya'ni bād ü tūrab ü nār ü hevā
Buldu bunlarla terbiyet ḡabrā

- 11 Biri birine kim muhālifdir
Bil ki ma'ni de pek muvāfiqdir
- 12 Birisi tıynet-i Safiyullāh
Biri enfās-ı pāk-i Rūhullāh
- 13 Birisidir tecellī-i Mevlā
Gördü nār içre nūrı çün Musā
- 14 Birisidir marbā-i 'ālem
Çār faşl üzre ya'ni pek elzem
- 15 Nev-bahār u hazān u şayf u şitā
Hükümün eyler hevā ile icrā
- 16 Nev-bahār olsa açılır güller
Eder āğaz-ı nağme bülbüller
- 17 Vermedi bülbüle gül-i ra'nā
Hele göz göre büy-ı mihr ü vefā
- 18 Kōnsa şah-ı gül üstüne bülbül
Ref'eder mi niķābını hiç gül
- 19 Yüzüne gülşe eylese hānde
Olur idi hemişe hānende
- 20 Kilk-i ahvāli şūh u şenlikdir
Bülbülün kārı nāle-zenlikdir
- 21 Dehen-i gonçeden su'āl etme
Sırrını şorma kıl u kāl etme
- 22 Mihr-i ketmānı her seher şebnem
Urur āğzına oldu çün ebkem
- 23 Lāleniñ bağrını yanık gördüm
Dağ urup gönünü şınıķ buldum
- 24 Dağ ile kalbi pārelenmişdir
Zahm-ı yār ile yārelenmişdir
- 25 Sīneşi nār-ı gamla meşhūndur
Ezelī böyle bir ciger hūndur
- 26 Sünbülün hāli pek perişāndır
Hātırı 'uķde-bend-i hicrāndır
- 27 Zülf-i hubāna oldu dil-beste
Kōkusu çıkdı oldu der-deste
- 28 Şevķ-i leyli-i zülf ile her ān
Kaysveş oldu silsile cünbān
- 29 Giderek dūd-ı āhı āheste
Oldu çarh-ı kebūde peyveste

- 30 O te'essürle mihr ile mâhı
Ebr içinde nihân eder kâhı
- 31 Sırr-ı nâz üzredir yeri ammâ
Şu iner ayâğına ahyâna
- 32 Kâdi ham-geşte şîşe işkeste
Pîç ü tâbdan olur mu vâreste
- 33 Çiçegiñ başı tacıdır sünbül
Ruḥ-ı gül reşk ile olur kâkül
- 34 Çeşm-i nergis nigâh-ı 'ibretle
Baḳar ezhâre ḥayli diḳḳatle
- 35 Nigerân üzre maḳdem-i yâre
İntizâr ile yandı şan nâre
- 36 Haṭṭ-ı nev-ḥîz-i nev-nihâlânı
Gören ister mi seyr-i büstânı
- 37 Baḳ benefşe olup ser-efgende
Ucunu gördü oldu şermende
- 38 Kim baḳar nüşâ-i Gülistâna
Varaḳ-ı bâḡ u sebz ü reyḥâna
- 39 Yâsemen bezl vâre mâ'ildir
Berg ü saziñ nişâra mâ'ildir
- 40 Dedi 'âlemde herçi bādābād
Rūzgār etse de anı berbād
- 41 Her bir eşcâre şarf-ı im'ân et
Ḥikmet-i Ḥaḳḳı fehm ü iz'ân et
- 42 Her seher ḥâlet-i sükûnetle
Şükr ederler Ḥudâya zilletle
- 43 Toḡrusu kâmet-i pezîr idi
Kec şanur görse serv-i azādı
- 44 Kimi sîb ile reşk-i ḡabḡabdır
Kimi gülnâr ile leb-â-lebdir
- 45 Kimisi berg ü şaḥ ile mâlî
Kimisi nev'-i miveden ḥâlî
- 46 Kimi yüklendi keşret-i bārı
Çeker elbette seng-i azārı
- 47 Kimi pejmürde-i ḥazân olmuş
Tâbi'-i bād-ı bi-amân olmuş
- 48 Kilk-i şun' ile mücid-i icād
Şüret-i âdemi edip inşād

- 49 Etmiş insānı ol ḥakīm-i kadīm
Mazhar-ı naşş-ı aḥsen-i taḫvīm
- 50 Kıldı ifrād-ı ādemi ibdā
Eyledi rūḥu zātına idāʿ
- 51 Kenz-i cūdundan eyledi ifrāz
Cevher-i nuṭḫ ile edip mümtāz
- 52 Eyledi ʿaḫlı mücib-i irşād
Semt-i ʿirfāna yol bulur ifrād
- 53 ʿİlm ü semʿ ü başar irādetle
Hem kelām u ḥayāt u ḫudretle
- 54 Eyledi zīb-i ʿālemi tekyīn
Bu şıfat ile ādemi tezyīn
- 55 Ne felek şeş cihāt u ʿarż u semā
Cümle eşyā vü Ādem ü Ḥavvā
- 56 Daḫı nābūd iken bu maşnūʿ āt
Yoğ iken ins ü cin ü maḫlūḫāt
- 57 Olmuş idi çerāğ-ı ʿarş-ullāh
Nūr-ı tāb-efgen-i Resūl-Allāh
- 58 Olmasa nūrı talʿat-ı gāyāt
Daḫı maʿdūm idi bu mevcūdāt
- 59 Olacak nūr-ı server-i ʿālem
Şemʿ-ı miḫrāb-ı ebrū-yı ādem
- 60 Toğdu dünyāda āfitāb āsa
Niçe niçe zevāt-ı bi-hemtā
- 61 Zātıdır kevne illet-i icād
Tāḫ-ı eflāḫe bādī-i bünyād
- 62 Nūr-ı bālā-keş-i nuḫuşṭindir
Maṭlaʿ-ı āfitāb-ı tekvindir
- 63 Olacak zīb-i mülket-i nāsūt
Nūra ḡarḫ oldu ʿālem-i lāhūt
- 64 Toğdu māh-ı risalet kebīri
Nūr-ı zāt-ı nübüvvet-i azīmi
- 65 Oldu ol şebde nāşirü'l-envār
Tābiş-i ḫüsn-i seyyidü'l-ebrār
- 66 Gördüler günü nūr ile pür-zeyn
Ḳudsiyān oldular ḫarirü'l-ʿayn
- 67 Cümle kerrūbiyān-ı ʿilliyīn
Etdiler āsumānda şehrāyīn

- 68 Çekdiler ol şeb-i münevverde
Harem-i haşşa nürdan perde
- 69 Mâh-tâb oldu meş' al-i zerrîn
Naḥl-ı tâbende ḥuṣe-i pervîn
- 70 Şafaḳ-ı alı biçdirip gerdün
İltibâs etdi ḥil' at-ı gülgün
- 71 Ḥayret el verdi mâh-ı tabâna
Öldü şem' -i cemâle pervâne
- 72 Niçe niçe ḥavâriḳ-ı ' âdât
Öldü meşhûd-ı çeşm-i maḥlûkât
- 73 Yıkdı tâḳ-ı refî' -i Kisrâyı
Rû-be-ḥâk etdi Lât u Uzzâyı
- 74 Bütleri sandı büt-perestânîñ
Nâre yandı teni ḥasûdânîñ
- 75 Eyledi diri ḥâk ile yeksân
Ser-nigün oldu râyet-i edyân
- 76 Yüz çevirdi güneş Mecûsiden
Kûşe-i ebri eyledi mesken
- 77 Düşmenânîñ lisânı lâl oldu
Nuṭṭ u güftâre bi-mecâl oldu
- 78 Yere yüz sürdü her der ü divâr
Secde-i şükre vardı her eṣcâr
- 79 ' İzz-i teşrîf-i maḳdem-i pâki
Ḳaldı maḥsûd-ı âsumân ḥâki
- 80 Bi' set-i şâh-ı ḥuṭbe-i levlâḳ
Sîne-i ḥaşmı eyledi şad-çâk
- 81 ' Aynı mir 'ât-ı zât-ı ' izzetdir
Zâti âyine-i hüviyyetdir
- 82 Sînesi maḫhar-ı *elem-neşrah*
Nuṭṭudur mantıḳ-ı *ene efşah*
- 83 ' Aklıdır nûr-ı ḥaşş-ı Rabḫânî
Zâtidir şeb-çerâḡ-ı rûḫânî
- 84 Kân-ı güher-nişâr-ı mâ-evḫa
Dürr-i yektâ-yı kenz-i lâ-yüfnâ
- 85 Şâh-ı ma' mûre-i ser-efrâzi
Revnaḳ-ârâ-yı mülk-i i' câzi
- 86 Zînet-i rüknü Ka' be-i İslâm
Raḫmet-i maḫz-ı evvel ü encâm

- 87 Nazım-ı kârgâh-ı dîn-i mübîn
Şâhib-i şer' -i ma' delet âyin
- 88 Âyet-i muşhaf-ı hidâyetdir
Ma' ni-i âyet-i risâletdir
- 89 'Ayn-ı zât-ı kerim-i efdâldir
Kuhl-ı mazâğ ile mükâhhaldir
- 90 Mündericdir mekârim-i ahlâk
Nüşa-i zâtına 'ale'l-i'lâk
- 91 Zahr-i pâkinde hâtem-i kudret
Oldu zib-i berât-ı hatmiyyet
- 92 Sâyesinde hâlayık âsûde
Olmaz amma zemine fersûde
- 93 Vechini görmez âfitâb anî
Oldu şemsiyyesi şehâb anî
- 94 Mâhı şakk etdi nîm işâretle
Kuvvet-i pençe-i nübüvvetle
- 95 Odur ol hızr-ı çeşme-i sâdât
Parmagından ağıtdı âb-ı hayât
- 96 'Ankebût asdı bir tutuk gârâ
Perde-keş oldu çeşm-i küffâra
- 97 Oldu iki kebûter-i mümtâz
Der-i gâr üzre aşiyân-perdâz
- 98 Mu' cizâtına hadd u gâyat yok
'İlm ü 'irfânına nihâyet yok
- 99 Zümre-i enbiyâyadır ser-tâc
Hâsetten oldu şâhibü'l-mi' râc
- 100 Şâm-ı mi' râcı kilik-i 'anber-fâm
Eylesin zib-i şafhâ-yı eyyâm
- 101 Bir şeb envâr-ı 'aşk-ı 'âlem-sûz
Olacak zulmet içre 'arş-efrûz
- 102 Çekdi târ-ı şu' â-yı meh bir zâr
Revzen-i rûza ya' ni zerrin târ
- 103 Tâcdâr-ı erike-i hâver
Mülk-i Sûdâna eyledikde sefer
- 104 Hüsrev-i maşriq intikâm aldı
Kışver-i mağribe aqın şaldı
- 105 Şeh-i encüm sipâh-ı hıttâ-i Şâm
Etdi semmur-i ziver-i endâm

- 106 Rūy-ı hürşīde ŧeb niķāb oldu
Çehre-i māha zīb-i tāb oldu
- 107 Nev ' arūs-ı ŧeb oldu mestūre
Bir siyeh dallı ŧāl-ı Lāhūrī
- 108 Lāceverdī-i çarḥ-ı minā-reng
Zulmet-i ŧebden aldı bir evreng
- 109 Verdi çarḥ aḥterāna zīnet ü zīb
Etdi ķandīl donanması tertīb
- 110 Dāmen-i āsumānda ŧanma ŧafaķ
Oldu la' l-i müzāba müstaġraķ
- 111 Farķdan iki meŧ' al-i pūr-tāb
Piŧġāh-ı resūle ede ŧitāb
- 112 O ŧeb ol māh-ı evc-i istiġnā
Zīkr ü fikri Ḥudā idi tenhā
- 113 Devlet-i ābād-ı emhanīden
Yalnız ' ālem-i nihānīde
- 114 Tāb-ı germiyyet-i muḥābbetle
Ateŧ-i ' aŧķ-ı pūr-ḥarāretle
- 115 Renc-i dūŧmenden ol keřem kānı
Eyler idi niyāz-ı pinhānī
- 116 Meyl edip nīm-ḥ' āba çeŧmānı
ŧad sürüŧān idi niġebānı
- 117 Ḥ' āba ŧeh-bāz-ı çeŧmi nāzır iken
Ķalbi mir 'āt-i zāta nāzır iken
- 118 Nāzil oldu cenāb-ı cebrā 'īl
Etdi pāy-i risāleti taķbīl
- 119 Dedi ey pādiŧāh-ı her dü-serā
Saña ḥaŧ oldu devlet-i isrā
- 120 Dedi ey ŧehriyār-ı ins ü melek
Pāy-mālīn olur yolunda felek
- 121 Ķıldı mevlā selām-ı bī-ġāye
Éyledi da' vet ' arŧ-ı ālāya
- 122 Ğelsin ' arŧ-ı berini ser etsin
Bī-tekellūf cemālīmi ġörsün
- 123 Ğötürüp bir Burāķ-ı nūr-ı siriŧt
Ķi çerāġāhıdır riyāz-ı behiŧt
- 124 Öyle bir raḥŧ-ı āfitāb-efser
Öyle bir eŧheb-i ķamer-peyker

- 125 Kırş-ı meh sîne-bend-i zerrini
Nev-hilâl ise na' l-i la' lîni
- 126 Satl-ı gevher fūrūġı tās-ı sipihr
Rüy-ı behcet-fürüz-ı reşk-i mihr
- 127 Sür' at-i seyr-i nūr-ı çeşmāsā
Olamaz berķ u bād ana hem-pā
- 128 'İzz ü iclāl ile süvār oldu
Māye-i faħr-ı rüzgār oldu
- 129 Oldu ol rūh-ı pāķe rūh-ı emîn
Emr-i bāri ile delîl-i yakîn
- 130 Bir nazarda o raħş-ı bālā-rev
Oldu beytü'l-muķaddese reh-rev
- 131 Anda ervāh-ı enbiyā-yı izām
Kıldılar maķdem-i resüle ķıyām
- 132 Geçdi mihrāba ol imām-ı güzîñ
İki rek' at namāz edip ta' yin
- 133 Dergeh-i Haķķa kıldılar taķdîm
O maķāmda taħıyyat u teslim
- 134 Mürseline lihāza-i ihlāş
'Arz edip ol nedîm-i hāşü'l-hāş
- 135 Kuruļup nerd ü bān-ı nūr-efşān
Ya' ni yek-pāre gevher-i raħşān
- 136 Rākib oldu Burāk'a bî-pervā
Etdi nev' ā-yı ' inānını irhā
- 137 Eyledi ol hıdîv bu ' arş-ı meķîñ
'Azm-i fuşhat-serā-yı ' illiyyîñ
- 138 Şahn-ı dārü'l-zıyāfe-i eflāk
Şāh-rāh-ı mesāfe-i eflāk
- 139 Oldu ol şebde cāy-ı cevlānı
Geçdi bir haţvede o meydānı
- 140 Vāşl olunca menzil-i kāmere
'Arz-ı didār edip ebü'l-beşere
- 141 Nūr-ı hüsñü ki rû-nümün oldu
Kameriñ pertevi füzün oldu
- 142 İbn-i Meryemle hażret-i Yaħyā
Tāk-ı şānide oldu şaff-pirā
- 143 Etdiler ol resül-i istikbāl
Oldular fā'iz-i cevāb ü su'āl

- 144 Burc-ı sālīsde mäh-ı ken' ānı
Görecek artdı rıf' at ü şānı
- 145 Oldu bu bedr-i matla' -ı tevḥīd
Zīnet-arā-yı ğurfe-i ḥurşīd
- 146 Bir ziyād oldu rütbe-i İdrīs
Olacağ şevḳ ile enīs ü celīs
- 147 Sāḥa-i pencüme olup maḳrūn
Müncelī oldu dīde-i Harūn
- 148 Çıkdı eyvān-ı sādise ol dem
Kıldı Musāyı ḥoş-dil ü ḥürrem
- 149 Arada çok kelām-ı rūḥānī
Etdiler anda zevḳ-i vicdānī
- 150 Heft-tāk-ı felekde İbrāhīm
Kıldı ifā şeriṭa-i ta' zīm
- 151 Şu zevāt-ı girāmī yār-ı zārif
Ḥānde-rūlīkla eyledi talṭif
- 152 Sākinān-ı serā-yı isti' lā
Oldular ḥāk-i pāyine rū-sā
- 153 Kıldılar tūtiyā-yı dīde-i cān
Ġerd-i rāh-ı risāleti der-ān
- 154 Ḥüsn ü inzār edip o meh-pāre
Feyz-āb oldu seb' -i seyyāre
- 155 Döner aḥkāmı günde her sā' at
Buldular çün sa' ādet ü rıf' at
- 156 Eyledi nüh tıbāk-ı çarḥı ğuzar
Ya' nı bir laḥzada o nūr-ı başar
- 157 Tayy-i meydān-ı āsumān etdi
Şeyr-i āşar-ı kün-fekān etdi
- 158 Aṭlasın çarḥ edince pāy-endāz
Buldu ḳat ḳat merātib-i i' zāz
- 159 Derecāt-ı na' ime kıldı sefer
Derekāt-ı caḥıme etdi nazār
- 160 Şun' -ı ḥaḳḳıñ kemālını ğördü
Hem cemāl ü celālını ğördü
- 161 O hümā-yı hevā-yı cāh ü celāl
Sidreye eyleyince baş-ı zılāl
- 162 Peyk-i Ḥaḳ sidreye ḳadem başdı
Oḳunu atdı yayını aşdı

- 163 Dedi ey hādī-i ʔarīk-i hūdā
Şeh-süvār-ı fezā-yı ev-edna
- 164 Sensin ol yekke tāz-ı nāz u niyāz
Kalmadı bende miknet-i pervāz
- 165 Başt-ı şeh-bāl-i iʔ tizār etdi
O firāk ile āh u zār etdi
- 166 Dedi ğayrı biraķ şarşar-ı hūz
Olamam ol hevāda gerd-engiz
- 167 Oldu ya bend-i ʔ uķde-i tevķif
Mütehassir olup o zār u zaʔif
- 168 Refref-i nev-hırām edip sürʔ at
Eyledi ʔ arz-ı hıdmete ğayret
- 169 Bindi ol zayf-ı lā-mekān-peymā
Yolun aldı o raķş-ı şāʔ iķa-pā
- 170 Başladı ķadr-i (...) reftāre
Giderek yolda ķaldı bi-ķāre
- 171 Mülk-i envāre ol şeh-i zīşān
Yalnızca olunca fermān-rān
- 172 Buldu ol rūh-ı pāk-i sübhānı
An vāhidde ķadd-i imkānı
- 173 Üdn ü minni girince semʔ ine
Menzili erdi ķāb-ı ķavsine
- 174 Açılıp revzen-i sürādık-ı ğayb
Münkeşif oldu zāt-ı Hāķ bi-reyb
- 175 Oldu müstağraķ ʔ ālem-i nūra
Beñzemez bu tecellī-i Tūra
- 176 Ne felek ne mülk ne levh ü ķalem
Ne hevā ne semā ne keyf ile kem
- 177 Öyle bir ʔ ālem-i muķabbetdir
Derk olunmaz ne sır ü ķāletdir
- 178 Öyle bir encümen geh-i şoķbet
Vaşfi ķābil degil ne keyfiyyet
- 179 Ne şadā var idi ne fehṡ ü hıred
Güzerān etdi şoķbet-i bi-ķad
- 180 O maķüle kelām-ı Rabbānī
Maķv eder ʔ aķl u nuķk-ı insānı
- 181 Güft-gū etme ol maķalāta
Şığmaz ey hāme hiç ķayālāta

- 182 Oldu ol şebde hâce-i ebrâr
Mâlik-i şad hezâ'in-i esrâr
- 183 Hâ'iz oldu 'ağâ-yı mevlâya
Dağı çok bi-behâ hedâyâya
- 184 İzn-i yârî ile nuzûl etdi
Beyt-i maşşûşına dühûl etdi
- 185 Câme hûbında buldu germiyyet
Tâb-ı aşkıyla edecek 'avdet
- 186 Ümmetine olunca müjde-resân
Etdiler Hakkâ şükr ü bi-payân
- 187 Derc olunmaz merâtib-i mi' râc
Fehm olunmaz 'acâyib-i mi' râc
- 188 *Yâ ilahi be-leyle-i isrâ
Ve be kurb-ı meâl-i ev-ednâ*
- 189 Rûz-ı ferdâda Mâhir-i zârı
O şikeste-dil ü günehkârı
- 190 Eyle şâyeste lütf-i dîdâra
Etme ifnâda hufre-i nâra
- 191 Eyle zîr-i livâ-ı hamde qarîn
Cilvegâhı ola behişt-i berrîn
- 192 'Afv edip seyyi'ât-i ef' âli
Ola senden 'ibâret eşgâli
- 193 Tâ ki devrân ede bu çarh-ı felek
Tâ ki tevhid ede şunuf-ı melek
- 194 Edelim rûh-ı hazrete taqdim
Bi-nihâye tahtiyat ü teslim
- 195 Soñra eşhâb u âl u evlâda
Bâ-huşuş çâr-yâr-ı emcâda
- 196 Ederiz her dem onlara ihdâ
Cân u dilden şenâ-yı lâ-yuḥṣâ

**Ni' met-Cenâb-ı Hâzret-i Mefhârü'l-Enâm Aleyhi's-Şalâvât ü
Vesselâm**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Eyâ şâh-ı risâlet nûr bahş-ı künfekânsın sen
Serir-ârâ-yı bi' set pâdişâh-ı ins ü cânsın sen
- 2 Vücûduñ müntahabdır nüṣṣa-i i' câzdan evvel
Hoşâ dibâce-bend-i şafḥa-i âḥir zamânsın sen
- 3 İmâm-ı evliyâsın muḳtedâ-yı enbiyâsın hem

- Ezelden bâdî-i inşâdî-i kevn ü mekânsın sen
- 4 Mübârek hâk-i pâyiñ kuhl-ı çeşm-i aşfiyâdır hep
‘Uyûn-ı nâsa ma-zâğa’l-başarla müstebânsın sen
- 5 Yed-i beyzâ-yı Musî hayret-efzâ olmasın zîrâ
Şikâf-ı çehre-i mehle müşârün bi’l-benânsın sen
- 6 Kâlır derkinde âciz zâtını fikr-i dağık elbet
Medâr-ı gerdiş-i nüh âsiyâ-yı âsumânsın sen
- 7 Güşâd etdik cenâh-ı arzû-yı şevk-i rû’yetle
Hevâ-yı nezd-i hağda bir hümâ-yı lâ-mekânsın sen
- 8 Ki berü ’s-sâ’ adır bî-çâregâna şerbet-i la’liñ
Şifâ-sâzi-i derd-i bî-devâ-yı ‘ârifânsın sen
- 9 Şefâ’ at yâ Resûl-Allâh şefâ’ at Mâhir-i zâre
Sükûnet-bağş-ı âh-ı bî-kesân-ı ‘âşîkânsın sen

**Diger Na‘ t-1 Cenâb-ı Hazret-i Sultânü’l-Enbiyâ Aleyh-i
Efđalü’ t-Tañiyyâ**

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Ba‘ d-ez-îñ mâşıta-ı hâme-i i‘ câz-nümâ
Ola rev-nağde ruhsâr-ı ‘arûs-ı ma‘ nâ
- 2 Niçe bir mâşıta-ı rüy-ı ‘arûs-ı ‘irfân
Çehre-perdâz-ı tesâvir-i hayâl-i ra‘ nâ
- 3 Niçe bir mâşıta-ı gâze-tırâz-ı âşâr
Olmada şahid-i ma‘ nâya hemân ğaliye-sâ
- 4 Niçe bir mâşıta-ı ârız-ı gülgün-ı hüner
Ziver-ârâ-yı cemâl-i şafahât-ı inşâ
- 5 Niçe bir mâşıta-ı ğaliyâ-perdâz-ı hayâl
Olsa didâr-ı mezâyâya sezâ zib-ârâ
- 6 Niçe bir mâşıta-ı sürme-keş-i çeşm-i sühan
Ebruvân-ı hünere olmada vesme-pirâ
- 7 Niçe bir mâşıta-ı haçlegeh-i endişe
Olur ebkâr-ı me‘ âniye ki zinet-efzâ
- 8 Niçe bir mâşıta-ı hüsn ü cemâl-i dâniş
Olmada şâne-zen-i turre-i nazma ğarrâ
- 9 Niçe bir mâşıta-ı perde-serâ-yı esrâr
Vermede âyine-i sine-i eş‘ âra cilâ
- 10 Niçe bir mâşıta-ı veche-i ‘irfân-ı ezel
Olmaz âlüde-i reng-zen-i mekr-i dünyâ
- 11 Eylesem da‘ vâ-yı i‘ câz-ı hünermendi ‘aceb
Bîkr-i fikrim gibi yoğ nazük ü ferhunde-likâ

- 12 Şīve-i saṭrīma dil-dāde ḥaṭ-ı ʿarīz-ı yār
Nokṭa-i kıl-kime üftāde o ḥāl-i zibā
- 13 Pençe-i fikrīmiñ altında maḳālīd-i maḳāl
Yed-i endişeme vā-beste ṭılsım-ı imlā
- 14 Nazm-ı şīrīnime tūṭī-i ḥıred dem-beste
Ṭabʿ-ı bī-bākime mi ʿrāt-i sūḥan sīne-güşā
- 15 Nükhet-i lafzıma reşk etmededir bŷy-ı kilāb
Reng-i güftārıma hem rŷy-ı gül-i ŷebnem cā
- 16 Tolacak bāde-i ilhām ile mīnā-yı derŷn
Mest olursam mey-i pŷr-feyz-i tefāḥŷrle sezā
- 17 Meryem-i ṭabʿım olup ḥāmīl-i feyz-i iʿcāz
Dil-i endişeyi bir nuṭḳ ile eyler iḥyā
- 18 Nʿola rŷḥ-perver ise nāṭıḳa-i cān-baḥşım
Benim ol şāʿir-i muʿciz-dem ŷ pākīze-edā
- 19 Baʿd-ez-īn rāh-ı mecāzīde ŷitāb etmeyelim
Olalım rāh-rev-i semt-i ḥaḳıḳat ḥalā
- 20 Dil-i bī-çāreye çok mu bu kadar ḥŷsn-i beyān
Ola memdŷḥ-ı ḥuşuşuyla ḥabīb-i Mevlā
- 21 Ḥazret-i Aḥmed-i muḥtār u Resŷl-i Ekrem
Zātıdır maḥz-ı penāḥ ŷmmetine rŷz-ı cezā
- 22 İllet-i ḥılḳat-i eşyā sebep-i peydāyı
Eyledi ḳadrini *levlāk* ile mevlā iʿlā
- 23 Fihris-i metn-i kıdem bādī-i şunʿ-ı ʿālem
Seyyid ŷ eşref-i ādem daḥı maḥbŷb-ı Ḥudā
- 24 Mehbit-ı ruḥŷl-emīn pādīşeh-i mŷlk-i yaḳīn
Māye-i dīn-i mŷbīn mā-şadaḳ-ı mā evḥā
- 25 Faḥr-ı kŷnīn ŷ ŷehenşāḥ-ı serīr-i ḥaremeyn
Şāḥ-ı taḥt-ı şaḳaleyn bedreḳa-i rāh-ı ḥudā
- 26 Zātım eyledi sultān rŷsŷl-i mŷcid-i gül
Daḥı ḥādī-i sebel mazḥar-ı naşş-ı Ṭaha
- 27 ʿĀlemiñ mefḥarıdır iki cihān serveridir
ŷmmetin yāveridir şāḥīb-i ŷerʿ-ı ḡarrā
- 28 Cevher-i zātıdır ārāyiş-i gencīne-i ḡayb
Ḥātem-i ḥŷkmŷne rām oldu cihān ser-tā-pā
- 29 Mŷncelī oldu gŷneş gibi hemān bī-perde
Şāf-ı mirʿāt-i zamīrinde rumŷz-ı eşyā
- 30 Eyledi feyz-i vŷcŷd ile cihān kesb-i ŷeref
Ṭaʿn ederse nʿola eflāke basıṭ-ı ḡabrā

- 31 ' Āleme yer yer edip nūr-ı ilāhi leme' ān
Olacak yümn-i kudūmiyle zemīn reşk-i semā
- 32 Ser-be-ḥāk oldu der-ān saṭvet-i teṣrīfi ile
Çarḥ ile hem-ser iken kaṣr-ı bülend-i kisrā
- 33 Āb-yāri-i füyūzāt-ı ilāhiyye ile
Etdi āteş kede-i küfr-i Mecūsi itfā
- 34 Olduğuçün ḥarem-i bezm-i ilāhīde Nedīm
Sāyesi ḥāke düşer mi hiç o zātın aṣlā
- 35 Oldu bir ebr-i muğber daḥı çetr-i ' ālī
Ol şehi eyledi Ḥaḳḳ tāb-ı şemsden ihfā
- 36 Eşer-i mu' cize-i zāhire kim ol demde
Bir avuc ḥāk ile ḳahr oldu ser-ā-pā ā' dā
- 37 Gün gibi zāhir olup zehre şikāf-ı düşmen
Bir işaretle mehī şaḳḳ edecek bī-pervā
- 38 Kıldı engüştini ' atşā ne o ' ayn-ı rahmet
Kevşer ü āb-ı ḥayāt idi ya mecrā
- 39 Şāh-ı emlāk sipāh pādişeh-i ' arş-ārā
Sensin ol vaşl-ı ser-i menzil-i ḥāşş-ı isrā
- 40 Maḥrem-i rāz-ı nihānḥāne-i Ḳābe ḳavseyn
Ḥā'ir-i mertebe-i ' āliye-i ev-ednā
- 41 Mu' cizātın niçe ḳabūl ola taḳrīr ü beyān
Nükte-sencān-ı cihān bir yere gelse farzā
- 42 Zātının ola ḥuşūşuyla Ḥudā meddāḥı
Ḥüsn-i evşāfını mümkün mü zebānım ıtrā
- 43 Ḳanda ben medḥ-i şehensāh-ı risālet ḳanda
Garażım ḥāl-i tebeh-kārı ḥuzūra inhā
- 44 Hışn-ı dil olalı maḥşūr-ı şunūf-ı işyān
Aldı itrāfımı hep leşker-i pür-şürür yā
- 45 Ğayrı melce baña yok dār-ı emān-ı luṭfuñ
Nefs-i emmāre edip çār cihetim istilā
- 46 Yāre-i ma' şiyet āh cāñıma te' şīr etdi
Meded et merhem-i imdād ile tertīb-i devā
- 47 Bade-i telḥ-i menāhile olup mest ü ḥarāb
Şerbet-i şehd-i şefā' atle kerem ḳıl ervā
- 48 Pençe-i ḥayrete üftāde girībān-ı emel
Dest-i lüṭfuñla amān yevm-i nedem ile rehā
- 49 Faşl-ı da' vā edecek maḥkeme-i kübrāda
Etme bu bende-i nācizi ḥacil ü rüsvā

- 50 Māhirā kān-ı şefā' atdır o zāt-ı erḥam
 'Aybını dāmen-i 'afv ile görür setre revā
- 51 Şeref-i hıdmet-i na' t ile şeref-yāb olduñ
 Rūz-ı ferdāda şefā' at eder elbette saña
- 52 Tā ki döndükçe felek devrini etdikde tamām
 Tā ki olduğça hem aḥkām-ı şerī' at icrā
- 53 Ravza-i pākine ithāf edeler şām ü seḥer
 Tuḥaf-ı taşlıye vü teşniye-i lā-yuḥşā

Tevārīḥ

-1-

Tārīḥ-i Ḥitān-ı Şehzāde-gān

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Muḥyi-i dīn-i mübīn Hazret-i Sulṭān Maḥmūd
 Ziver-i nesl-i güzin dāver-i ferḥunde-siyer
- 2 Şu' le-i re'y-i ziyā-baḥş-ı ferā'iz ü sünen
 Tābiş-i ḥükmi fūrūğ-āver-i şer'-i enver
- 3 Emr ü kanūnu tırāzende-i mülk ü millet
 Her bir aḥkāmı daḥı müntic-i esbāb-ı zafer
- 4 Hikmet-i nāfi' a sencidedir emr ü nehyi
 Eyledi ḥüsn-i nizāmātını icrā bir bir
- 5 'Ahdidir ḥānde-güşāyende-i gül-gonçe-i şevḳ
 Dem-be-dem bād-ı şabā gibi meserretler eser
- 6 Sāye-i devḥa-i memdūḥa-i iclālinde
 Tāb-ı temmüz-ı sitem görmedi ifrād-ı beşer
- 7 Olalı 'adlī nigebāñ-ı cihāñ cevri felek
 Ḥavf ile tā 'ademābāda ḳadar gitdi gider
- 8 Buldu şirini-i āsāyişide düşmen ü dost
 İmtizāc eyledi mānende-i şir ü sükker
- 9 Ḳıldı şeh-zādeleriñ sūr-ı ḥitānın fermān
 Öldular ḥalk-ı cihān şevḳ ü sürür-ı mazḥar
- 10 Ḥān-ı iḥşānını baş etdi besāt-ı kevne
 Öldü dil-sır-i ne' am bay u gedā ser-tā-ser
- 11 Çeşm-i taḥşin ile seyr etdi sürüşān-ı felek
 Ḳıldılar tehniyet-i sünnete neşri-ı şehper
- 12 Sünnet oldu iki şeh-zāde-i pākize nejād
 Biridir evc-i necābetde güneş biri ḳamer

- 13 Birisi dürr-i şadef-perver-i mecd ü devlet
Biri gencine-i izzetde füzünde güher
- 14 Sāye-i zıll-ı Hudāda olalar āsūde
Şarkı teşhīr ede tā-daver-i mülk-i hāver
- 15 Mihr-i iqbālını gündən güne haq ede füzün
Görmesin zāt-ı hümāyūnu keder zerre kadar
- 16 Her umūrunda meded-kār ola tevfiq-i Hudā
Ederiz şıdık u hülüş ile du‘ā şām ü seher
- 17 Buldu Māhir kulu bir şevk ile tārīh-i nefis
Oldu sünnet iki şeh-zāde-i ‘ālī-cevher

-2-

Tārīh-i Vilādet-i Münire Sultān

Mef‘ülü Fā’ilātün Mef‘ülü Fā’ilātün

- 1 Şāhenşeh-i mu‘azzam Maḥmūd Ḥān-ı Ekrem
Şāh-ı şehān-ı ‘ālem zıll-ı cenāb-ı yezdān
- 2 Efser-tırāz-ı şāhı mülküñ odur penāhı
Olmaz mı ḥākīr āhı kuḥl-ı nigāh-ı ḥākān
- 3 Baḥt-ı güzini yāver te’yid-i Haqqā mazhar
Dergāhına Sikender derbān olaydı şāyān
- 4 Der-piş edip cihād-ı āsāyiş-i ‘ibādı
İcrā-yı ‘adl u dādı ol pādīşāh-ı devrān
- 5 Luṭf u keremle meftūr dā’im livāsı manşūr
Seyfile oldu maḥhūr erbāb-ı küfr ü tuḡyān
- 6 Şer‘-i mübīn-i icrā kânūn-ı ‘adl-i ifā
Nazm-ı umūr-ı dünyā eyler cihānda her ān
- 7 Bir dürr-i tac-ı işmet olduğda bā-şā‘adet
Gehvāre-zib-i tal‘at şād oldu ehl-i imān
- 8 Māhir-hemişe olsun ‘ömr ü ḥayātı efzūn
Eyler ḥudā-yı bī-çūn dil-ḥāhı üzre iḥsān
- 9 Silk-i nizāma peyvend tārīh-i cevheri bend
Mihr ile aya mānend toḡdu Münire Sultān 1240

-3-

Tārīh-i Vilādet-i Ḥadīce Sultān

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Āsumān kevkebe sultān-ı cihān Maḥmūd Ḥān
Eylemiş ‘ālemi müstaḡrık-ı luṭf u iḥsān

- 2 Ma' delet nām-ı hümāyūnuna mensūb olalı
Kimseye zaḥm uramaz nişter-i çarḥ-ı gerdān
- 3 Merḥamet şöyle ki ḥaşīsa-i zātiyesidir
Lāzım-ı ğayr-ı mefāriḫdir ana şevket ü şān
- 4 Hük̄m ü fermānı tırāzende-i şer' -i ğarrā
Tiĝ-i berrānı perişānda ehl-i tuĝyān
- 5 'Ahd-i pür̄r sa' d-i hümāyūnu bahār-ı şādı
Devḥa-i salṭanatı sāye-res-i farḫ-ı cihān
- 6 Gülşen-i devleti bir ğonçe-i 'işmet açdı
Ola vā-reste-i āsīb-i ḥazān-ı aḫzān
- 7 Māhir envā' -ı teşekkürle dedim tāriḫiñ
Zīb edip dehri ṭulū' ile Ḥādīce Sultān 1241

-4-

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Şāhenşeh-i 'ālī-güher Sultān-ı Maḥmūdū's-siyer
Ḥākān-ı İskender-eşer zıll-ı ḥudāvend-i beşer
- 2 Tecdīd-i dīn ü devlete te'yīd-i mülk ü millete
Nazm-ı umūr-ı şevkete oldu muvaffaḫ ser-te-ser
- 3 Zāt-ı cihān-pirāyesi farḫ-efgen olmuş sāyesi
Lūṭf u kerem sermāyesi iḥsānidır dūr ü güher
- 4 Taḫt-ı ḫilāfet zīveri şāhān-ı dehriñ meḫarı
Tevfiḫ-i Ḥaḫḫiñ maḫarı 'ahdinde nā-peydā keder
- 5 Dünyāyı ma' mūr eyledi 'adliyle mesrūr eyledi
İḫlāfı mecbūr eyledi herkes du' āsın vird eder
- 6 Gülşen-serā-yı devleti buldu yine ney-zīneti
Açdı nesīm-i şevketi bir ğonçe-i pākize-ter
- 7 Ḥilḫatde zāt-ı bihterīñ maḫşūd-ı eslāf-ı güzīn
Şeh-zādesi nūr-ı mübīn Ḥaḫ ede maḫfūz-ı naḫar
- 8 Şeh-zāde-gān ile Ḥudā taḫtında bā-şevḫ ü şefā
Ḳılsın müeyyed dā'imā Māhir diler şām ü seḫer
- 9 Tāriḫini taḫsīn ile yaz ḥāme-i zerrīn ile
Sultān Nizāmüddīn ile Mehd-i felek pür̄r zīb ü fer

-5-

**Dürri-zāde Abdullāh Efendi Merḥumuñ Tekrāren Teşrīf-i
Mesned-i Vālā-yı Fetvā Buyurduḫları Tāriḫdir**

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Nümāyān yine dehriñ ṭālī' inde sa' d-ı nūr-efzā

- Göründü kevkeb-i dürri-i feyz-i hâzret-i Mevlâ
- 2 Zihî envâr-ı feyz-â-feyz-i lutf-ı Kirdgârî kim
Günü toğdu cihânîñ zulmet-i zulm oldu nâ-peydâ
- 3 Zihî âsâr-ı tâb-endâz-ı ‘avn-ı müste’ânî kim
Gönüller rûşenâ târiki-i ğam kalmadı aşlâ
- 4 Zihî eltâf-ı pertev-bağş sübhânî ki zâhirdir
Fürûğ-ı fevz ü nuşret dehri yer yer tütü ser-tâ-pâ
- 5 Zihî ihsân-ı nûr-efzâ-yı Yezdânî ki vâfirdir
Sevâd-ı miñnet oldu reh-neverdi vâdi-i insâ
- 6 Ğubâr-ı inkıbâzı hep nesim-i inbisât aldı
Basıt-ı kevne basıt oldu bisât-ı şevk-i ğam-fersâ
- 7 Bu demler encümen-ârâ-yı şevk ü şâd-ı mânîdir
Bu günler revnağ-ı a’ yâda vâcib etmek istignâ
- 8 Zemîn âb-ı laţif-i mekremetle ser-te-ser şâdâb
Zamân tâb-ı zühür-ı mes’adete pür-zîyâ hâlâ
- 9 ‘İânet demdeme-perdâz-ı kanûn-ı tekeşürdür
Meserret-nağme-i şeh-nâza girmiş zemzeme-pîrâ
- 10 Recâ gehvâre-i is’âfde bir tıfl-ı nâzende
Şafâ enfâs-ı Rûhullâha mazhardır bu dem güyâ
- 11 Peşimândır felek resm-i cefâyı terk edip şimdi
Kuşur u cürmini erbâb-ı dilden eyler isti’fâ
- 12 Nedir bu zevk-i rûhânî nedir bu feyz-i Rabbânî
Bu güne şâdi-i eyyâma ki bâ’iş nedir âyâ
- 13 Dedi bir merd-i ferhunde-ğadem kim dîdeler rûşen
Saña bağş eyleyim dünyâ deger bir müjde-i uz mâ
- 14 O keyfiyyetle mest-i sağar-ı şevk ü sürür oldum
Yerin tütmez anıñ yek cür’asın şad neş’e-i şahbâ
- 15 Nedir bu müjde-i ra’ nâ-yı cân-bağş-ı neşât-âver
Kemâl-i ferhat ü h’âhişle etdim aşlın istikşâ
- 16 Yine teşrif edip şadr-ı refî’ü’l-ğadr-i fetvâyı
Mekârim-menğabet valâ-himem bir zât-ı bî-hemtâ
- 17 Hıdîv-i pâk-tıynet mültecâ-yı ehl-i sünnetdir
Penâh-ı salţanat fahrü’l-milel ‘âllâme-i dünyâ
- 18 Hudâvend-i zamâne dürr-i tâc-ı dîn ü devletdir
Şer- efrâz-ı yegâne müsteşâr-ı şâh-ı mülk-ârâ
- 19 Cihân-ı ma’rifet gerdün-ı re’fet ‘âlem-i himmet
Sipih-ı mekremet hayrû’l-halef zât-ı kerem-pîrâ
- 20 Cenâb-ı müftî-i ‘âlem ki çeşm-i ğadr-i rûşendir

- Odur bi'l-cümle nūr-ı dīde-i dūnyā ü māfihā
- 21 Kemāl-i ʿilm ü fazl ü rüşd ile dāniŝver-i ʿālem
Vüfür-ı dāniŝ ü ʿirfān ile mümtāz ü müsteŝnā
- 22 Melek meftūn-ı hüsn-i ŝāhid-i dil-cūy-ı eṭvārı
Felek seyyāre-i baḥtından eyler kesb-i istiʿlā
- 23 Kāzā vā-beŝte-i ḥablü'l-metīn-i ḥükm ü fermānı
Kāder maḥṭūbe-i tedbiri ile münʿaḳid gūyā
- 24 Bahār-ı ʿiŝmeti ārāyiŝ-i gülzār-ı ʿālemdir
Şehāb-ı himmet-i dil-teŝnegānı etmede ervā
- 25 Kāmerdir dergeh-i iḳbāline bir ḥalḳa-i zerrīn
Güneŝdir efser-i iclāline bir gevher-i yektā
- 26 Dem-i cān-baḥŝ-ı luṭfu āndırır iʿcāz-ı ʿİsāyı
Cevān-ı ʿahdi pīr-i çarḫı etdi tāzeden iḫyā
- 27 Aristo-yı ḥired dil-bend-i fikr-i mū-ŝikāfidır
Felāṭun olsa etmez idi fenn-i ḫikmeti daʿvā
- 28 Olup ŝadr-ı meŝḫat tā ezel mevrūŝ-ı ecdādı
Sezādır düş-ı rifʿat-güsterinde ferve-i beyzā
- 28 Süleymān-ı zamāndır etdi nām-ı Hātemī kem-nām
Şehā kim ḫātem-i zātıyla bulmuŝdır şeref zirā
- 29 Odur ol āfitāb-ı ṭalʿat-efrūz-ı saʿādet kim
Bulur feyz-i kef-i cūd ile revnaḳ kān ile deryā
- 30 Göreydi şafvet-i āyīne-i idrāk-i çālākiñ
Olurdu ŝevḳ ile gūyā derān ṭūti-i sükker-ḫā
- 31 Nesīm-i nev-bahār-ı luṭfu erse her gülistāna
Şafāsından gelir ḫandān olur gül-gönçe-i raʿnā
- 32 Getirse bāḡa būy-ı ḫilḳati bād-ı ŝabā bir kez
Verir kām-ı dile sūnbül ŝemīm-i ṭurre-i ḫavrā
- 33 Ḥudāya ḫamd ola bir ḫayr-ḫāḫ-ı ḳār-fermāye
Henüz oldu muvaffaḳ ŝehriyār-ı memleket-fermā
- 34 Verir ŝirāze-i evrāk-ı mülke şöyle cemʿiyyet
Fesād ü fitne eyler gerd-i ḫaṭṭ-ı dil-beri meʿvā
- 35 Ḥudāvendā keremkārā merāḫim-perverā el-ḫaḳ
Der-i zātıyla ziver boldu dürc-i mesned-i fetvā
- 36 Bu dem ŝevḳ ü ŝefā-yı gülşen-i medḫ-i güzīniñle
Terennüm-sāz olur ṭabʿ-ı laṭifim ʿandelibāsā
- 37 Olup gülçin-i gülzār-ı ŝenā-yı devletiñ ḡayrı
Zamānında ŝalādır nükte-perdāzāna bi-pervā
- 38 Yegāne ŝanʿat-i cevlān-geride eşheb-i fikrim

- Çıkıp meydāna gelsin fārisān-ı vādī-i inşā
- 39 Verir Hızr-ı hayāle āb-ı kilkim neşve-i cāvid
Devātım menba‘-ı mālū’l-ḥayāt-ı feyzdir Ḥaḫḫā
- 40 Zāmīrim vāridāt-ı ḡayba maḫḫar kevn gibi dā’im
Muḫābil şūret-i endişeme āyine-i ma‘ nā
- 41 Tefāḫür resm-i dīrīn-i sūḫan-sencāndır çünkü
Kemāl-i ‘afvına maḡrūra ol resmi edip ifā
- 42 Kō taşdı‘i du‘ā et şıdk ü ihlāş ile ey Māhir
Ne mümkün ḫaḫ ta‘biriyle etmek vaşfını imlā
- 43 Felek devr eyledikçe kevkēb-i ḫali‘-i fīrūzu
Ola hem-pertev-i ḫurşid-i zer-tāc-ı sipihr-ārā
- 44 Gelip üç merd-i ḫoş-gū söyledi tāriḫ-i cevherdār
Yine ol şāḫib-istiḫḫākı buldu mesned-i fetvā

-6-

Ġālib Paşanıñ Mesned-i Valā-yı Şadāreti Teşriflerine Tāriḫdir

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Ḥazret-i Sultān Maḫmūd-ı hümāyūn menzilet
Bende-i dergāhıdır şāḫān-ı ‘ālem ‘aciz ile
- 2 Seyf ile ‘adāya ḡālib kuvvet-i tedbīr ile
Ser-te-ser mülküñ nizāmın verdi ḫusn-i tarz ile
- 3 Verdi mührü bir vezīriñ dest-i istiḫḫākına
Nisbet olmaz gevhe-i vālā-yı ḫadri kenz ile
- 4 Nāmı ḡālibdir sezā şimdi nigīn-i ‘adline
Bildi hep ‘adāsı maḡlūb olduḡun bu remz ile
- 5 Ḥātem-i zātı olup kān-ı şadāret zīveri
Kilk-i pāki şevḫ ile aldım ele bu aḡz ile
- 6 Bendesini Māhir dedim tāriḫ-i cevherdārını
Aşafān-ı ‘aşra ḡālib geldi şadra fevz ile 1239

-7-

Eḡriboz Valisi Ḥasan Paşanıñ Maḫdūm-ı Mükerrerleri Ḳadem-i Nihāde-i ‘Ālem Vücūd Olduḡda İnşād Olunan Tāriḫdir

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Yine eyyām-ı şadı ḫamd ola ‘ālem numūd oldu
Ki bir vālā-güher gehvāre-pirā-yı vücūd oldu
- 2 Niçe vālā-güher kim ḫurretü’l-‘ayn Ḥasan Paşa
Tulū‘ı gün gibi pertev-nişār-ı hest ü būd oldu

- 3 O destūr-ı kerīmīñ çeşm-i iqbālī qarır olsun
Bu necl-i pāk-i gevher ʿ ayn-ı ihsān-ı vedūd oldu
- 4 O mīr-i ercemendiñ kevkeb-i baht-ı saʿ idinden
Felekde mihr ü meh müstağrıq-ı nūr-ı suʿ üd oldu
- 5 Fedā-yı nefha-i tebşiri olsun ʿ anber-i sārā
Şemim-i maqdem-i maşsūd bŷy-ı dūd-ı ʿ üd oldu
- 6 Sipihriñ atlası olmaz mı pāy-endāz-ı teşrifi
Kudumu ʿ āleme sermāye-i pūr-şevk ü sūd oldu
- 7 Cemīʿ-ı bendegānı dergeh-i ʿ ulyā-yı mevlāya
Duʿ ā-yı devlet için cebhe-fersā-yı sŷcūd oldu
- 8 Getirdi dŷ-zebān-ı hāmeden Māhir bu tārihi
Muhammed Beg Efendi talʿ at-efzā-yı şühud oldu 1235

-8-

**Şālih Paşazāde Muhammed Beg Efendi-zāde Şālih Begiñ Hıtān
Tārihidir**

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Mehemmed Beg Efendi bin vezir-i Şālih ü kāmil
Aña bir necl-i şālih luţf-ı Rabbüʿl-ʿ ālemīn oldu
- 2 Aşālet anda memdūhiyyet anda hŷsn-i hulq anda
Sŷmŷvv ü qadr ile maşsūd-ı emcād-ı gŷzīn oldu
- 3 Her aḡvālinde mesnŷnāti icrāya kıyām eyler
Beher kārında tevfiq-ı Hudā-yār ü muʿ in oldu
- 4 O maḡdŷm-ı aşilīñ sŷnnetin tertib edip şimdi
ʿ Aceb cemʿ iyyet-i maqbŷle sŷr-ı dil-nişin oldu
- 5 Uşŷl-ı rāḡatŷl-ervāḡa muḡribler eder āgāz
Bu sŷr-ı behcet-efzā ruḡ-baḡşdar-ı dīn oldu
- 6 Eḡaşş-ı aşdıqā-yı müstmend-i Māhir-i nā-şād
Riyāz-ı daʿ vetinden şevk ile nev-bāve-çin oldu 1245
- 7 Bu tāriḡ-i mücevher oldu dest-āvīz-i nā-çizi
Hıtān-ı Mir-i Şālih yevm-i mesʿ ŷde qarın oldu 1240

-9-

**Şıdkı Ebŷ Bekir Paşanıñ Boyabad-Nām Şehirde ḡasbeten Lillāḡ
İcrā-yı Miyāḡ Etdiginde İnşād Olunan Tāriḡ-i Tāmdir**

Fāʿilātŷn Fāʿilātŷn Fāʿilātŷn Fāʿilŷn

- 1 Menbaʿ -ı cŷy-ı kerem destŷr-ı şıdkı ʿ alem
Maḡlaş-ı Şıdkı ile ḡaḡ anı isʿ ād eyledi
- 2 Āb-rŷyundur müşirān-ı benām-ı ʿ aşrınıñ

- Zāt-ı müsteşnâsını maḥsūd-endâz eyledi
- 3 Hük-m-i cārî sū-be-sū iḥsânı sārî ‘āleme
Emrine fermânına her şaḥşı münkād eyledi
- 4 Tab‘ı mecrâyı ğınâdır kefi mîzâb-ı ‘atâ
Reh-nümâ-yı feyz-i küî ḥayrâta irşâd eyledi
- 5 Emr edip bir ḥayr-ı cārî tâ ebed ibkâsına
Teşnegân-ı şehir-i Boyabadı dilşâd eyledi
- 6 Cüy-bâr-ı ‘adl ü iḥsânı edip cûş u ḥürüş
Cüst-cü etdi binâ-yı ḥayrı bünyâd eyledi
- 7 Kaṭre-pâş olmuş şehâb-ı bî-ḥesâb-ı hemtâ
Ateş-i ‘atş-ı ciger-süzâmı iḥmâd eyledi
- 8 Āferîn şad âferîn mi‘ mârına üstâdına
Sebḳat-ı i‘ mâl-i küh-endâz-ı Ferhâd eyledi
- 9 Etdiler küh-ı bülendiñ sînesin çâk ü şikâf
Tîşe-i ḥâra-güdâz-ı luṭfu imdâd eyledi
- 10 Yâdigâr-ı rûzgâr olsun bu ecr-i bî-‘adîl
Bî-riyâ ḥoşnûdi-i ervâḥ-ı ecdâd eyledi
- 11 Gûş edip âşâr-ı dil-cûsun ahâli-yi zemîn
Nâmını lafz-ı ebû’l-ḥayr ile hep yâd eyledi
- 12 Bende-i dirînesi Mâhir daḥı târiḥini
Maḳta‘-ı nazmını bir beyt ile inşâd eyledi
- 13 ‘Ayn-ı cûdı bu Bekir Paşa bu dem icrâ edip
Ab-ı iḥsân ile Boyabadı abâd eyledi 1235

-10-

**Ser Ḥalîfe-i ‘Ālî Râif Efendiñiñ Maḥdûmlarına İnşâd Olunmuş
Olan Târiḥ-i Milâddır**

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

- 1 Cenâb-ı ser ḥalîfe kim odur müstecmi‘ her fenn
Kemâl ü ma‘rifetle ka‘b-ı ‘âlî ṭavrı müstaḥsen
- 2 Kaḫırdı nergisi ḥayretde görse çeşm-i encümveş
Debîr-i çarḫa mihr-i dânişi olmuş fûrûğ-efgen
- 3 O rütbe nâ’îl olmuş mâye-i feyz-i Ḥudâdâda
Sezâdir eylesin câh-ı refi‘-i ‘izz ile mesken
- 4 Aña Haḳ kıldı bir bākûre-i naḫl-i fu’âd iḥsân
Ḳudûmundan olur ser sebz ü ḥurrem ğonçe-i gülşen
- 5 Bu naḫl-i pâke Mâhir bir düşer târiḥ-i zîbâdır
Cihâna geldi şavn-Allâh Meḥmed dideler rûşen 1240

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Söyle menkûṭ ile bir târiḥ-i diger Mâhirâ
Toğdu şavn-Allâh Mehemmed Ḥaḳ ede 'ömrün medîd 1240

- 11 -

Târiḥ-i Kaşr

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Bu kaşr-ı hoş-nümâ rûy-ı zemîne cilve-pîrâdır
Bu kaşr-ı pür-şafâ âyine-i simâ-yı deryâdır
- 2 Bu kaşr-ı nev-edâ bir mışra' -ı ber-çestedir Ḥaḳḳa
Derûn-ı feyz-i şevḳ ü zevḳ ile leb-riz-i ma' nâdır
- 3 Bu kaşr-ı bî-behâ bir şüh-ı şehr-âşûbdur gûyâ
Ki hüsn-i tarz ü tarz-ı dil-firibi hayret-efzâdır
- 4 Degil teşbihe lâyık kaşr-ı köhne tarz-ı Belkîsa
Bu taht-ı âsumân-sây-ı Süleymân ile hem-pâdır
- 5 Görülmüş mü bu resm-i nev-zemînde âb u tâb üzre
Nazîr-i cilve-i mehtâb-ı yemmde şüret-ârâdır
- 6 Dizilmiş seb' a-i seyyâreler bâm-ı refî' inde
Şeb içre her biri tâ-bende-i mismâr-ı mücellâ
- 7 Nazar kıl saḳf-ı iclâlinde her gülmîḥ-i zerrîni
Gece tâ şubḥa dek reşk-âver-i 'ıḳd-ı şüreyyâdır
- 8 Şu' âi gün-be-gün efzûn olur mihr-i cihân-tâbîñ
Dür-i vâlâsına vaḳt-i ṭulû' da çehre-fersâdır
- 9 Fürûḡ-ı naḳşı çüñkü nûr-ı bî-cism-i leṭâfetdir
Mişâl-i cilvegâh-ı ḳudsiyân-ı 'arş-ı âlâdır
- 10 Eger görseydi Mânî naḳş-ı ḥal-kârî-i rengîniñ
Behiştten çıḳmadır derdi temeşülgâh-ı ḥavrâdır
- 11 Perîler tütüyâ-yı dîde-i cân eyler elbette
Nihâni ḥâk-pâk-i dil-nişîni kuḥl-ı iḥfâdır
- 12 Şu' ûr-endâzî-i resmi ' uḳûlîñ mâverâsıdır
Bu güne tarz-ı nev ḳayd-ı taşavvurdan müberrâdır
- 13 Cihânda olmamış bu ana dek bir mişl-i şüret-yâb
Bu şevḳâbâd-ı zibâ iftiḥâr-ı çarḥ-ı minâdır
- 14 Çıḳar hem ' arşa dek ṭâḳ-ı bülend-eyvân-ı evşâfiññ
Yine mümkün degil ta' rîfi ol rütbe mu' allâdır
- 15 Ḥudâ bânîsinin eyyâm-ı iḳbâlin mezîd etsin
Vücûd-ı nâzenini nûr-baḥş-ı mülk-i dünyâdır
- 16 Vezîr-i bî-mu' âdil dâver-i nâm-âver-i ' âdil

- Hıdıv-i bî-mümâşil hâzret-i destûr-ı yektâdır
 17 Sevâd-ı şâmı eyler necm-i bahtı şubh-ı nûrânî
 Fûrûğ-ı nâmı faşş-ı mühre ta'lik olsa ahrâdır
 18 Hemîşe pîşesi îfâ-yı aḥkâm-ı şerî' atdır
 Hemîn endişesi tanzîm-i ahvâl-i berâyâdır
 19 Vücûdu bir tılısm-ı daḥme-i cûd u 'atâdır kim
 Kef-i gevher-nişârı hiç tükenmez ebr ü deryâdır
 20 Zalâm-ı zulm-ı nûr-ı 'adli def' eyler memâlikden
 Verâ-yı mülket-i Sûdanda âşâr-ı hüveydâdır
 21 Hayâl etdi Nigârîstân-ı Çîni bir taşavvurda
 Bu kaçır-ı dil-pezirîñ mişli yoḡ özge temâşadır
 22 Degildir muntehî fikr-i beşer bu resm-i îcâda
 Var ise kuvvet-i kudsiyyedir ilhâm-ı mevlâdır
 23 Ne kâbil inḥilâl-i rişte-i evşâf-ı iclâlî
 Uzatma Mâhirâ birun-ı kayd-ı nazm u imlâdır
 24 Ola zînet-serâ-yı devleti günden güne ma' mûr
 Kühenâbâd-ı nüh eyvân-ı gerdûn tâ ki ber-câdır
 25 Çıkardım bir mücevher harf ile târiḥ-i itmâmîñ
 Zihî kâşâne-i bî-mişl-i Nûrullâh Paşadır 1230

-12-

Diger Târiḥ-i Kaşır

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Temâşâ eyledim bir kaçır-ı nûr âşâr-ı bî-hemtâ
 Kuşuru yoḡ meşîli şüret-i 'âlemde nâ-peydâ
 2 Gelir bûy-ı leṭâfet ḥâk-pâk-i dil-nişîninden
 Şabâveş nûkhet-i cân-bâḥşî eyler dilleri iḥyâ
 3 Sinimmâr-ı ḥired meftûn-ı tarḥ ü tarz-ı ḥâşîdır
 Nigâr ü zîneti reşk-âver-i nüh ḡubbe-i minâ
 4 Edâ-yı sihr-i nakş-ı dil-pezirî ḥurdeden ḥurde
 Tahayyül edemez Mânî-i kilik-i Sâmiriy-âzmâ
 5 Ola hem baḡçe hem fıskiye hem havz-ı şefâ göster
 Bahâristân-ı Firdevs olsa nisbet lâyıḡ ü ahrâ
 6 Sezâdır ser-te-ser târ-ı şu'â-yı mehden işlense
 Der-i vâlâsına bir perde-i rengin ü müsteşnâ
 7 Süreyyâdır çerâğ-ı âsitân-efrûz-ı iclâlî
 Olur ṭâḡında her şeb mâhtâb-ı âvize zibâ
 8 Bu âb u tâb u revnaḡ var mıdır âyâ ḡararnaḡde

- Ziyā-yı himmet-i dādār-ı Ekremle olup inşā
 9 Niçe dādār-ı Eflātūn şu‘ūr-ı āsumān-mesned
 Ki divānḥāne-i iḳbālīdir gerdūn ile hem-pā
 10 Binā-yı rıf‘ati mi‘mār-ı tevḥīk ile menbādır
 Olur ferḡ-i ḥarīm-i devleti bāl ü per-i ‘anḳā
 11 Ser-efrāz-ı zamāne ser-bülend-i mülk ü millettir
 Firāz-ı ḳadrine reḡk etmede eyvān-ı isti‘lā
 12 Zuhūr-ı maḡla‘-ı kevne ziyā-baḡḡā-yı nuḡretdir
 Vücūdu maḡz-ı ābādani-i ma‘mūr-i dünyā
 13 Şükūh ü menzilette kesr eder dārāt-ı Dārā’yı
 Degildir āsitānı pāyesinde ḡurfe-i Kisrā
 14 Eḡer etmiş o rütbe şarḳ u ḡarbı devr eder her gün
 Ziyā-yı nāmı ser-gerdānıdır mihr-i cihān-ārā
 15 Rehīn-i zindeḡānī olmuş olsaydı Nizāmü’l-mülk
 Bulurdu ḡıdmet-i dergāhı ile rütbe-i ‘ulyā
 16 ‘Aḡā merkūz-ı zāt-i pākīdir ki olsa ‘aşrında
 Ederdi baḡḡış-i yek-rūze seyle ḡātemi iḡyā
 17 Kemāl-i mekremetle ‘āleme baḡ-ı nevāl eyler
 Saḡā mevdū‘-ı dest-i ḳudret olmuş ḡab‘ına Ḥaḡḳā
 18 Ulüvv-ı himmeti farḳ-ı cihāna şāye ḡüsterdir
 Sümüv-ı mesnedinden ḡarḡ-ı minā eyler istiḡyā
 19 Muvaffaḳ eylemiş Haḡ niçe ḡayrāt ü müberrāta
 Bu ḡaşr-ı bi-bedel bir yādīḡār-ı nev olur ḡālā
 20 Ḥudā erkān-ı cāhın eylesin merḡūn-ı istiḡkām
 Nedem ki cilvegerdir Māhirā bu ḡārem-i vālā
 21 Çıḡar dem dü zebān-ı ḡāmeden tāriḡ-i dil-cūsun
 Leb-i yemde bu bālā ḡaşrı yapırdı Yūsuf Paḡa 1232

- 13 -

Tāriḡ-i Sa‘ādeḡhāne-i Mīr Ḥasan Der-Eḡriboz

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Rūkn-i ser-menzil-i temḳin ü edeb mīr-i benām
 Maḡḡil-ārā-yı şeref zinde-i emcād ü kirām
 2 Ḥānmān zīb-i meḡāsindir eben-‘an-ced o kim
 Ḥūsni-i aḡlāḳ ile memdūḡ ahālī-i enām
 3 Zāt-ı müḡḡecmi‘-i āḡār-ı ḡıḡāl-i ḡūsne
 İsm-i pākizesi ‘ayniyle müsemməya tamām

- 4 Yapdı bu cāygehi Hind-i seh-i re'yy ile
Verdi kâşâne-i iqbāline bir istiḥkām
- 5 Niçe bir cāygeh-i encümen-ārā-yı server
Oldu bir dā'ire-i pür-ṭarab ü şevḳ ü ğarām
- 6 Hüsni-i ṭarḥında olan resm-i nev-āyīnene baḳ
Levḥ ü şaffi olur āräyiş-i ṭāḳ-ı eyyām
- 7 İrtifa' eder endāze-i efkārı şikest
Saḳfidır hem-ser-i bām-ı felek-i heft-ecrām
- 8 Nakşını niçe taşavvur ede Mānī-i ḥayāl
Sedd olur dā'ire-i fikrine şekl-i evḥām
- 9 Bu ḳarārgāh-ı şafā-baḥşa muvaffaḳ olacaḳ
'Avn-i bārī ile inşādına ber-vefḳ-i merām
- 10 Muḥliş-i ḥāşşı olan Māhir-i pākīze edā
Söyledi cevher-i tāriḥ-i pesendide maḳām
- 11 Ola cem'iyet-i ḥāṭır ile hemvāre-mekīn
Buldu nev-meskeni Mir-i Ḥasaniñ ḥüsni-i ḥitām 1232

-14-

Tāriḥ-i Vefāt-ı Nāzım

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Sābıḳ evḳāf-ı ḥümāyün nāzırı Māhir Bege
Verse Ḥaḳ mülkiyet üzre dār-ı 'adni müsteḥaḳ
- 2 Görmemişdi mişlini her bir ma'ārifde cihān
Münşiyān ü şā'irān dehre verirdi sebaḳ
- 3 Āh ol gencine-i 'ilm ü kemāl ü 'iffeti
Ḥākde ḳıldı nihān dünyā-yı fānī yek-nesaḳ
- 4 Sāye-i şāhānede kesb-i taḥayyüz eyleyip
Eylemişdi ḥayli manşıblarda sa'y-ı müttefik
- 5 İffet ü taḳva vü zühd ü ḥüsni-i ḥulḳı şöyle kim
Emr-i münkir olmamışdı kendisinden mā-sebaḳ
- 6 Rūhunu kevşerle sir-āb eyleyip firdevsde
Ḳabrini pür-nūr-ı raḥmet eyleye Rabbü'l-felaḳ
- 7 İbtidā-yı celb-i raḥmetle dedim tāriḥini
Ḳaşr-ı nev-inşā ede Māhir Beg'e me'vāda Ḥaḳ 1259

Ḳaşa'id

-1-

Der Sitāyiş-i Āşaf-ı Sāmī-Mekān Cenāb-ı Sāmī Ebū Bekir Paşay-ı Ālī-şān

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Āvāre eden şimdi beni bir kaşı yādır
Güyā müjeler her biri bir sehm-i każādır
- 2 Ama niçe ol sehm-i cihān-gir-i ciger-süz
Bu sine-i şad pāre nişāngāh-ı cefādır
- 3 Bā-çile-i cevri bükerek kılmadı kat kat
Bu kayd ile 'aşklarınıñ kaddi dü tādır
- 4 Ebrū-yı kemāndarı tutar mı cigeriñ
Tā cāna geçer oqları bir özge belādır
- 5 Kim görse hevāi olur ol kaşı kemānı
Bir kez aña nāz eyler ise huş-rübādır
- 6 Dönmez mi hilāle bedeni 'aşık-ı zārıñ
Ol mehveşiñ etdigi sitem hadde resādır
- 7 Bu gamze-i merdüm-keş-i pür-şür u şürürü
Yek lahzada şüriş-fikene ehl-i hevādır
- 8 Feyz ehline min-ba' d-ı hırām oldu mey-i nāb
Bir dem mül-i la' liñ görecek neş'e-fezādır
- 9 Hem 'arız-ı meygün-ı 'araqnāki o şuhūñ
Her demde neşat-āver-i yārān-ı sefādır
- 10 Sebz-i haatı gelmiş okumaz kimse gülistān
Büstān-ı cemālinde henüz neşv ü nemādır
- 11 Gīsusu ya sünbül ya karanfildir o māhın
Şāyān-ı ser-i tuğ-ı kerimü'l-vüzerādır
- 12 Ol şaf-der-i Cem-pāye ki memdūh-ı halāik
Hāk-i kudumu kuhl-ı 'uyün-ı küberādır
- 13 Dārā-yı zamān dāver-i 'allāme-i dünyā
Destür-ı cihān āşaf-ı ferhūnde-liqādır
- 14 Tedbīr-i hıred sözü nizām-āver-i 'ālem
Re'y-i hüküm-āmūzi ki iklim-i güşādır
- 15 Dāmānına yüz sürmededir cebhe-i iqbāl
Dergāhına bi'l-cümle ümem-i nāşiye-sādır
- 16 Fermānına ser-dāde ekābir-i aşāgir
Her emri dağı muqteren-i hüküm-i każādır
- 17 Gerd-i der-i iclāli ki iksir-i müeşşer
Bāb-ı keremi melce'-i erbāb-ı recādır

- 18 Sırr-ı şüver-i levha-i mahfuz-ı mezâyâ
Mir'ât-i dil-i şâfina hep cilve-nümâdır
- 19 Endîşe-i Risto-şiken-i havşala-sûzu
Hikmet bu ki hayretde 'aķıl-ı hükemâdır
- 20 Yek harf-i ibârât-ı nizâmı fıķarâtı
Dibâce-i mecmû' a-i esrâr-ı hudâdır
- 21 Her noktasıdır hâl-i ruķ-ı şâhid-i nev-ķaķ
Her târ-ı ser-i kilki daķı zûlf-i dü-tâdır
- 22 Bir lafz-ı ma'ânî-i bedî'î hâkimidir
Bir nuķķ-ı Mesihâ-nefesî rûķ-fezâdır
- 23 Eşkâl-i hayâlinde olan sırr-ı nihânî
'Aks-efgen-i âyine-i ķab' -ı 'urefâdır
- 24 Ta'ķir-i meşâm-ı dil eder nûkhet-i hulķı
Gülzâr-ı meķâmide eser båd-ı şabâdır
- 25 Her dem şerer-i bâriķa-i şu'le-i ķiģi
Ateş-zen-i cem'iyet-i erbâb-ı şekâdır
- 26 İhsân ü 'atâsında ki yok hadd ü nihâyet
Meşhûd-ı 'uyûn-ı 'iber-i bay ü gedâdır
- 27 Bir zerre-i mihr-i keremi şarķen vü ğarben
Arâyîş-i dervâze-i ķalb-i fuķarâdır
- 28 Ey Aşaf-ı vâlâ-himem ü ķatem-i devrân
Kim cevher-i zâtıñ seniñ engüşt-nümâdır
- 29 Bir mişlini kim gördü bu mir'ât-i felekde
Dirlerse daķı dide-i şehlâda ķaķâdır
- 30 Zâtıñdır olan nüşķa-i kübrâ-yı ma'ârif
Var ise naziriñ bu zamân iķre şalâdır
- 31 Vâdî-i temeddühde biraz eşheb-i kilke
Meydân vereyim ruķşatıñ olursa revâdır
- 32 Zîrâ benim ol tûtî-i nazm-âver-i devrân
Kanda sühânım rûķ-ı ma'âniye ğidâdır
- 33 Âşâr-ı siķir-sâzıma meftûn olur 'âlem
Her nûktesi maķbu' -ı ķibâ' -ı fuşahâdır
- 34 Her beytim olup ķaclegeh-i ķüsn-i sitâyîş
Bikr-i sühânım nâzûk u nâzende edâdır
- 35 Her mışra' -ı ber-ceste-i eş'âr-ı güzînim
Darbü'l-meşel-i nûkte-verân-ı zurefâdur
- 36 Ben Tûr-ı celî-pertev-i ma' nâya Kelîmim
Ki ejder olur ğâhi ķalem elde 'aşâdır

- 37 Lülü-i girān-māye-i zī-kıymet-i nazmı
Sencide-i mizān-ı kabûl-ı şu' arâdır
- 38 Lâf eyleme söz âhîr olup başla du' āya
Mâhîr saña kim lâzım olan hayır du' âdır
- 39 Tâ mihr-i dıraḥşân-ı ziyādâr-ı cihân-tâb
Pertev-figen-i dâ'ire-i 'arz u semâdır
- 40 Ey baḥr-ı himem cevher-i yektâ-yı vücûduñ
Dürc-i şedef-i câh-ı vezâretde sezâdır

-2-

**Ramazāniyye Der Sitāyiş-i Āşaf-ı Sāmî-Mekân Cenâb-ı Sāmî
Ebû Bekir Paşa-yı Cem-' unvân**

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Ufuḳ-ı burc-ı şerefden yine oldu tâbân
Maḫla' -ı nûr-ı Ḥudâ ya' ni hilâl-i Ramazân
- 2 Ser-fürü-bürde-i mihrâb-ı temennâda hemân
Çile-i reşk ile ebrû-yı kemân-ı hûbân
- 3 Şimdi taḫvîl edelim şubḫı çerâğ-ı şâma
Mihre teşbihe sezâ mı meh-i ruḥsâr-ı bütân
- 4 Mey-i gül fâme yasağ etdi şeh-i mâh-ı şiyâm
Elde şahbâya bedel şübḫa-i mercân gerdân
- 5 Ba' d-ez-în meykededen çeksin ayağın rindân
Setr eder şahid-i bint-i 'inebi pîr-i muğân
- 6 Zâhid-i huşk ile şaff-beste-i dîvân-ı niyâz
Olamaz ma' bed-i Mevlâda daḫı ehl-i dilân
- 7 Ḳahve fincânı ile hoḳḳa-i ma' cûna dönüp
Dest-i sâḳide olan sâğar-ı pertev-efşân
- 8 Döndü ṭâḫüne-i bî-âba daḫı meclisler
Deverân eylemez oldu yine câm-ı raḥşân
- 9 Böyle bir şeh-ı dil-ârâ-yı feraḫ-baḫşâ kim
Şît-i kırân ile pür-dâmen-i 'arş-ı Raḫmân
- 10 Gece bâlâ-yı minârâtda şadâ-yı temcîd
Olmada gülğule-perdâz-i sipîhr-i devrân
- 11 Berḳ urur bâriḳa-i feyz-i ḫudâvend-i kerîm
Herkesiñ nâşiye-i ḫâline rûzân ü şebân
- 12 Hâlet-i şavm ile 'arî şuver-i fâsideden
Şâf-ı mir'ât-i cilâ-dâde-i zihn ü iz'ân
- 13 Her şeb îḳâd-ı meşâ' il ü ḳanâdiller ile
Niçe fark olsun aralıkda zemîn ile zamân

- 14 Maḥz-ı feyz-i kerem-i ʿām-ı ḥudāvend-i enām
Kıldı bu şehre ki bir başka tecellî erzân
- 15 Bâ-ḥuşuş şerbet-i en ʿām ile dil seyr eyler
Niçe dil-teşneleri menbaʿ-ı âb-ı ihşân
- 16 Ya ʿnî kim vâlî-i vâlâ-şiyem ü bende-nüvâz
Sâmî Paşa-yı felek qadr ü Sikender-ʿ unvân
- 17 Bir vezir ibn-i vezîr Âşaf-ı Ḥaydar-ḥû kim
Bu Bekir ism ü Ömer ʿ adl ü ḥayâ-yı ʿ Oşmân
- 18 Ol kadar etmede tenfîz-i umûr-ı aḥkâm
Oldu aḡnâm ile hem-bezm-i meveddet gürgân
- 19 Fitne îkâʿına yer kalmadı eyyâmında
Var ise küşe-i çeşm ü ḥam-ı zülf-i ḥübân
- 20 Görmedi çeşm-i felek devr edeli mihr ile mâh
Böyle seyyâre-i cevâle-i evc-i ʿ irfân
- 21 Nuḡk-ı muʿcîzde mi enfâs-ı Mesîḥâāsâ
Cism-i fersûde-i maʿnâya verir rûḥ ile cân
- 22 Kılısaldı güher-i nazmına şarf-ı enzâr
Olur engüş be-leb ḥaḡ bu ki kaʿb ü ḥissân
- 23 Teng eder ʿ arşa-i pehnâ-yı maʿânîyi eger
Eşheb-i kilki sebûk seyri edince cevelân
- 24 Nîze-i kilki atıp tutduḡu dem ḥaddi midir
Şeh-süvarân-ı hüner etmege irḥâ-yı ʿ inân
- 25 Olalı fâris-i mîzmâr-ı sühân etmiş idi
Raḡş-ı endişeye imsâk-ı zemâm ehl-i beyân
- 26 Görse Behrâm ile Rüstem ger olurdu sersâm
Ḳabza-i destine bir kez alacaḡ tîr ü kemân
- 27 İndirir menzil-i ḥâke hevâdan murḡı
Çeşm-i imʿân ile alsaydı tûfeng ile nişân
- 28 Cevher-i tabʿ-ı girân qadrine der-zîr-i nigîn
Mâye-i fazl ile biʿl-cümle künûz-ı efnân
- 29 ʿ İzz ü temkîn ile olduḡa maḡâmında mekîn
Sâʿat-i çarḡ-ı felek saʿd ile dönsün her ân
- 30 Sâyebân-ı keremi fark-ı duʿâ-güyande
Ola zıll-efgen-i fahr ü şeref ü emn ü amân
- 31 Bu duʿâmız ki ola her rûz u şeb qadr ile ʿ id
Mazhar-ı ʿ izz-i icâbet kıla Mâhir yezdân

**Bahāriyye Der Sitāyiş-i Āşaf-ı Sāmī-Mekān Cenāb-ı Sāmī Ebū
Bekir Paşa-yı Ma' delet-Nişān**

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Yine şad kevne şüküfeyle sezā rūy-ı zemīn
Olsa her vech ile mağbūt-ı nigārḥāne-i Çin
- 2 Bulacağ feyz-i bahār ile çemen neşv ü nümā
Yaraşır olsa ḥased-kerde-i Firdevs-i berin
- 3 Kordu evreng-i zümmürüd güherin şāh-ı bahār
İşledip berg-i gülü eyledi çar bālin
- 4 Donanıp mīve-i maḫşūd ile her naḥl-ı heves
Şaf-ı ezḥārı dizip gülşeni kıldı tezyin
- 5 Verd-i aḫmerdir o bānū-yı ḥarīm-i gülşen
Çekdi sīmāsına bir perde-i āl ü rengin
- 6 İşedip na' re-i mestāne-i ' uşşākı bu dem
Bürka' -endāz-ı ḥicāb olsa ne var ba' d-ezīn
- 7 Āsumān-gir ise de velvele-i ' andelībān
Kulağ aşmaz ne kadar eylese efgān ü enin
- 8 Şeyḥ Sa' dīsi midir bāğ-ı bahārın bülbül
Oḫur evrāk-ı perişān-ı Gülistānı hemin
- 9 Būstāndır varağ-ı mihr ü vefādan ma' düm
Pend-i Atḫārı şabā gūşuna eyler telkin
- 10 Etmedi rūşenī-i çeşm ile tenvīr-i heves
Olalı ḥanḫah-ı Gülşenide küşe-nişin
- 11 ' Ays ü nūş eyleye erbāb-ı şefā fevc-ā-fevc
Ede sāki ḫadeḫi ziver-i dest-i semin
- 12 Arıdıp şuyunu gülnārın edip bāde-i nāb
Gül olup encümen-i gülşene cām-ı zerin
- 13 Leb-i şirīn ile hep ḫand-ı tebeşşüm çiz
Şāhid-i gonçe-i nāzende-i pākize terin
- 14 Deste ber deste olup riştekeş-i ḫüsn-i nizām
Sünbül olmaz mı yā reşk-āver-i ' ıkd-ı pervin
- 15 Lāledir şem' -i şebistān-ı gülistān-ı şafā
Süz-ı dağından uyandırdı çerāğ-ı la' lın
- 16 Lāle vü kāle dönünce çemen-i āteş-zār
N'ola pervāneler ifnā-yı vücūd etse bu ḫin
- 17 Şimdi üstād-ı ḫalem tişe-i endişe ile
Tarḫ-ı meydān-ı beyān eyleye bir tāze zemīn
- 18 ' Andelīb-i dil iken şaḫçe-i gamda mekīn

- Oldu seyr-i gül-i ruhsāre bu dem ruḥṣat-bīn
- 19 O bütüñ sīnesi ṣaf āyīne-i āb gibi
Gonçeye ḥande-künāndır leb-i yār temkīn
- 20 Ne kadar olsa benefşe daḥı sebz ü ḥürrem
Beñzemez ‘arız-ı dil-cūdaki ḥatt-ı müşḡin
- 21 Mevc-i tīḡ-i niḡehi ‘aksi ile çeşmimden
La‘l-i yāḡūta bedel ṭamlıyor eşk-i ḥūnīn
- 22 Cūylar sürmede zencirini mecnūnāsā
Sünbül-i zūlf-i ḥam-engizi olunca pūr-çīn
- 23 Olacak serv ü kad ü kāmetsi bālā-keş-i nāz
Uçurup murḡ-i hevāyı dil-i pūr-zār u ḥazīn
- 24 Bend edip tār-ı ḥarīri şiken-i müjḡānīñ
Ede çārüb-ı der-i āşaf-ı şāḥib-temkīn
- 25 Nice āşaf kī Süleymāna mu‘ādil ḥükmi
Lafz-ı tevfiḡ-i ilāhidir aña naḡş-ı niḡin
- 26 Levḥ-i ‘arşa yazar elḡābımı Bercīs-i felek
Olmuş arāyiş-i engüştide kilik-i müyīn
- 27 Zīver-i cāh-ı şeref meḡhar-ı eşrāf-ı selef
Dāver-i ḥayr-ı ḥilaf zübde-i emcād-ı ḡuzīn
- 28 Şīr-i Ḥaydar-ḥū nerimān-ı tehem-ten nīrū
Şaf-der-i ma‘reke-cū şaf-şiken-i düşmen-i dīn
- 29 Ḥātem-i cūd ü seḡā ḥatem-i engüşt-i ‘atā
Ḡevher-i kān-ı ḡinā mālik-i şad kenz-i defīn
- 30 Rūh-ı çeşmān-ı kerem cevher-i cān-ı ‘ālem
Pertev-i çeşm-i himem dād-ger-i ‘adl āyīn
- 31 Ḥikem āmūz-ı edeb Ḥazret-i Sāmī Paşa
Olmuş iclāl ile eyvān-ı vezāretde mekīn
- 32 Cedd-be-cedd ibn ü vezīr ibn ü vezīr ibn ü vezīr
Oldu şeyḡū’l-vūzerā şānına ‘unvān-ı behīn
- 33 Niçe hem-senc-i tesāvidir ukufā-yı zamān
Bir mi kıymetde ḥazef-pāre ile dürr-i şemīn
- 34 Ḥüsn-i ḥatt nazm u ḥüner faẓl ü kemāl ü dāniş
Olmuş envā‘-ı füyūzāt-ı ilāhī ḡarīn
- 35 Revnaḡ-ı ḥatt-ı yesārī-yi şikest etdi diye
N’ola ta‘liḡi için rūḥ-ı i‘mād etse yemīn
- 36 Kesr ederlerdi ḥam-ı ḥikmetin Eflātūnuñ
Ḳuvve-i zihniñi bilse ḥükemā-yı pişin
- 37 Görse bir cüz’-i ma‘ānī-yi bedi‘īsini

- Eylemezdi nesh-i mantıķı Aristo tedv̄in
- 38 M̄u-şikāfī-i hayāliyle ol genc̄ine-i feyz
Kısmet-i cevher-i ferdi eder el-Ḥaķ ta' yin
- 39 Ğonçe-i devleti Şebnem-zede-i feyz ala
Lāle-i ma' deleti dağ-ı dil-i fitne v̄u kin
- 40 Der-i iclāline Őehbāl-i melā'ik çārüb
Çetr-i iķbāline seyyāreler evtād-ı metin
- 41 Sāye-i ' atıfet-i dār-ı amān-ı ' ālem
Sāha-i mekremeti ehl-i dile hışn-ı haŐin
- 42 Fikr ü endişesidir nazm-ı um̄r-ı cumh̄r
Ḥükmüdür toğrusu pirāyede Şer' -i m̄bin
- 43 Olsa ger' adlī hevādār-ı mühimmāt-ı tuȳr
Ola hemm-ḥ'ābe-i me' vā-yı keb̄ter Őāhiñ
- 44 Var mı ' ahdinde eniñ eyleye bir kimse meger
Gül için bülbül eder nāle v̄u feryād ü tanin
- 45 Dāverā-cem Őiyemā āŐaf-ı vālā ḥasebā
Zātını vaşf edemez ḥāme-i ' abd-ı dir̄in
- 46 Sensin ol Őubḥ-ı sa' ādet ki olur mihr-i m̄nir
Her Őeher dergeh-i iclāline fers̄ude cibin
- 47 Sensin ol nazım-ı diyān-ı mezāya v̄u kemāl
Ki eder nazm-ı nev-icādını ' ālem taḥsin
- 48 Dile her n̄kte-i endişe-i mu' çiz-eŐeriñ
Eder esrār u rum̄z-ı melek̄uti tebyin
- 49 T̄uti-i ṭab' in̄ eder āyine-i Şun' a nazār
Olur el-Ḥaķ Şeker-efŐāni-i nazm-ı Şirin
- 50 VaŐfı k̄abil degil ol zāt-ı kerim̄ü'Ő-Őāniñ
Māhirā ṭab' ina çün ḥāŐıl olup' ilm-i yaķin
- 51 Eyle da' vātını her r̄z ile Şeb zīb-i zebān
Çün kaŐideñde olup r̄tbe-i etmāma reh̄in
- 52 Tā ki her sāl iriŐe meysim-i Őādī-i bahār
Ola güllerle çemen zīb-i Őafā Őaḥn-ı zem̄in
- 53 GörmeŐin ğonçe-i iķbāli ḥazān-ı aḥzān
Olsun āsib-i ḥaṭāya v̄u kuduretden em̄in
- 54 Gün-be gün dā'ire-i devleti bulsun v̄üs' at
Her ḥuŐuŐunda ḥudāvend-i kadir ola mu' in
- 55 Dem-be dem revnaķ-ı ser-menzil-i iclāl olsun
Rıf' at ü Őān ü Şerefle niçe ā' vām ü sinin

**Der Sitāyiş-i Āşaf-ı Hakkāniyet Mu‘tād-ı Cenāb El-ḥac
Meḥemmed Hakkı Paşa-yı ‘Ankā Nihād**

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Olalı mānī-i ṭab‘ım şuver-ārā-yı maḳāl
Rāsım-i ḥāmeme vā-bestedir eşkāl-i ḥayāl
- 2 Sāḥir-i kilik-i füsündârıma meftün ‘âlem
Nazm-ı renginime dirlerse sezâ sıḥr-i ḥelâl
- 3 Dür-i şehvâr-ı girân-māye-i nazm ü süḥanım
Tükme-i tâc-ı güher-püşide-i ehl-i kemâl
- 4 Tütî-i nâṭıḳam olduḳça şeker-rız-i beyân
Êtdiler ney-şekeri mışra ḳadar istişḳâl
- 5 Feyz-i nisân-ı güher bār-ı yerâ‘ımla benim
Müdericdir şadef-i ma‘nide şad dürr ü la‘l
- 6 Târ u müy-ı ḳalemim ğıbta-keş-i zülf-i nigâr
Ḥaṭṭ-ı dildârı eder şive-i satırım iḥcâl
- 7 Dane dane nuḳaṭ-ı ḥurde-i elfâzıma kim
Niçe reşk eylemesin ‘ârız-ı dil-berdeki ḥâl
- 8 Bu mübâḥât ile da‘vâ-yı süḥandan ğarazım
Vaşf-ı düstür-ı feridün fer ü ferḥunde ḥışâl
- 9 Ya‘ni hem-nâm-ı şehensâh-ı serir-i levlâk
Revnaḳ-ārā-yı maḳâm-ı şeref ü istiḳlâl
- 10 Āşaf-ı devr-i zamân Ḥazret-i Hakkı Paşa
Ḥaḳ bu ki Vehbi-i Ḥaḳ zâtına bu câh ü celâl
- 11 Ziver-i mesned-i vâlâ-yı vezâret el-Ḥaḳ
Zib ü ârâyiş-i ser-menzil-i ‘izz ü iclâl
- 12 Südde-i ra‘feti ruḥsüde-i erbâb-ı niyâz
Dergeh-i ma‘deleti melce-i ehl-i âmâl
- 13 Māye-i zâtına kîmyâ-yı vezâret mevrûs
Cevher-i ṭab‘ına dense yeridir kân-ı nevâl
- 14 Gün gibi şafḥa-ı pişânî-i pür-nûrunda
Leme‘ân etmededir lâmi‘a-i istihâl
- 15 Pertev-i mehçe-i râyât-ı zafer-âyâtı
Nür-paş olmadadır neyyir-i tâ-bende mişâl
- 16 Şu‘le-i nâ‘l-i dirahşende-i pây-i raḥşı
Olsa şâyeste ḥased kerde-i envâr-ı hilâl
- 17 Tâ ezel ḳabza-i teşhîrine teslîm olmuş
Gürz-i ḥaşm-efgen-i Sām ile daḥı ḥançer-i Zâl

- 18 Zūr-bāzı-yı küh-endāzı olur bî-şübhe
Raḥne-baḥşa-i esās-ı cedel-i kavm-ı dālāl
- 19 Kahramān şavla ki te'sir-i nigāh-ı qahrı
Şeng-i kühsārı eder ḥāke berāber derḥāl
- 20 Yoḡ ḥilāfım ki vezānı-i nesım-i luṭfu
Ḳoymadı āyine-i dillere hiç gerd-i kelāl
- 21 Etme taṭvıl-i sūḥan başla du'āya Māhir
'Ömrün efzün ede devletle ḥudā-yı müte'āl
- 22 Ka'im oldukça cihān üzre tınāb-ı gerdün
Şāyebān-ı keremi dehre ede baş-ı zılāl
- 23 Zātı ārāyişidir güll gibi bāğ-ı kevnıñ
Öla vā-reste-i āsib-i ḥazān-ı eşi'ān
- 24 Dem-be dem sünbüle-i mezra' -ı iḡbālī
Olsun āzāde-i āfāt-ı ḡam u renc ü melāl
- 25 Her umurunda serā perde-i dār-ı ḡaybdan
Nev-be nev şāhid-i tevfiḡ ede izḥār-ı cemāl

-5-

**Der Sitāyiş-i Aşaf-ı Şüreyyā ' Alem Cenāb-ı Nūrullāh Paşa-yı
Sitāre Ḥadem**

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Açıldı dide-i ḡalb-i ḥazīne perde-i nūr
Zemīn-i ḥāṭıra oldu nümüde cilve-i Ṭūr
- 2 Ne nūr-ı bāriḡa-pirā-yı ' ālem-i imkān
Tecellī-zār-ı cemāl oldu ' aşıḡa manzūr
- 3 Ne nūr-ı şarıḡa endāz-ı enfüs ü āfāḡ
Ki oldu şubḡ-ı şafādan eşi' a ḡız-i zuhūr
- 4 Ne nūr sātı' a baḡşende-i zemīn ü zamān
Diyār-ı zülmete etdi sevād-ı āh-ı mürūr
- 5 Ne nūr-ı lāmi' a-engiz-i cilvegāh-ı cihān
Her ' aks-i zerresidir ḡıyre-sāz-ı dide-i ḡūr
- 6 Ne nūr-ı şu' le-ṭırāz-ı emākin-i aḡtār
Güşāde āyine-zār-ı fu'āda ḡayb u ḡuzūr
- 7 Ne nūr-ı mihr-güdāz-ı mesire-i eflāk
Fürüḡı ḡıldı şüreyyā-yı dāḡdār-ı kūsūr
- 8 Ne nūr-ı şa' şa' a-ārā-yı tārem-i bālā
Olunca hej-deh hezār-ı ' avālime menşūr
- 9 Bu nūr u tāb-ı tecellī fürüz-ı ḡudsiden
Eder melā'ikeler iḡtibās-ı nūr-ı sürūr

- 10 Bu nūr-āyine-i simyā ile her āyīne
Şikest-i revnağ-ı nevrüz eder şeb-i dey-cūr
- 11 Bu nūr u fer ile ruḥsār-ı nev-‘ arūs-ı kamer
Olur niḳāb-ı ḥacāletde reşk ile mestūr
- 12 Bu şevḳ ile şeb-i yeldā-yı iftirāk içre
Ne lâzım ‘ārife iḳād-ı şem‘ a-i kāfūr
- 13 Felekde şām-ı ğaribānı görmedi kimse
Ola bu güne zıyā-pāş-ı nūr-ı nā-maḥşūr
- 14 N’ola temīme-i bāzū-yı iftiḥār etseñ
Yazıp şaḥīfe-i dilde sevād-ı sūre-i nūr
- 15 Nedir bu nūr-ı kevākib fūrüz-ı şı‘ rā-sūz
Ki olmamış idi hiç rū-nümā-yı çeşm-i dühūr
- 16 Meger ḥıdīv-i memālik-sitān-ı dārāfer
Cenāb-ı şāh-ı melek ḥūy-ı mekremet mevūr
- 17 Bir āfitāb-ı sipihr-i berīn-i iclāli
Çerāğ-ı ḥaşş-ı vezāretle eyledi mesūr
- 18 Cihāna gelmedi böyle şehenşeh-i ‘ādil
Vufūr-ı ā‘ tıfet ü ‘adl ü dād ile meftūr
- 19 Kemāl-i kuvve-i ḳudsiyeden olur ma‘ dūr
Maḳāli şübhesiz inṭāğ-ı Ḥağ ile mezkūr
- 20 Vücūdu nüşḥa-i kübrā-yı ‘ilm ü ‘irfāndır
Ḥuṭṭ u faẓl u zekāsı müselleme-i cumhūr
- 21 Ḥarāb iken şademāt-ı ḥasār ile ‘ālem
Yeniden eyledi mi‘ mār-ı himmeti ma‘ mūr
- 22 Mehāmm-ı memleketi eyler ehline tefvīz
Olursa böyle olur iltizām-ı naẓm-ı umūr
- 23 Zihī işābet-i tedbīr-i memleket-sāzı
Zihī meḥāsin-i re’y-i rezīn dūr-ā-dūr
- 24 Eder vücūh ile ifā-yı resm-i istiḥḳāğ
Görülmemiş bu şalābetde bir vezīr-i vaḳūr
- 25 Firāz-ı levḥa-i çarḥa bu güne evşāfiñ
‘Uṭārid eyledi zerrīn ḳalemle zīb-i suṭūr
- 26 Yegāne-i vūzerā mültecā-yı bay u gedā
Mu‘ āvin-i fuḳarā ya‘ni ḥazret-i destūr
- 27 Meh-i sitāre tevābi‘ ü müşteri āşār
Vezīr-i ‘arş-ı vaḳār āfitāb-ı şubḥ-ı şu‘ūr
- 28 Müşīr-i pāk-neseb dāver-i sūtūde-ḥaseb
Mā’il-i şerḥ-i edeb āşaf-ı dilir u ğayūr

- 29 Fūrūġ-ı emri itā' at fūrūz-ı 'ālemdir
Çerāġ-ı re'yi eder şer' -i enveri pūr-nūr
- 30 Cevāhir-i sūhanı kān-ı pūr-mezāyadır
Ĥūrūf-ı şoĥbeti dāġ-efgen-i der-i menşūr
- 31 'Aṭā vūcūdu ile nam-ı Bermekī mefkūd
Ġınāsı ile pūr-himmet-i hūmā-yı meksūr
- 32 Nigīn-i zātıdır engüşt-nümā-yı yektāyı
Olaydı ĥātem-i devrinde ĥātem-i meşhūr
- 33 Kef-i keremine nisbetle kān u deryāyı
Ederdi noġta-i mevhūme gibi zīb-i ĥuṭūr
- 34 Riyāz-ı 'ālemi eyler nesīm-i ma' deleti
Maşūn-ı ĥār u ĥas-ı i' tisāf u zulm u şūrūr
- 35 Şadā-yı nehyī-i evc-gīr-i āsumān olsa
Ederdi zehre yedinde şikesti-i ŗanbūr
- 36 Şafā-yı ṭab' ı mürebbi-i āḫ-ı şaf olsa
Verirdi neşve-i tesnimi şire-i engūr
- 37 Cilā-yı tıġı ĥayāl-i 'adūya ' aks etse
Olurdu dāne-i eşki çü rize-i billūr
- 38 Verirse taḫviyet ol rütbe zūr-ı bāzusu
Ederdi mārı zebūn dest-bürd-i pençe-i mūr
- 39 Olursa nūkhet-i ĥulķı vezīde gülzāre
Verir şükūfe-i sūnbül şemim-i kākül-i ĥūr
- 40 Olursa kerem ' itāb-ı nigāhına mażhar
Dönerdi kāse-i pūr-ĥūne ġamze-i maĥmūr
- 41 Zamān-ı ' atıfeti maĥz-ı şād-mānīdir
Eder şıġār u kibār iktisāb-ı şevġ ü ĥūr
- 42 Ĥuceste menķabetā āşaf-ı kerem-kāra
Ölür medād-ı mediĥiñ ḳalem-ṭirāz-ı şudūr
- 43 Fūrūġ-ı şebnem-i evşāf-ı dil-fūrūzuñ ile
Olur yenābi' -i endişem ' ayn-ı çeşme-i nūr
- 44 Taşavvurāt-ı nikāt-ı sitāyişiñle seniñ
Ḳalır mı āyine-i ĥāṭırımıda gerd-i fütūr
- 45 Bu nazm-ı menķabet-ārā-yı nev-zeminimden
Eder hep ehl-i beyān i' tirāf-ı ' acz ü ḳuşūr
- 46 Hemīşe sūziş-i taḳrīr-i āteşinimden
Olur şerār-ı muĥabbetle ehl-i dil maḫrūr
- 47 Sirāyet eylese enfās-ı ĥüşn-i ta' bīrim
Verir meşāmm-ı ma' āniye būy-ı dūd-ı buĥūr

- 48 Dem ursa nāy-ı kalem nağme-i tahayyülden
Olurdu reşk ile piçide rişte-i sanşür
- 49 Şükûfe-i sühanımdan olaydı zā'ika senc
Ederdi şehd-i muşaffâyı ney-şeker zenbūr
- 50 Mizāc-ı şî' rimi hikmet-şinās olan añlar
Şifā bulur okusa zahmdāri-i nāsūr
- 51 Miyān-ı tab' ima şāyestedir harir-i hayāl
Yaraşmaz olsa da şāl-ı nevādır Lāhūr
- 52 Sözümle eylerim isbāt-ı müdde' ā-yı hüner
Ne hācet es' ile-i ma' rifetde şāhid-i zūr
- 53 Uzatma silsile-i nazmı Māhir eyle du' ā
Hudūd-ı midhatidir gāyet-i beyāndan dūr
- 54 Nite ki tīg-i muraşşā' gılāf ile her gün
Musahhar eyleye iklim-i hāveri şeh-i hūr
- 55 Ola vücūdu qarīn-i viķāye-i mevlā
Dağı livā-yı ser-efrāzı ser-te-ser manşūr
- 56 Felekde ahter-i tāli' -i sa' d u firūzu
Bir anda almaya maķrūn-ı ' uķde-i maķzūr
- 57 Hemişe nezd-i şeref ferd-i padişāhide
Ola vücūh ile hep sa' y u hıdmeti meşķūr
- 58 Leāl-i nādire-i ' ömr ü baht u iclāli
Ola kıyāmete dek zib-i bend-i silk-i şühūr
- 59 Ne şemte kılsa teveccūh kemāl-i nuşret ile
Mu' in ü yāveri olsun cenāb-ı Rabb-ı şekūr

-6-

Reisü'l Küttāb Pertev Efendi'ye Takdīm Olunan Kaşidedir

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Piçide oldu rişte-i şabr ü qarārımız
Ser-beste qaldı kām-ı dil-i ' uķdedārımız
- 2 Ne yār ü yāver ü ne enīs-i şefiķ var
Bir dilden özge qalmadı hiç ğam-güsārımız
- 3 Şimdi hezār-ı nāleler eyler hezār-ı dil
Şekl-i hāzāna münķalib oldu bahārımız
- 4 Enmūzec-i nu' ūmet ile hoş dimāğ iken
Telh-āver oldu zā'ika-i iştibārımız
- 5 Zıll-ı ğmāda cilve nişin-i refāh iken
Tāb-ı temmūz-ı ğamla geķer rüzğārımız

- 6 Serdī-i za' f-ı hāl eyleler zindedir gönül
Efsürde olmasın mı ya cism-i nizārımız
- 7 Bād-ı semūm-ı rūm-ı ḥabāset rūsūm ile
Pejmürde oldu şāḥçe-i berg ü bārımız
- 8 Ma' mūre-i diyārımız oldu ḥarābe zār
Virāngāh-ı būmada döndü ' aḳārımız
- 9 Keşdi reh-i ma' āşımız reh-zen-i felek
Bīrūn-ı ṭākat oldu ziyān ü ḥisārımız
- 10 Yağmāya getdi emti' a-i kārbān-ı dil
Cins-i meşakḳatiñ yüküdür kār ü bārımız
- 11 Esbāb-ı inti' āşımız oldu ḥayal-pezīr
Geçmiş zamānlar olmada ḥāṭır güzārımız
- 12 Kalmazdı dil bu mertebe gir-dāb-ı ye 'sde
Düşdü çeh-i zarūrete ḥiṣ u tebārımız
- 13 Şāğdan şola cefā-yı çeb-eṇdāz-ı dehr ile
Gir-dāb-ı ḥayret oldu yemin ü yesārımız
- 14 Olmaz mı böyle sūziş-i ' acz ü fütūr ile
Dūd-efgen-i sipihr-i kebūd āh u zārımız
- 15 Olduḳ ğarīḳ-i lūcce-i nā-ḳa' r-ı yāb-ı deyn
Yoḳdur edā-yı ḳarż edecek bir medārımız
- 16 Kem-ḳadr ü kem-bizā' ayım iḳrār eylerim
Gelmese de meḥekk-i ḳabūle ' ayārımız
- 17 Şāyesteyim i' ānete zīḳ-i ma' āş ile
Tārlandı çünkü ḥavşala-i iftiḳārımız
- 18 Ḳayd-ı emel bulunmadı bir muḳtezā-yı baḥt
Ḳirmāna dā 'ir oldu çıkan der-kenārımız
- 19 Ḳükūm-i ḳadr ile olmadı iḳdārımız naşīb
Ta' rif istemez ' adem-i iḳtidārımız
- 20 Şerm ü ḥicāb-ı māni' -i taşaddu' dur baña
Şermāye-i teşekküredir ibtidārımız
- 21 Eyler sebep seniñ gibi bir zāt-ı emcedī
Asāyiş ü refāhıma perver-diğārımız
- 22 Baḥsa ḳarīn iken gözūme şu' le-i aīb
Gösterdi necm-i ṭālī' -i ferḥundedārımız
- 23 Görmekde pertev-i himemiñ çeşm-i bendegān
Görsün bezmde dīde-i ḥasret-şī' arımız
- 24 Kafī baña sıkāṭa-i ḥān-ı ' ināyetiñ
Sensin veliyy-i ni' met-i kām-kārımız

- 25 Bir reşhasıyla āb-ı revān-baḡş-ı luṭfunuñ
Sönse n'ola ş u nā'ire-i intizārımız
- 26 Sensin penāh-ı ehl-i kalem-i ḡayyir ümem
Zātūñ iledir teşrifimiz iftiḡārımız
- 27 Bildi hemān metānet-i re'y-i sedidiñi
Girdi uşūle de felek-i bī-ḡarārımız
- 28 Tedbiriñ oldu māye-i ārāmiş-i cihān
Faḡr etsin seniñle şaḡār u kibārımız
- 29 Kıymetde bir mi cevher ile ḡāk-i maḡdemiñ
Ölmaḡda kuḡl-ı merdümek-i i' tibārımız
- 30 Etmez idim efendimi taşdı'e ictisār
İcbār etmeseydi eger iztirārımız
- 31 Selb eyledi ḡaziyye-i icāb-ı acz-i ḡāl
Sāmān u şabrı elde degil iḡtiyārımız
- 32 Güm-kerd-i rāh-ı aḡl u ş u'ürüm ḡuşūruma
Baḡma kemāl-i afviñadır iḡtirārımız
- 33 Şems-i münir-i luṭfuñ ile müstedir olur
Ufḡ-ı emelde ḡāne-i pür-teng ü tārimız
- 34 Vaşf edemem derāri-i şevvār-ı şān ki
Gevherden olsa ḡāme-i lülü nişārımız
- 35 Nezd-i veliyy-i ni' metimizde müfid olur
Māhir ...⁹ uzatma ile iḡtişārımız
- 36 Olsun hemişe mesned-i devletiñ pāyidār
Eyyām-ı ömrün ede füzün Kird-gārımız
- 37 Vaḡf-ı şenā-yı devletiñ olsun medī'l-ḡayāt
Nuṡḡ u zebānımız ile leyl u nehārımız

-7-

**Der sitāyiş-i Āşaf-ı Güzīñ Felek-Temkīñ Cenāb-ı Velīyüddīñ
Paşa-yı Ma' delet Ḳarīñ**

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Bir ş u' le kim eşi'a feşān-ı cihān olur
Bir ş u' ledir ki şubḡ-ı ḡazādan ayān olur
- 2 Bir ş u' ledir ki maşrıḡ-ı fevz ü cihāddan
Tābiş-nümā-yı şaḡn-ı zemīn ü zamān olur
- 3 Bir ş u' ledir ki zerre-i ālem güzār ile
Pertev nişār-ı mevḡi'-i kevn ü mekān olur

⁹ Silik olduḡu için okunamamaktadır.

- 4 Bir şu' ledir ki lem' a-i gevher fūrūğ ile
Şem' -i münir-i dā'ire-i kudsīyān olur
- 5 Bir şu' ledir ki şa' şa' a-ārā-yı dehr olur
Hem gūr-sāz-ı dīde-i haşım cebān olur
- 6 Bir şu' ledir ki tākat-ı nezzāreden beri
Hem hıyre-sāz-ı ayn-ı şad aḥterān olur
- 7 Bir şu' ledir ki şem' -i ezelden 'alevlenir
Rūşen-tırāz-ı encūmen-i sālīkān olur
- 8 Bir şu' ledir ki maṭla' -ı kabzdan zuhūr eder
Bādī-i rūşeni-i ḥarīm-i cinān olur
- 9 Bir şu' ledir ki gün gibi izhār-ı nūr eder
Kāndīl -i nūr-pāş-ı serā-yı cihān olur
- 10 Bir şu' ledir ki meş' al-i ḥurşīd-i reşk eder
Mişkāt-i bezm-i ḥaş-ı dil-i 'arīfān olur
- 11 Bir şu' le kim çerāğ-ı muḥabbetle müşte' il
Sūziş-pezir-i āh-ı dil-i 'āşīkān olur
- 12 Bir şu' le kim şerāre-i gerdūn güzār ile
Meş' al fūrūz-ı maḥfel-i kerrūbiyān olur
- 13 Āyā nedir bu şu' le-i āfāk-sūz kim
Reşk-āver-i şīā' -ı meh-i āsumān olur
- 14 Āyā nedir bu şū' le-i 'ālem fūrūz kim
Evc-i hevāda böyle şüreyyā nişān olur
- 15 Var ise mehçe-i 'ālem-i āşaf-ı zamān
Cem' iyet-i 'adūya ki āteş feşān olur
- 16 Ol kāhramān-ı ma' rike-perdāz-ı dār u gīr
Kūffāra yek hücūm ile āfet-resān olur
- 17 Ol āsumān-ı ma' deletiñ her seḥer daḥı
Derbān-ı dergehi şeh-i ḥāver-sitān olur
- 18 Ol āfitāb-ı cūd u seḥā kılsa ger kerem
Bir kaṭre luṭfu mā-ḥaşal-ı baḥr u kān olur
- 19 Ol ḥātem-i zamāne ki nāçiz 'ināyetin
Kemter gedāya baḥş edecek kām-rān olur
- 20 'Avn-i Ḥudā her işde mu' in u zahīridir
Tevfik-i ḥaḳ gazāda daḥı yār cān olur
- 21 Meydān-ı rezme Rüstem-i ceng āzmā gibi
Hengām-ı cengde şafder-i şāḥib kırān olur
- 22 Şemşīr-i ḥūn-feşānını aldıḳça destine
Ol demde kāhr-ı düşmen ile kāhramān olur

- 23 Ol tîğ-i cevher-āveri görseydi mäh-ı nev
Reşk ile zîr-i ebr-i siyehde nihân olur
- 24 Teşmîr-i sâ' id etse dem-i kâr-zârda
Heycân-ı nabz-ı haşine ârâm-nişân olur
- 25 Bir kerre hışm ile nazar-endâz olursa ger
Dehşet-fezâ-yı haşım-ı eflâk-ı şân olur
- 26 Şahñ-ı veğâda pençe-i zür-ı şalâbeti
Bâdi-i rahne-i siper-i ser-keşân olur
- 27 Her kanda 'azm ederse kemâl-i şükûh ile
Dü peyk-i fetû u nuşret olunca devân olur
- 28 Hızr-ı zafergeh-i bedrakâ menhec-i sefer
Ol âşaf-ı güzin-i Sikender tüvân olur
- 29 Hükmi taşarrufât-ı kazâya qarîn ise
Re'yi muvaffıq-ı kâdir-i müste'ân olur
- 30 Tedbîr-i zülf-i şahid-i mülke nizâm verir
Emri 'arûs-ı şer' e dağı zîb-i ân olur
- 31 Baht u emel derinde meger beste çâkeri
'İzz ü şeref cebîn-zede-i âsitân olur
- 32 Tutî göreydi şafvet-i hulk-ı cemîlini
Mir'âte bakmadan yine sükker-feşân olur
- 33 Etse nesim-i hulkı çemen-zâra ger güzêr
Gelir maşûn-ı şarşar-ı tünd-i hazân olur
- 34 Ger büy-ı lutfu neşr-i şemîm etse 'âleme
Bâğ-ı cihân mişâl-i riyâz-ı cenân olur
- 35 'Ahdinde âşikârece bir fitne kalmadı
Pinhân-ı çin-i halkâ-i zülf-i bütân olur
- 36 Devrinde var mı sūd-ı hevesden ziyân eder
Kâlâ-yı 'adl u dâd u ferağ rây-gân olur
- 37 Hâtem sehâ yegâne-i dünyâ kerem verâ
Zâtîñ cihâna bâ' iş-i emin amân olur
- 38 Kim şarf ederse cevher-i nutku medihiñe
Bendeñ gibi hüner-ver-i şevket-i yân olur
- 39 Tab'ım degil mi kûh-ken-i şahik-ı sühan
Mülk-i beyânda Hüsrev-i Şirin zebân olur
- 40 Hâmem degil mi sâhir-i efsûn-tırâz-ı nazm
Teshîr-sâz-ı cân u dil-i ins ü cân olur
- 41 Firâş-ı beyt-i pâk-i Hudâ-yı ma'ârifim
Feyz-i devâtım ise zer-i nâ-devân olur

- 42 Ruḥsār-ı nazma ğāze-i maẓmūnla fer verir
Meṣāṭa-i kalem baña zīb-i benān olur
- 43 Żabt eyledim kalem rev-i ma' nāyı ser-te ser
Dünyāya āb-ı tiĝ-i ḥayālīm revān olur
- 44 Ḥaşr oldu raḥş-ı fikrime mızmar-ı ma' rifet
Var mı benimle gelsin eger hem i' nān olur
- 45 Te 'şir-i şevk-i vaşf-ı ḥıdīv-i güzīn ile
Bir nev-ġazelle tıfl-ı ḥıred şadmān olur
- 46 Seyf-i sitem o māha nedem der-miyān olur
Mirriḥ felekde nāle-zen-i el-amān olur
- 47 Ğisusu kıl u kālı ḳosun ḥüsn-i ḥaṭṭa kim
Mecmua' -i ' izāre bāḳar imtihān olur
- 48 Gerd-i şikenc-i ḥam-be ḥam-ı zülf-i ' anberīn
Murĝ-ı hevā-perest-i dile aşiyān olur
- 49 Ol fitne kār-ı ğamze-i hāzır cevābı kim
Rāz-ı ḥarem-serā-yı dile tercemān olur
- 50 Olduḳça çeşm-i mesti ḥarāb şarāb-ı nāz
' Aşık ile raḳibiñ arasında ḳan olur
- 51 Tār-ı nigāh-ı şūḥı esirān-ı ' aşkınıñ
Tarāc-sāz-ı rābıṭa-i ḥānmān olur
- 52 Māhir dükendi bu ğazel-i nev-zemīn daḥı
İtnāb olursa mücib-i sehv-i lisān olur
- 53 Başla du' āya gevher-i zāt-ı behīni kim
Arāyiş-i şadef-çe-i iclāl u şān olur
- 54 Tā şu' le-i münevver-i ḥurşid-i pür-ziyā
Revnaḳ fūrüz-ı dā 'ire-i āsumān olur
- 55 Olsun vücūd-ı pāki rehin-i amān-ı Ḥaḳ
Birbiriniñ ḳarini nedem farkdan olur

-8-

**Medḥiyye Der-Ḥaḳ-ı Cenāb-ı ' İzzet Beg Efendi Keḥudā-yı
Ḥazret-i Sāmī Ebū Bekir Paşa**

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Edelim sā' id-i ma' nāyı bir elden teşmīr
Fırşat el vermiş iken olmaya vaḳf-ı te' ḥır
- 2 Gāh olur vefk-i murād dil-i yārān üzre
İ' tidāl ile döner dā 'ire-i çarḥ-ı eşir

- 3 Şāf āyīne-i endişemizi bir eyyām
Rūzgār etmiş ise gerd-i sitemle tekdīr
- 4 Der-‘ aķab ‘ ādet-i cārī-i İllāhidendir
Nükte-cüyānīñ ede ‘ usret-i hālīñ teysīr
- 5 Ba‘ d-ez-īn şevķe gel ey ‘ āşıķ-ı şūrīde nihād
Renciş-i gerdiş-i devrān ile olma dil-gīr
- 6 Biricik emşile-i dāniře şarf-ı nazar et
Tıfl-ı dil oldu henüz mażhar-ı ism-i tařgīr
- 7 Niçe bir menģene-i dilde ğam-ı dūr-ā-dūr
Ne revā şire-i endişeysi etmek ta‘ şir
- 8 Tā-be-key vakf-i leb-i nuķkuñ ola mihr-i sūkūt
Kān-ı hātırda iken mihr-i heves nūr-pezir
- 9 Kilki-i bihzādı raķam zīb-i benānīñ olaraķ
Naķř-ı ma‘ nāyı edip levħ-i ħayāle taşvir
- 10 Bezl-i gencīne-i be-ĝāye-i āsar edereķ
Eyle dūr-i sūħan-ı ziver-i sīlk-i taķrīr
- 11 Böyle bir mevsim-i ferħunde demiñ ķadrini bil
Neşr-i āsar-ı kemāl etmede etme taķřir
- 12 Ya‘ ni ‘ İzzet Beg Efendi ki odur kenz-i beyān
Sözleri gevher-i yeg dāne-i bī-mişl ü nazīr
- 13 Görmüş olsaydı eger nazm-ı bedi‘ ül-eřerīn
Lāl olur ‘ acz ü taħayyürle zebān-ı taħrīr
- 14 Tār-ı endişesin āhenk-i ħayāl eyleseleş
Eylemezlerdi Maķamāt-ı Ĥariri taħrīr
- 15 Tab‘ u ķāddine ateş eger olsaydı ķarīn
Lā-cerem tūde-i ħākister olurdu iksīr
- 16 Ger toķunsa yüzüne şa‘ şa‘ a-i ğüftārı
Lerzenāk olmaya mı zerre gibi mihr-i münīr
- 17 Görebilseydi nuķūř-ı ķalem-i nev-tarħıñ
Fikr-i mānī ne taşavvurla ederdi tanzīr
- 18 Sūħan-ı nerm-i selāset eřeri bī-řübħe
Eder elbet dil-i sengin-i bütāna te‘ şir
- 19 Kilki-ne verdi Ĥudā ħāriķa-i ‘ ādatı
Eylemiş memleket-i siħr-i beyānı teshīr
- 20 Kevķeb-i şi‘ ri ki hem-kevķebe-i şu‘ rādır
Şubħ u řām etmededir ‘ ālem-i cānı tenvir
- 21 Ĥātır-ı enveri meclā-yı celāl-i ilħām
Dili āyīne-i şüretkede-i sırr-ı zāmīr

- 22 Şu' le-i ma' rifeti tâb-dih-i bezm-i cihân
Nür-ı ' irfânı eder dide-i idrâki qarır
- 23 Satr-ı mevzûn-ı dilârâsına dil-beste gönül
Hatt-ı matbû' una zülf-i siyeh-i yâr-ı esir
- 24 ' Aklıñ çâker-i şermendesı re' y ü dâniş
Fikriniñ bende-i efgendesı hüsni tedbir
- 25 ' Unşur-ı pâki kemâlat ü hünlerle meydu'
Mâye-i zâtı dirâyetle olunmuş tağmir
- 26 Nühket-i hulq-ı lafîfiyle nesim-i sihrî
İnse bir kerre dimâğ-ı dil u cânîñ ta' tir
- 27 O lefâfetle bu ' âlemde vezân oldukça
Mevc-i bahr-ı çemen-i huldı eder dürr zencir
- 28 Var mı inşâf edelim şahn-ı fûrûsiyyete
At kıparmakda cirid atmada bir böyle dilir
- 29 Kıbza-i zûriniñ altında kemân çile çeker
Destine bestedir i' mâl-i hadeng u şemşir
- 30 Bu kıdarcık yetişir eyleme teksir-i sevâd
Medh ü âlâsı adâsında bulunmaz ta' bir
- 31 Şi' ri hoş hattı kıavi ' aklı dürüst tab' ı metin
Zâtıdır nâdire sencân-ı zamân içre şehir
- 32 Kılemiñ Mâhir-i yektâ ise de her fende
Metn-i evşâfı degil kıabil-i şerh ü tefsir
- 33 Ha' cegânlıkla olup ziver-i ser-meclis-i kâm
Behredâr ede tarikinde anı Rabb-ı kıadir

-9-

**Der Sitâyiş-i Âşaf-ı Feğhâmet-ârâ Cenâb-ı Şâkir Ağmed Paşa-yı
Ma' ârif-pirâ**

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Şükr olsun ol Hudâya gönül şâd-kâmdır
Gül-gonçe-i sürür ile pür-ibtisâmdır
- 2 Şükr olsun ol Hudâya ki erbâb-ı dil henüz
Azâde-i şikence-i cevr-i li' âmdır
- 3 ' Aynü'l-hayât-ı şevk ile leb teşnegân-ı ' aşk
Feyz-i nefesle vâşıl-ı hıızr-ı merâmdır
- 4 Rühâniyâne devr-i Mesihâyı ândırır
Zevk ü ferahla bu dem-i feyz irtisâmdır
- 5 Şimdi gıriv-i nevbet-i âsâyiş ü huzûr
Avâze-gir-i künbed-i firûze fâmdır

- 6 Şehper güşâ-yı evc-i şafâdır hümâ-yı şevk
Her demde sâye-efgen-i fark-ı enâmdır
- 7 Mihr ü meh-i emel yine ' arz-ı cemâl edip
Pertev-nişâr-ı revzene-i şubh u şâmdır
- 8 Herkes şafâ-yı şehd-i tena' umla muğtenem
Şirin-mezâk-ı lezzet-i ümmid ü kâmdır
- 9 Keşti-i dil müsâ' ade-i rûzgâr ile
Râhat nişin-i sâhil-i şevk u garâmdır
- 10 Her şeb harîm-i külbe-i ahzân-ı ' aşıkân
Mihmân-ı inbisât ile dârü'l-selâmdır
- 11 Farç-ı neşât-ı gerdiş-i devrândan bu dem
Sâgar-keşâna devr-i şikeste-i câmdır
- 12 Cevr-i güzestî-i felek-i bî-şebâtdan
Dânişverân-ı ' aşra dem-i intikâmdır
- 13 Hüsni-nümâyiş-i reviş-i çarha diğkat et
Asüdegi-i ' âleme bürhân-ı tâmdır
- 14 Dedi bir ehl-i dil baña kim müjdeler saña
Şimden geri gönülde ferağ ber devâmdır
- 15 Oldu şimâh-ı sâmi' amız pür-tanîn-i şevk
Bildim teşekkür eyleyecek bir peyâmdır
- 16 Dillerde bu füzûnî-i şâdi ü inbisât
Yümn-i kudüm-i Dâver-i Dârâ gulâmdır
- 17 Germiyet üzre buldu meta' -ı recâ revâc
Te'şir-i ' adl u dâd-ı Hıdîv-i enâmdır
- 18 Dâdâr-ı nüktedân-ı Felâṭun şu' ūrdur
Düstür-ı bî-hemâl-i mu' allâ maḳâmdır
- 19 Mihr-i ' atâ şehâb-ı saḳâ âsumân-ı cüd
Zâtı sipihr-i câhda beḳr-i tamâmdır
- 20 Hâtem şiyem sitâre hıdem bâşıṭü'l-ni' am
Nür-ı kerem ziyâ-yı himem nik-nâmdır
- 21 Hem-nâm-ı ḳatem-i yeḳ-i beyzâ-yı enbiyâ
Emşâli yok yegâne vezir-i benâmdır
- 22 Pergâr-ı ' izz ü rif' ati cedvel-tırâz-ı şân
Zâtında ḳuṭb-ı dâ'ire-i ihtişâmdır
- 23 Ol rütbedir ki debdebe-i şân u re' feti
Bir dâğ-ı iştihâr-ı Nerimân u Sâmdır
- 24 Bâlâ-yı ḳadri hem-ser-i ' arş-ı güzîndir
Mesned nişin-i bârgeh-i ihtirâmdır

- 25 Dil-hā`h-i i' tidāl-i umūr-ı i' bāddır
Dergāhı cebhe sāy-ı vüçüh-ı kirāmdır
- 26 Ahkām-ı ' adli revnāk-ı şer' -i münifdir
Engüşt-i re'yi ' uqde güşā-yı mihāmdır
- 27 Hürşid otağ-ı rif' atine şemse-i münir
Meh eşheb-i şükühuna zerrinsitandır
- 28 Fazl u kemāli gāyet-i imkāna müntehi
Cāh u celāli kürsi-i gerdūna bāmdır
- 29 Bu tāğ-ı nüh revāk-ı felek şahı-ı cāhına
Mīnā nümūde çetr-i mu' allā kıyāmdır
- 30 Tek durmaz iken edhem-i çarğ-ı sitize-kār
Bilihtiyār o rā'iz-i iclāle rāmdır
- 31 Nazm-ı müniri maṭla' -ı āfāka ferr verir
Silkü'l-le'āl-i ' iğd-ı şüreyyā nizāmdır
- 32 Her lafzı zīb-i bahş-i bedi' u beyāndır
Ser saṭr-ı imtiḥān-ı fuḥūl-ı fiḥāmdır
- 33 Cüz'ī olursa cevher-i ferdi ḥayāline
Anide kābil-i şüver-i iktisāmdır
- 34 Dārū-yı lafzı cism-i za' ifāna rūhdır
Zaḥm-ı derūna merhem-i pür-iltiyāmdır
- 35 Te'şir ederse nükhet-i aḥlākı güllere
Şem' eyleyen maşūn-ı şudā' u zükāmdır
- 36 Var ittikā-yı kāmili kesr-i kulūbdan
Devrinde tiğ-i fitne daḥı der-niyāmdır
- 37 Zīr-i ḥimāyesinde şığār u kibār hep
Bāb-ı şeref me'ābı melāz-ı enāmdır
- 38 ' Ālemde dāverā işr-i ḥāk-i muqaddemiñ
Kuḥlü'l-cevāhir-i nazār-ı ḥāş u ' āmdır
- 39 Evşaf-ı ' anberiniñi bendeñden özge kim
Alsa dimāğ-ı fikrine sevdā-yı ḥāmdır
- 40 Zīrā benim o şā' ir-i bālā rev-i hüner
Murğ-ı ḥayālime şecer-i sidre dāmdır
- 41 Tab' ım ' arūs-ı haclegeh-i i' tibārdır
Ḥāmem pür-ı işvekār-ı şanavber ḥırāmdır
- 42 Bak çeşme sār-ı fikrime kim feyz-i nürdur
Ab-ı hayāt ise yeri çāh-ı zalāmdır
- 43 Dürr-i semin-i nazmım ağır kıymet üzredir
Pirāye-bend-i gerden-i ḥüsn-i nizāmdır

- 44 Şîrîn beyânım âyine-i dil güşâdadır
Tûti-i tab' imiñ yemi kıand-i kelâmdir
- 45 Āteş zebânım öyle ki tâb-ı taḥayyülüm
Cevv-i semâya şu' le-keş-i ıztırâmdir
- 46 Mâhir bu rütbe da' va-yı endişeden murâd
Tenşit-i tab' -ı şafdır 'âlî maḳâmdir
- 47 Eyle maḳâli miçmere-efrüz-ı ihtişâr
Büy-ı du' â kaşideñe misk-i hitâmdir
- 48 Tâ ki cihânda nev' -i beşer feyz-i ḥaḳ ile
Raṭbü' l-lisân şükr ü senâ-yı müdâmdir
- 49 İḳbâli ber-devâm ola ' ömrü füzün ola
Elṭâf-ı bî-nihâye-i ḥaḳdan recâmdir

-10-

Der Sitâyiş-i Cenâb-ı Şeyḫ Muştafa Efendi İstifevî

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Bir maṭla' -ı dîbâce-i dîvânçe-i ' irfân
Bir fihris-i ser-levḫa-i mecmû' a-i vicdân
- 2 Bir naḫl-ı berümend-i çemen-zâr-ı ḥaḳîḳat
Bir ḡoñçe-i üşküfte-i bâḡçe-i iz' ân
- 3 Bir şem' -i ziyâdâr-ı şebistân-ı tarîkat
Bir mâh-ı şeb-ârâ-yı sipihr-i şeref ü şân
- 4 Bir şeyḫ-i rızâ pîşe-i dânişver-i ' âlem
Bir merd-i hünermend-i sūḫan-perver-i devrân
- 5 Hemnâm-ı cenâb-ı şeh-i evreng-i risâlet
Hem müntesib-i silsile-i hazret-i merdân
- 6 Tab' ı çemen-i vaḫdetē faşl-ı dem-i nevrüz
Zâti felek-i ṭâ' ate ḫurşid-i dıraḫşân
- 7 Feyz-i nefesi bâd-ı şaba mürde dilâna
Bir nuṭḳ-ı Mesîḫâ demi cân-baḫş-ı mürîdân
- 8 Ma' nâ-yı dil-ârâ-yı şaḫâ' if-i letâ' if
Mazmûn-ı ḫikem-senc-i şeref-nâme-i iḳân
- 9 Āşâr-ı tezekkürde nazîri hele nâ-yâb
Eṭvâr-ı tefekkürde daḫı fâ' iḳ-i aḳrân
- 10 Mir'ât-i mücellâ-yı dili maşrıḳ-ı ilhâm
Tûti-i ḫoş elḫân-ı zebânı şeker-efşân
- 11 Zîr-i yedi iḳlîd-i tılsimât-ı emânı
Ḥâk-i ḳademi cevher-i iksir-i muḫibbân

- 12 Zīb-i şer-i engüştü olup hâtem-i tevfiķ
Ma' nide Süleymân gibi hüküm eylese şâyân
- 13 Ser-çeşme-i feyz-i ezeli meşreb-i pâki
Kim âb-ı himem etmede deryâ gibi cüşân
- 14 Kıtıb-ı felek-i dâ'ire-i ğayb u kerâmet
Kim halka-i tevhidine şaf-beste sürüşân
- 15 Evşâf-ı mehâsın eşer-i hâzret-i şeyhiñ
Hâķ üzre edâsı niçe mümkün mede' z-zamân
- 16 Ey mazhar-ı âşâr-ı füyûzât-ı İlahî
Kıl Mâhir-i sevdâ-zedeye himmetiñ ihsân
- 17 V'ey kâşif-i esrâr-ı nihâmı mede' l-eyyâm
Kıl hâķķ-ı keminemde teveccühlerin erzân

- 11 -

**Kaşide-i Ziyâ'ıyye Der Sitâyiş-i Âşaf-ı 'Âlî Maķâm Cenâb-ı
Yûsuf Ziyâ Paşâ-yı Sipihri-i İhtişâm**

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

- 1 Numûde oldu baña bir ziyâ-yı rûhânî
Cihâna verdi fer-i mâh-ı hüsni ken'ânı
- 2 Zihî ziyâ-yı tecellî nümâ-yı kudsîsi
Ki anda âyine olmuş cemâl-i sübhânî
- 3 Zihî ziyâ-yı felek tâb-ı âsumân-ı efrûz
Olur şerâresi kandil-i 'arş-ı rahmânî
- 4 Zihî ziyâ-yı ser efrâz-ı 'âlem-i bâlâ
Yanında zerre mişâl âfitâb-ı rahşânî
- 5 Zihî ziyâ-yı şüreyyâ güdâz-ı tâķ-ı semâ
Şaf-ı melâ'ikiñ âvize-i fûrûzânı
- 6 Zihî ziyâ-yı ki o¹⁰ iltimâ' -ı ma' den-i nûr
Eder çü rize-i seng kuruş-ı mâh-ı tâbânı
- 7 Zihî ziyâ-yı kâmer iştihâr ederse eger
'Aceb mi tîregi-i şâmı şubh-ı nûrânı
- 8 Zihî ziyâ-yı cihân zîb-i memleket-ârâ
Sevâd-ı rûma çeker ehl-i hâversitânı
- 9 Zihî ziyâ-yı zekâ incilâ ki ta' n eyler
Fer-i şabâh-ı Nişâbura mülki 'Oşmânî
- 10 Zihî ziyâ-yı ufuk tâb-ı maşriķ u mağrib
Münevver eyledi zulmet-serâ-yı Sudânî

¹⁰ "K'o" lafzı (ki o) muhaffefi olacak.

- 11 Zihî ziyâ-yı cilâ iktibâs-ı cevher-i cân
Bilindi kıymet-i mahiyet-i suheîdânı
- 12 Açıldı şubh-ı sefid-i ümid-i ehl-i sühan
Ziyâ-yı nazmı muhîf oldu şahn-ı imkânı
- 13 Benimde şimdi ziyâ-yı hayâlimiñ şâyân
Felekde kevkeb-i dürri olursa derbânı
- 14 Ziyâ-yı şem' -i tahayyül fûrûz-ı endişem
Karîni haclet eder neyyir-i dirahşânı
- 15 Tecelliyât-ı nikâtında berķ urur şimdi
Ziyâ-yı ser-i cemâl ü celâl-i Rabbânı
- 16 Fûrûğ-ı şî' r-i münirim ki reşk-i şu' râdır
Ziyâ-yı mihre bile söyle yok mu rüçhânı
- 17 Şu' â-yı ma' rifetim pür-ziyâ eder elbet
Cihân-ı nazmı degil âsumân-ı 'irfanı
- 18 Ma' âşır olsa baña Enverî-i rüşen-dil
Ziyâ-yı fikrimin el-haķ olurdu hayrânı
- 19 Olurdu olsa eger cevherî-i şâf-ı zamîr
Ziyâ-yı aķteri-i tab' ımıñ sebaķ-h'ânı
- 20 Füzûnter oldu ziyâ-yı sitâre-i nazmım
N'ola hicâbde ķosa müşterî ü keyvânı
- 21 Ziyâ-yı âteş-i vikâd-ı fikrim olsa n'ola
Harîm-i 'âlem-i envâre şu' le cünbânı
- 22 Yakılsa şu' le-i cevvale-i hayâlimde
Eder müşâhede 'âşîķ ziyâ-yı iķânı
- 23 Kı verdi tab' ima bir tâze zîb ü ârâyîş
Ziyâ-yı kevkebe-i dâver-i melekşânı
- 24 Ziyâ-yı midhatini levh-i mühre naķş eyler
'Utârid almîş ele kîlk-i pertev-efşânı
- 25 Cilâ-yı rüy-ı cihân âfitâb-ı maşrîķ-ı şân
Ziyâ-yı çehre-i cân âşaf-ı kerem-kânı
- 26 Ziyâ-yı hüsn-i şiyem daver-i sitâre hadem
Celîdir âyine-i kevne nûr-ı pişânı
- 27 'Azîz-i mîsr-ı edeb Hazret-i Ziyâ Paşa
Diyâr-ı Kâhireniñ fâtîh-i cem 'unvânı
- 28 Musahhîr etdi Züleyhâ-yı ümm-i dünyâyı
Ziyâ-yı tîgi verip düşmene perişânı
- 29 Ziyâ-yı satvetine olmayınca tâb-âver
'Adûnuñ oldu yeri çâh-ı ķahr u zindânı

- 30 Ziyā-yı mehçe-i tuğ güher-i fūrūğında
Olur güneş gibi fevz ü zafer nümâyānī
- 31 Şerefle mihr ü meḥāsā tekerrür eylemiş
Ziyā-yı nāmı niğın-dān-ı şadr-ı nūrānī
- 32 Şafā-yı ḥilkat-i pākizesinde rüşendir
Ziyā-yı ḥaşlet-i şiddik-i evvel ü şānī
- 33 Ziyā-yı tāli' i te 'şir edince etmiştir
Çerāğ-ı kadrine pervāne çarḥ-ı gerdānı
- 34 Muşaykal etmede mir 'āt-i re 'y ü tedbiri
Fūrūğ-ı cevher-i ' aql u ziyā-yı iz' ānı
- 35 Şu' ā' -ı re 'yi cilā-baḥş-ı şer' -i garrādır
Ziyā-yı ḥükmi muzāhir fūrüz-ı kırānı
- 36 Sezādır olsa ziyā-yı hilāle dāğ-efgen
Şerār-ı sātī' a baḥşā-yı nā' l-i yekrānı
- 37 Mübeddel eyledi el-hak ziyā-yı eltāfı
Beyāz-ı şubḥa sevād-ı şeb-i garibānı
- 38 Ziyā-yı mihr-i zer-efşān-ı kef-i pür-feyzi
Ederse terbiye şāyeste kân u ' ummānı
- 39 Cihānda yād edemez nām-ı hātemi kimse
Olunca şa' şa' a-ārā ziyā-yı iḥsānı
- 40 Fezā-yı enfüs ü āfāka oldu pertev-pāş
Ziyā-yı dāniş u ' ilm ü kemāl-i ' irfānı
- 41 Nihād-ı nāzükī-i ilma' -ı nejadında
Ziyāver olmada ḥüsn-i edā-yı ḥāḳānī
- 42 Ziyā-yı nuṭḳu felekde Mesīḥa cilve nümā
Dem-i ḥayāta eder gıbṭa rūḥ-ı ḥisānı
- 43 Ziyā-yı āyine-i āb-ı şāf-ı güftārı
Eşī' a cūy-ı ḥayā eyler āb-ı ḥayvānı
- 44 Ziyā-yı gevher-i pür-āb u nāb-ı mazmūnu
Yem-i ḥacālete garḳ etdi dürr-i ḡaltānı
- 45 Ziyā-yı kalb ile keşf eyler ehl-i isti' dād
Ḥaṭ-ı siyah-ı kemālinde nūr-ı imānı
- 46 Ḥıdīv-i ḥurde-şināsa ziyā ' alem-i şadrā
Eyā güzide-i memdūḥ-ı nev' -i insānı
- 47 Şen ol yegāne-i kisra nihād-ı ' ālemsin
Ziyā-yı ma' deletiñ kaplamıştır ekvānı
- 48 Ziyā-yı tal' at-i zāt-ı melek şifātında
Telemmu' etmededir nūr-ı şun' -ı yezdānī

- 49 Ziyā-yı şafağdan ‘ aceb mi feyz alsa¹¹
Çerāğ-ı lāle-i gülşen fūrūz-ı nu‘ mānī
- 50 Ziyā-yı vaşfiñ ile gevheri-ı endişem
Eder bu maṭla‘-ı garrāyı zib-i divānī
- 51 Ziyā-yı reng-i ruḥ-ı āteşin-i cānānı
Ki seyr edince gönül istemez gülistānı
- 52 Ziyā-yı gerdeni şevk ile şem‘-i kafurūñ
Yanar fetil-i ser-endāz-ı şabr u samānı
- 53 Nigīn-i mühr-i leb-i nāzı pür-ziyā eyler
Nühüfte la‘l-i ter-i ma‘den-i Bedaḥşāmı
- 54 Ziyā-yı bedre tefevvuğda necm-i gīsūdār
Verince pertev āna tāb-ı zülf-i piçānı
- 55 Ziyā-yı şevk-i cemāliyle ‘ aşık-ı zārīñ
Yağar devā‘ir-i eflākı sūz-ı hicrānı
- 56 Ziyā-yı berk-i pür-eşrāk-ı āhım etdi ḥamūş
Bir ānda şu‘le-i āvāz-ı ‘ andelībānı
- 57 Cihānı tutdu ziyā-yı kelāmıñ ey Māhir
Kaşide vü gazeliñ buldu ḥüsn-i payāmı
- 58 Uzatma neşr-i ziyā etdi tābiş-i nazmıñ
Du‘āya başla odur de‘b-i nükte sencānı
- 59 Ziyā-yı mihr ü meh olduğça ‘ āleme sārī
Nite ki devr ede hem şark ü garb-ı devrānı
- 60 Kemāl-i fer ü şükūh ile tā ebed etsin
Ziyā-yı kevkeb-i baḥtı cihānı nūrānı

-1-

Taḥmīs-i Ğazel-i Sālik Efendi

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

Açarım rāz-ı dili çāk-i girībānım ile
Yıkarım çarḥı bir āh-ı şerer efşānım ile
Feth olur müşkil-i ğam sine-i ‘ uryānım ile
Süpürüp reh-güzeriñ çārüb-ı müjgānım ile
Şularım ḥāk-i rehiñ dide-i giryānım ile

Zevk-yāb olmadı şahbā-yı mürüvvetden o şūḥ
Lezzet almış meger enmüzec-i naḥvetden o şūḥ
Tıfl iken mest olacağ feyz-i muḥabbetden o şūḥ
Mā‘il-i giryem olup mehd-i melāḥatden o şūḥ
Ḥ‘āb-ı nāza varır āğāze-i efgānım ile

¹¹ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Düzd-i çālāk-i haṭı çaldı metā^c -1 hüsñü
 Sevḳ-i aḡyāre ^c aceb şaldı metā^c -1 hüsñü
 Müşteri idi felek aldı metā^c -1 hüsñü
 Lekedār-ı haṭ olup kaldı metā^c -1 hüsñü
 Ben ḥaridārı iken naḳd-ı dil ü cānım ile

Cāna kār etdi pes u tiz-i şadā-yı muṭrib
 Oldum āşüfte-i sevdā-yı hevā-yı muṭrib
 Nedir ol zezeme-i rūḥ-ı fezā-yı muṭrib
 Kār-sāz-ı naḡam olduḡça nevā-yı muṭrib
 Devr eder bezm-i ṭarab sāḡar-ı gerdānım ile

Hāme beytü^c l-ḥaram-ı ma^c rifetiñ rehberidir
 Māhir iklīm-i ḥicāz-ı süḥanıñ serveridir
 Daḡı taḥsın-i sürüşān-ı felek maḡharıdır
 Çeh-i zezem gibi cüş etse devātım yeridir
 Sālīkā zezeme-i kilik-i füsün-ḡānım ile

-2-

Taḥmīs-i Ġazel-i Cenāb-ı ^c İzzet Beg Efendi

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

Koklasam ḡisū-yı pür-çiniñ baña lāzım degil
 Nāfe-i āhü degil müşk-i Ḥıṭā lāzım degil
 Sünbül-i cennetde ki büy-ı vefā lāzım degil
^c Aşıka zincir-i zülfünden rehā lāzım degil
^c Aḡıla āzādeḡi-i nā-revā lāzım degil

Tār-ı haṭı olmuş kitāb-ı hüsñüne şirāzedār
 Hal-i eşkāl-i ḡayāl etsin baḡıp ^c uşşāḡ-ı zār
 Bestedir ser-rişte-i ḡikmet ucunda bi-şumār
 Şerḡ-ı faşl-ı vaşla dā'irdir nikāt-ı haṭı-ı yār
 Baḡşimizde ḡil u ḡāl nā-becā lāzım degil

Mestī-i çeşmiñ görünce ḡaṭır-ı hüşyārımız
 Riziş-i eşk-i ter ü ḡün-ı ciğerdir kārımız
^c Aşıkız derd-i muḡabbetdir bizim muḡtārımız
 Tāb-i hecriñdir mürebbe-i dil-i bimarımız
 Olsa farzā sāye-i bāl-i ḡümā lāzım degil

Zevḳ-i şahbāniñ da var keyfiyetinde derd-ser
 Neş'e-i iḡbāliñ encāmı mü'eddi-i keder
 Var mıdır āyine-i İskenderiden bir eşer
 Bezme revḡaḡ verse de cām-ı ümidi kesr eder
 İltifāt-ı sākı-i gerdün baña lāzım degil

Eylemiş neşr-i şemim ol turre-i ^c anber şiken
 Zann ederler her yeri erbāb-ı dil mülk-i ḡoten
 Şolmasın verd-i ruḡuñ dünyāda ey ḡonçe dehen
 Büy-ı zülfüñdür nesimi şöhret-ārā eyleyen
 Şubḡ u şām-ı vuşlata bād-ı hevā lāzım degil

Zeyn eder bezm-i ḡayāli nükḡet-i hüsñ-i kelām
 Etsin Atṭār-ı şabā şevḳ ile ta^c ṭır-ı meşām
 Māhir ister ḡül gibi nazmında ta^c bir-i be-nām

Ma' nî-i rengînidir diġkat ŧaġın maẓmûn-ı ħâm
 'Anber-i sârâda olsa 'İzzetâ lâzım degil

İbtidâ-yı Ġâzeliyyât

[Ĥarfü'1-elif]

-1-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Şükr ü minnet ki edip İzid-i menân baña
 Ĥüsn-i ta'bir-i maġâlâtı hep iġsân baña
- 2 Mey-i fikrim olacak ziver-i minâ-yı ħayâl
 N'ola reŧk eylese bu zevġ ile yârân baña
- 3 Cüst ü çâlâkî-i endişeme etmez mi ħased
 Laġza-i ġamze-i pür-'işve-i ħübân baña
- 4 Nutġum olduğġa reyân-baġş ten mürde-i nazm
 O dem enfâs-i Mesihâ olur erzân baña
- 5 Beytimiñ her biri bir 'âlem-i imkân-ı beyân
 Yok cihân-ı süġan içre ħad ü pâyân baña
- 6 Meşrebimde ġodı bir mâye-i feyz ħikmet-i ħaġ
 Reŧha-i kilik-i terim (...) 'ummân baña
- 7 Tab'ım olduğġa heves-kâr-ı taġayyül Mâhir
 Ķıla temyiz-i mezâyâ-yı ħaġ âsân baña

-2-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Nokġa-i ma'nâ ruġ-ı âliñde ħâl olmuş saña
 Muŧhaf-ı ħüsn âyet-i 'aşġ içre fâl olmuş saña
- 2 Ķurş-ı simin-i ħamerdir sine-i ŧâfiñ seniñ
 Püte-i pür-tâb ŧun'-ı ħaġda ħâl olmuş saña
- 3 Ĥüŧe-i Pervîñ nizâm-ı zülfünüñ efgendesî
 Ĥamze Mirriġ-i felek ebrü hilâl olmuş saña
- 4 Nesr-i tâ'ir muntazırdır ŧâhbâz-ı çeŧmine
 Âġ-ı dil tîr-i müjende per ü bâl olmuş saña
- 5 Yek-be-yek ħıldım nazar mecmû' a-i didârına
 Ĥaġt-ı nev-ŧirâze-i cild-i ħayâl olmuş saña
- 6 Tarz-ı dildârân keŧmîri bilirdin var ise
 Mûmiyanında kemer Lâhûri ŧâl olmuş saña
- 7 'Aŧıġa nâz eylesenġ ger eylemez terk-i niyâz
 Rüy-ı dil zibâyîŧ-i ħüsn ü cemâl olmuş saña

- 8 Nazm-ı Şabrî-i sühan-senc-i ma'ânî perveri
Mâhirâ tanzîr ile zîb-i kemâl olmuş saña

-3-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Bezimde yâr hoş meşreb olur mu cām-ı Cem āsa
Dağı sākî-i gül-ruḥ var mıdır ol gönçe-femāsā
- 2 Degil hem neş'e lâ-büdd bâde-i gül-reng ile efyün
Niçe yâkut-ı la' l-i fām olur reng-i baķamāsā
- 3 Kumaş-ı ma' rifet naķd-ı hüner şimdi kesād üzre
Degildir mu' teber bir nesne dinār u direm āsa
- 4 Yanarsa bir kişi ger şem' aāsā girye-kārıdır
Ederse istikāmet derd-i serdir ger ķalem āsa
- 5 Bu gūne nükte sencide bulup maẓmūn-ı nev icād
Degil mi Mâhir-i üstād-ı ķavim muḥteşemāsā

-4-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ey mäh-ı evc-i ' işve ki ķurbān olam saña
' İd oldu geldi mevsim-i būs ile merḥabā
- 2 Rindān elinde āteş ü āb imtizāc eder
Cāri degil bu ķā' ede zann etme zāhidā
- 3 Gir-dāb ' aķeb u naḥvete fülk-i dilin şalan
Olmaz nesim-i feyz ile sāhil-res rehā
- 4 Bulmaz güşāyiş ' uķde-i ser-beste-i emel
Çözmezse zülf-i ḥam-be-ḥamiñ şūḥ-ı dil-güşā
- 5 Tübāya ķadi kevsere la' l-i lebi menend
' Ayn-ı behişt degil mi ' aceb kūy-ı dil rübā
- 6 Pervāne olma şu' le-i ķandil-i şöhrete
Aḥir olur büride-i mıķraẓ-ı inmiḥā
- 7 Ol mū-miyānı şimdi miyān-ı vişāle çek
Fer verdi ḥattı şafḥa-i ruḥsāre Mâhirā

-5-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çile-i hecri çek ey dil kaşı yādandır saña
Tırveş āvārelik sehmü'l ķazādandır saña
- 2 Sırr-ı ḥikmet şuret-i dilde nümāyān olduĝu
Baķdıĝıñ āyine-i ' ālem nümādandır saña

- 3 Dīde-i ğam dideden çıkmaz hayāl-i şekl-i yār
Nağş-ı levh hâtır-ı levh-i aşınadandır saña
- 4 Tāze vü terdir gül-i ruhsârîñ ey gonçe-dehen
Cilve-riz-i şebnem-i feyz-i Hudādandır saña
- 5 Rūşen oldu gün gibi zulmet-serā-yı hâtırîñ
Dün gece nūr-ı kudüm mehlikādandır saña
- 6 Hem-dem olmaz zāğ ile zāhid hezār hoş-nevā
Ehl-i dillerden cüdā olduk riyādandır saña
- 7 Māhirā kim hoş-nişin-i pister emin olduğuñ
Bāliş-i hıfz-ı Hudāya ittikādandır saña

-6-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Hāk-pāyiñ ey perī iksir ü kīmyādır baña
Ġerd-i rāhîñ sürme-i çeşm-i süveydādır baña
- 2 Gülşen-i bezmim kudümüñla olur reşk-i behişt
Kāmet-i serv ihtizāzîñ nahl-i tūbādır baña
- 3 'Asker-i Tātār-ı ğamzeñle hücümüñdan ğaraż
Mülket-i cān u dīli tārāc u yağmādır baña
- 4 Ol şeh-i iklīm-i nev-teshīr-i nāz u 'işveniñ
Cünbüş-i ebrusu imā-yı temennādır baña
- 5 Bir nefesde gösterir āsar-ı (...)
Nuğk-ı cān-bahşı i' cāz-ı Mesihādır çün baña
- 6 Şāf eder āyīne-i dilden ğubār-ı kāsveti
Şems-i hüsñü maşrıq-ı keşf-i mezāyadır baña
- 7 Zīr-i fesden kākül-i 'anber şemīmi Māhirā
Dağıdınca döşendi bādī-i sevdādır baña

-7-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Dile işrāb-ı feyz eyler bezmde meşreb-i minā
Verir bir zevk-i rūhānī dem-ā-dem kālīb-ı minā
- 2 Olur gördükçe yārān sākī-i meh tal' ati her dem
Giriftār-ı çeh-i 'ālem-fürüz-ı Nağşeb-i minā
- 3 Suyunda sende kullan sākīyā zevrakçe-i cāmı
Yürür bir şuda ehl-i 'ayş ile kim mezheb-i minā
- 4 Fezā-yı çarh-ı minā fām meclis içre ağzıñdan
Ne kanlar dökdi ol āteş' inān-ı eşheb-i minā

- 5 Fer amüş etdi rindân-ı tarab hep zevk-i mehtâbı
Şebistân-ı vişâle fer verelden kevkeb-i minâ
- 6 Sezâdır pey-rev olsan Râğıb-ı rüşendile Mâhir
Olursiñ çünkü her şeb şevk ile leb-ber-leb-i minâ

-8-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Verdi revnağ o kadar şahñ-ı gülistâna şabâ
Döndürür küşelerin ravza-i Rıdvâna şabâ
- 2 Giriñ-i gönçe-i dem-besteyi hall eyleyicek
Şevk verir nâle-i dil-süz-ı hezârâna şabâ
- 3 Evc verir fitneler amma açılır 'uğde-i dil
Toğunur ise ser-i zülf-i perişâna şabâ
- 4 Subh-demde gehi yâriñ eser-i vaşlından
Getirir büy-ı haber külbe-i aHzâna şabâ
- 5 Bağa teşrif ile ol şūha nişâr-ı mağdem
Gayret etmez mi o dem yâsemem-efşâna şabâ
- 6 Turre vü hañt-ı dil-ârâya nazır olsun için
Mevc urur şâne urur sünbül ü reyhâna şabâ
- 7 Rûzgâr içre müsâ' id mi olur ey Mâhir
Rinde aşüfte dil-i bi-ser ü sâmane şabâ

-9-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çeşm-i hün-rizinden âzürde dil-i zağm-âşinâ
Tiğ-i gamzeñden hirasân Rüstem-i rezm-âşinâ
- 2 Bakma biğâne nazarla 'aşık-ı nâ-şâde kim
Yüz çevirmez düri-i şuri ile çeşm-âşinâ
- 3 Hiddet-i saht-ı mizâc-ı dehre tâb-âver midir
Çekmeyen bâr-ı girân-ı ğurbeti nerm-âşinâ
- 4 Bâde-i nâb-ı lebiñ keyfiyyetiñ ra' nâ bilir
Deste câm-ı Cem alan ehl-i dil bezm-âşinâ
- 5 Rûzgârıñ zürına bir gün tağammül eylemez
Serdi-i eyyâmı Mâhir bilmiyen germ-âşinâ

[Harfü'l-be]

-10-

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Şundukça kadeh sāki-i mestāne leb-ā-leb
Ağzım toqunur ol leb-i mercāna leb-ā-leb
- 2 Nüş eyler iken sāki-i hūy-kerde döküldü
Bir çatre ‘ araq çāh-ı zenehdāna leb-ā-leb
- 3 Dendāneni seyr etmege hā~hişkerim amma
Şıgmaz dehen-i tengine peymāne leb-ā-leb
- 4 Reyhān-ı haıı reşk ile hārīn ile döndü
Şāne olacağ zülf-i perişāna leb-ā-leb
- 5 Māhir heves-i kākül ile kulzüm-i dilde
Emvāc-ı hevā başladı cüşāna leb-ā-leb

- 11 -

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Maşrıq-ı bezme şafağ mey sāgar olmuş āfitāb
Şebde meh ‘ aks-i piyāle hurde encümdür habāb
- 2 Sīh-i āteş-tāb-ı hecriñle kuzum yāğım açıp
Gönlümüz sızlandı pür-hūn oldu mānend-i kebāb
- 3 Ebr-i zülfün ref edip nezzāre-i ‘ uşşāđdan
Olmasın mihr-i cihān-efrüz-ı hüsnünde niķāb
- 4 Nevm-i ğafletden uyandığ intizār-ı yār ile
Oldu dü çeşm-i sirişk efsānımız mehcür-ı hūāb
- 5 Māye-i cūd ü nevāziş tiynet-i dānādadır
Hod pesendānıñ şıfāt-ı zātıdır hışm u ‘ itāb
- 6 Dāne-i çin hırmen-i ‘ ayş ü şafa ol dem-be-dem
Uçmadan murğ-ı hevā vü ha~hiş-i ‘ ahd-i şebāb
- 7 Bāğ-ı kevniñ cūy-ı cūdundan yođ olmuş feyz-yāb
Havz-ı ser-şār-ı vefası Māhirā nağş-ı serāb

- 12 -

Ġazel-i Müzeyyel

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Tāb-ı meyden oldu ruhsārı ‘ araq-riz-i hicāb
Levha-i yāķuta ķonmuş hurde hurde dürr-i nāb
- 2 Olmasa āteş-perest-i tal‘ ati bir mehveşiñ
Gün-be-gün devr eylemezdi şarķ u ğarbı āfitāb
- 3 Tīğ-i cevher-hiz-i mevc-engiz-i ğamzeñden seniñ
Yā nice deryā-dil olsun ‘ aşık-ı pür-iztirāb
- 4 Müstefiz-i meşrebiñdir neş’e-i āb-ı hayāt
Hızr-ı la‘ linden dil-i bimāre ver şāfi cevāb

- 5 Başmasa bezme ayağıñ sāķī-i āteş-mizāc
Kābına şıǵmaz ele girmez ne hāletdir şarāb
- 6 Terbiyet-kārī-i şebnem-zār-ı dildir verd-i ruḥ
Nergis-i çeşm-i kaçā perverdesi me'nūs-ı ḥ'āb
- 7 Yūsufistān-ı mezāyāda Züleyḥā-yı heves
Etmemek kaçdıñsa zeyl-i nazmı Māhir raḥne-yāb

-13-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Dāmen-i üstād-ı Şabri-i hüner-pirāyı tüt
Mısr-ı ma' nāniñ 'azizidir hele bi-irtiyāb
- 2 Ḥurde-i lafz u ḥayāli cevher-i ferddir tamām
Nükte-i nazmı dür-i şeh-dāne-i faşlü'l-ḥitāb
- 3 Her kelāmı ḡonçe-i ḡülşen-serā-yı cān u dil
Her sözü kām-ı ma' āniye verir buy-ı ḡulāb
- 4 Haclegāh-ı tab' -ı rüşen tıynetinde ḡün gibi
Eylemiş didār-ı ebkār-ı sūḥan ref' -ı niḡāb
- 5 Eylesin bāzār-ı fehm ü dānişinden ehl-i ḥāl
Bi-bahā kālā-yı nev-icād-ı 'irfān iktisāb
- 6 O leb-i eş' āra Māhir cevher-i mihr-i süküt
Kim medād-ı ḥāme-i renginidir la' l-i müzāb

-14-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Gece taḡlīd-i resm-i cılve-i şemşir eder mehtāb
Semā' u raşş için nāhıde hep taḡzir eder mehtāb
- 2 Nücümü naḡl eder gerdüñü sāķī mihr-i cām eyler
Felekde bezm-i Cem tertibini tedbir eder mehtāb
- 3 Ġazāl-i āfitābı şayd için deşt-i sipihr içre
Çeker ḡavs-ı kaçayı hem şehābı tir eder mehtāb
- 4 Debir-i çarḡa ḡaḡt-ı üstüvāniñ remzini söyler
Yāḡud esrār-ı ḡaḡt-ı dil-beri taḡrir eder mehtāb
- 5 Görüp āvāre ḡays-ı āsumānı devr eder dā'im
Ki devr-i hālesin çün ḡalḡa-i zencir eder mehtāb
- 6 Nigebān oldu Māhir şeb-be-şeb baḡ dideler rüşen
Gece ḡöz kıpsa yāre ḡāsidi teşḡir eder mehtāb

-15-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şafâ yok neş'esinde bezm-i dehrîñ derd-serdir hep
Cemiñ câm içre şahbâ gördü ki hûn-ı cigerdir hep
- 2 Hayâl-i bî-mişâl-i hüsn ü ânı ol perî rûnuñ
Her anda gün gibi mir'ât-i dilde cilvegerdir hep
- 3 Bir âh-ı bî-amânım rûzgârı târ u mâr eyler
Perişân eyleyen kâküllerin bād-ı şeherdir hep
- 4 Kemâl-i hüsnü yâ Rabb maẓhar-ı 'aynû'l-kemâl olsun
Beni giryân eden cevri ile ol rüşen-naẓardır hep
- 5 Mehekk-i i' tîbâra kimse urmaz nakd-i 'irfânı
Medâr-ı iğtirâr-ı hulq-ı 'âlem sim ü zerdir hep
- 6 Nigâhı mâ'il-i âşub u gāvğa olmasa amma
Ser-i zülf-i dil-âvizinde gizli şûr u şerdir hep
- 7 Devâtı Mâhir'iñ bir baħr-ı bî-ka' r-ı me'ânîdir
Şadef-kârî-i dürc-i tab'ı pür-dürr ü güherdir hep

-16-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Külhen-i dilden edince dūd-ı âhım iltihâb
Perde-i zulmet çeker ebr-i siyehden âfitâb
- 2 Pertev-i ruhsâr-ı dildârı görünce şebde meh
Hep kemâl-i şerm-sâriden olur zir-i şehâb
- 3 Âteş ü âb imtizâc eyler nazar kıl zâhidâ
Şu'le-zâr-i 'arız-ı hüy-kerde içre âb ü tâb
- 4 Âferîn şad âferîn ol merd-i 'âlî meşrebe
Mâcerâ-yı 'izz ü şân 'aynindedir 'ayn-ı serâb
- 5 Sûziş-i hasretle eşk-i ter şerer-engiz olur
Dide-i eflâkden şanmañ nüzül eyler şehâb
- 6 Murg-ı dil dâm-ı firâķe düşmesin sızlanmasın
Âteş-i ğamda raķib-i sine-süz olsun kebâb
- 7 Silk-i nazma Mâhirâ verdiñ niẓâm ü intizâm
Baħr-ı tab'ından çıkardıñ nice yektâ dürr-i nâb

-17-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Çäk-çäk olmaya deşinde giribân-ı edeb
Naķd-i inşâfı edip ziver-i hemyân-ı edeb
- 2 Zîb-i düş etse de delâl-i felek mâ-melekiñ
Telef olsun mı ya sermâye-i dükkân-ı edeb

- 3 Vuşlat-ı Yūsuf için koydı Züleyḫa ‘ārı
Neyleyim pārelenip küşe-i dāmān-ı edeb
- 4 Vere her şubḫ u mesā revnaḫ-ı dürr-i şeb-gün
Ḥarem-i ‘işmetine şem‘-i fūrūzān-ı edeb
- 5 Görecek sāye gibi pāyine pā-māl oldum
Çemen-i ‘işvede bir serv-i ḥırāmān-ı edeb
- 6 Cevher-i mihri ḥased-kerde-i envār eyler
Herkesi zir niḡin olsa eger kān-ı edeb
- 7 Eline girse de kāşāne-i iḫbāl-i cihān
Raḥne-yāb olmaya Māhīr şaḡın erkān-ı edeb

[Ḥarfü’t-ta]

-18-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Merd iseñ dāḡ-ı diliñ lāle şıfat izḫār et
Rind iseñ gül gibi çāk-efgen-i ceyb-i ‘ār et
- 2 Cā-be-çā āyīne-i ḡitī-nümā-yı ḥüsnüñ
Ey peri-çehre nazargāh-ı ulü’l-ebşār et
- 3 Kılma beyhüde debistān ü cevāmi‘ bünyād
Dil-i virāne-i erbāb-i dili ‘imār et
- 4 Şişe-i ḫatırı ey sāḡi-i bezm-i ‘irfān
Mey-i pür-feyz-i taḫayyülle hemān ser-şār et
- 5 Seyr et ebrū-yı ḡāzab-nāki kemāndar olmuş
Şadrñ āmāc-ı siḫām-ı müje-i dildār et
- 6 Şadef-i ṭab‘ımı nīsān-ı hūnerle ṭoldur
Nem-i feyz-i ḫalemiñ ‘aynidir şehvār et
- 7 Māhirā ṭarḫ olacak kārgeh-i ṭab‘ından
Tār u pūd-ı sūḫaniñ rişte-keş-i aşār et

-19-

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

- 1 Şemşirini almış ele ebrū-yı muḫabbet
Gösterdi baña çin-i cebin rüy-ı muḫabbet
- 2 Çeşm-i siyeh-i yār olacak mest-i teḡāfül
Dil oldu ser-efrāḫte-i zānū-yı muḫabbet
- 3 Her gece serā perde-i āḡuşımı teşrīf
Eylerse n’ola şevḫ ile bānū-yı muḫabbet

- 4 Hācet mi kalır nūkhet-i gīsū-yı nigāra
Kām-ı dilī ta'ṭīr edecek b̄y-ı muḥabbet
- 5 Halvetgeh-i 'aşk içre eder 'aqlımı tārāc
Başdan başa āvāze-i yā-hūy-ı muḥabbet
- 4 Erbābīñ alır pençe-i teşhīrine lā-büdd
Bir ḥamle ile kuvvet-i bāzū-yı muḥabbet
- 5 Şihḥat-res olur ḥātır-ı bī-tābīña Māhir
Āşār-ı şifā-sāzi-i dārū-yı muḥabbet

-20-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Kadd-i tūbāsına verdikçe ḥırāma ruḥṣat
Bezmimi reşk-i aram etdi o ḥurşid ṭal' at
- 2 Çeşm-i ḥūn-riz-i nedem ḥışm ile şemşir-i ciger
Verir aşub-ı kıyāmet gibi şūr u dehşet
- 3 Şām-ı yeldā-yı firāk olsa da ger tūl-ı emel
İrişir ṭālī' -i firūz ile şubḥ-ı vuşlat
- 4 Nice keyfīyyet-i pūr-neş'e-i ārāmı bilir
Çekmeyen derd-i ser ü renc-i ḥumār-ı gurbet
- 5 Şöhretiñ olsa kemāl üzre daḥı mihrāsā
Bir zevāli var anıñ şöhrete dirler āfet
- 6 Tāb-ı meyden mi 'aceb yoḥsa hicābından mı
Ki olur 'arızına sākiniñ 'arız-ı ḥumret
- 7 Māhirā fikr-i daḳīk ile edenler tedḳīk
Asiyān-ı felek ehl-i dile vermez nevbet

[Ḥarfü'ş-şa]

-21-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Kıtāl u şūre tiğ-i ğamze-i ḥūnbārdır bā' is̄
Perişāni-i ḳalbe kākül-i dildārdır bā' is̄
- 2 Ten-i dānāya şāyān cāme-i 'irfāndır yoḥsa
'Ulūvv-i şāna şanma kāle-i zertārdır bā' is̄
- 3 Ḥam-ı zūlf-ı girih-girinde fitne der-kemīn ey dil
Bu ḳayd-ı piç u tāba ṭurre-i ṭarrārdır bā' is̄
- 4 Çemende ihtizāz-ı serv-i zann etme şabādandır
Ḥırām-ı ḳāmet-i mevzūn ḥoş-reftārdır bā' is̄
- 5 Yine tūṭī-i kilke Māhirā şirīn-edālīkla
Şeker-riz-i beyāna lezzet-i güftārdır bā' is̄

[Ḥarfü'1-cīm]

-22-

Mef'ülü Mefā'īlü Mefā'īlü Fe'ülün

- 1 Ḥāk-i reh-i cānānemize cānı fedā güc
Ama ser-i kūy-ı kereminden de cüdā güc
- 2 Ḥussāda müdāra imiş āsāyişe bādi
Ā' dā-yı bed-endişede ibrāz-ı velā güc
- 3 Şabr eyleme düşvār işe de renc ü ' anāya
İhsān-ı edānı eyle taḥşil-i gınā güc
- 4 Bu meykede-i dehrde bī-derd-i ser ey dil
Lezzet-çeş-i keyfiyyet-i şahbā-yı şafā güc
- 5 Her kūşe-i vīrāne mi gencīne-i pinhān
Her māyede Māhir güher-i ḥüsn-i edā güc

-23-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Mey neş'e-baḥş-ı ḥātır-ı zühhād olur mu hiç
Şūfiye şor ki ülfet-i ezdād olur mu hiç
- 2 ' Aşk şem' a-i ezelden eger şu' le bulmasa
Pervāne maḥv-ı āteş-i veḳḳād olur mu hiç
- 3 Dü dīdemiz sirişke bedel ḥün-feşān olur
Teb-ḥāle-i kenār-ı lebi yād olur mu hiç
- 4 Bir kerre bende olsa esirān-ı ' aşkı ger
Ḳayd-ı dü-tā-yı zülfüne azād olur mu hiç
- 5 Nūr-ı cemāli şem' -i şebīstān-ı vaşl iken
Māhir çerāğ-ı encümen iḳād olur mu hiç

[Ḥarfü'1-ḥā]

-24-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Gülşen-i bezmimiziñ nergis-i zerrini ḳadeḥ
Lāle mey jāle ḥabāb zanbaḳ-ı rengini ḳadeḥ
- 2 Getir ey sākī-i gülçehre-i rūḥ-efzā ḳim
' Aşkıñ merdümek-i çeşm-i cihān-bini ḳadeḥ
- 3 Nice meyl etmeye şular gibi yāran-ı şafā
Neş'emend-i ḫarab eyler dil-i ḡamgini ḳadeḥ
- 4 ' Aks-i meyle kızarır zīb-i benānı olacaḳ

Sākī-i cem-nişiñ-i sâ' id-i sîmîni kadeh

- 5 N'ola elden ele devr etse bezmde Mâhir
Cem gibi rind-i felek meşrebiñ âyini kadeh

[H̄arfü'1-ħa]

-25-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Ol âfitâb-ı nâza verilmiş kemâl-i ruḥ
Nür-ı cebini eyledi ref' zevâl-i ruḥ
- 2 Remz âşinâ-yı levḥa-i maḥfûzun ey perî
Naķış-tırâz-ı şafḥa-ı dildir meâl-i ruḥ
- 3 Bâd-ı bahâr-ı süzunu naķş ile işledip
Rüz-ı temmüz için saña bir dest-mâl-i ruḥ
- 4 Ferzâne-i heves olup ol şeh-süvâre râm
Bâziçe-i muḥabbete şâhid dü-ḥâl-i ruḥ
- 5 Her âhımız verir şecer-i tûrdan nişân
Hüsünde berķ urunca cemâl ü celâl-i ruḥ
- 6 Güllerde reng ü bû var ise âb ü tâb yok
Dil olmasın mı bülbül-i âşüfte ḥâl-i ruḥ
- 7 Mâhir boyansa kana da dâmân-ı dil ne ğam
Hün-ı sirişk-i 'âşık imiş reng-i âl-i ruḥ

-26-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Çekmesin ḥaçerini ğamzesi mestâne o şüh
Meclis-i meyde o ḥâletle girdi kana o şüh
- 2 Çeşm-i bîmârını süzdükçe ṭabîb-i nâzım
Sebeb olmaz mı benim derdime dermâne o şüh
- 3 Fem-i gülfâmına bir nîm-tebessüm verse
La' l-i meygünü döner ğonçe-i ḥandâna o şüh
- 4 Kızıdır duḥter-i rez pîr-i muġâniñ zâhid
Maḥrem olmaz saña olsun yine merdâne o şüh
- 5 Âteş ü âb ile cāmî' -i şafâda ṭolacak
Döndürür cāmını kândil-i fûruzâne o şüh
- 6 Mâhir eyler dili bir laḥzâda pâ-mâl-ı sitem
Verse ruḥşat sipeh-i ğamze-i fettâna o şüh

[H̄arfü'd-dal]

-27-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Güşâde görse bir gül gülşen içre bād eder berbād
Açılma nev-nihâlim pek de nâzı eyleme mu' tād
- 2 Olaldan ' andelîb-i gülşen-i hüsn-i gülü-sūzuñ
Kadehveş dil kıan ağlar kıulķulāsā nāle vü feryād
- 3 Şakın ' uşşāk-ı şūrîde dilānıñ inkisārından
Yağar bu künbed-i nüh çenberi bir āh-ı ateş-zād
- 4 Mülāyim şoĥbet olmaz kār-ger hiç kalb-i sengîne
Hezārān-ı şan' at ile nerm olur mu saĥti-i pūlād
- 5 O tîĝ-i bî-dirig-i berķ tāb-i ĝamze-i hūn-rîz
Dil-i bîmāre her dem kıan ālur çün nişter-i faşşād
- 6 Kalem meşşāta-i rengin raķamdır ĝāze-i zerrin
' Arūs-ı nāzenin nażma ma' ni olalı damād
- 7 Esîr-i kayd-ı ' aşķım tā ezel naķş-ı cebînimdir
Kemend-i ĝamdān olmaķ bir daĥı Māhir muĥāl āzād

-28-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 ' Aks etdi rüy-ı ĥātıra mir 'āt-i naķş-bend
Bir sırdır āh şüret-i tã'āt-i naķş-bend
- 2 Olmaz mı pertev-āver-i zulmet-serā-yı dil
Her rüz u şeb eşi' a-i meşakkāt naķş-bend
- 3 İşrāb eder neşāt ile bir feyz-i ma' nevî
Ĥep meşreb-i muĥabbete ĥālat-ı naķş-bend
- 4 Gülzār-ı dilde naĥl-i emel mîvedār olur
Cārî olunca cüy-ı füyüzāt-ı naķş-bend
- 5 Şüret verir taşavvur-ı āmāle ol kişi
Eyler edā-yı resm-i mürā'āt-ı naķş-bend
- 6 Bir zerresiyle dîde-i eflāke fer verir
Gün gibi nūr-ı keşf ü kerāmāt naķş-bend
- 7 Māhir olursa himmet-i zāt-ı ' azîz ile
Derbān-ı bāb-ı rāz-ı fütūĥāt-ı naķş-bend

-29-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Yağar ' ālemleri bir āh-ı cigergāĥ meded
Sāz-ı nāĥîdi kırar nāle-i cāngāĥ meded
- 2 Gösterir mi baña bir rüy-ı vefā dünyāda

Pür-maḥāk oldu meded ṭālī^ʿ -i bed-ḥ^ʿāh meded

- 3 O kemān ebrū meded cünbüş-i müjgānı ile
Bir kez imā-yı vişāl eylemez eyvāh meded
- 4 Dili etmezdi perākende hevā-yı zülfü
Süzdü şebbāz-ı nigāhıñ yine nā-gāh meded
- 5 Nāz eder Māhir o mehrūya niyāz etdikce
Eylesin ḥāl-i tebehkārına Allāh meded

-30-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Neş'emendān-ı tarabḥāne-i feyz-i te^ʿyīd
Olamaz teşne-leb-i āb-ı ḥayāt-ı cāvid
- 2 Merḥabā ey meh-i nev-res saña kurbān olalım
Şerbet-i la^ʿlini şun^ʿ aşıka geldi dem-i^ʿ id
- 3 Fikr-i idbār ile iqbāl-i cihānı terk et
Destine almadı hiçkimse berāt-ı te^ʿbīd
- 4 Zāhidā mest ü ser asīme-i^ʿ aşk etmededir
Ehl-i ḥālī eşer-i cezbe-i feyz-i tevḥid
- 5 Pīş-nihād etmeyecek bir işi bulmaz encām
Hele taḥkīke varır aḥir-i evvel taḥlīd
- 6 Dem-be dem feyzi hemān meşreb-i pākım̄den alır
Ne kadar olsa sebük rüḥ yine cām-ı Cemşid
- 7 Pertev-efgen olacak revzen-i dilden Māhir
Zerredir nazm-ı münirinde ziyā-yı ḥürşid

[Ḥarfü'z-zal]

-31-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Yārān ola şahbā-yı şafādan mütelezziz
Zühhād ola telḥ-āb-ı riyādan mütelezziz
- 2 Pākīze neseb çāşnī-i luṭf ile merzūk
Mār tıynet olan niş-i cefādan mütelezziz
- 3 Eşḥāb-ı tama^ʿ çirk-i denā^ʿ etle mülevves
Erbāb-ı seḥā zevk-i a^ʿṭādan mütelezziz
- 4 Kām-ı dili telḥ etmede ḥübān acı sözle
Olmazlar^ʿ aceb şehd-i vefādan mütelezziz
- 5 Bir dil-ber-i ḥub-rūnuñ olur ḥaste-i hicrān
La^ʿ li gibi şirin devādan mütelezziz

- 6 Dil-sîr olacağ nân-ı kanâ' atle bir ' aşık
Mâhirveş olur hân-ı rızadan mütelezziz

[Harfü'r-ra]

-32-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ğamze yâriñ hañcer-i ' uryânıdır
Göz ucunda yâre-i dil kânıdır
- 2 Âb u tâb-ı rüyına bağ ' ibret âl
Evc-i hüsnün mihr-i nür-efşanıdır
- 3 Hurde hurde dâne-i dendâneler
Dürr-i tâbıñ kânıdır ' imanıdır
- 4 Ağzı güyâ noğta-i mevhumedir
Hoğka-i rûh-ı ezel pinhâmıdır
- 5 ' Aşđ ile pervâne-i dil dâ'ima
Gerden-i kâfuri ser-gerdânıdır
- 6 Dest-i kudret sürme çekmiş çeşmine
Yâhud ' aks-i sâye-i müjgânıdır
- 7 Bir kirişmeyle harab olmuş gönül
Nergis-i mađmürünüñ mestânıdır
- 8 Misk-i Rûmidir o hâl-i ' anberin
Nâfe-i Çin ü Hağâ hayranıdır
- 9 Mâhiriñ tab' -ı şakayık perveri
Dâğ-ı ' aşkıñ lâle-i Nu' mânıdır

-33-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâne-i dilde seyâd-ı cevri ile zîver mi var
Çeşm-i cânda tire-i hasretle zîb ü fer mi var
- 2 Meclis-i cemden numüne bezm ger-mâ-germ ise
Câm-ı mey devri etdirir sâkı-i mah-peyker mi var
- 3 Bezm-i dehriñ cüy-ı ikbâli habâb-ı mey gibi
Renc-i idbâr ile mağmür olmadık bir er mi var
- 4 Deldi bağrım nây-ı kec vaz' -ı gülü-süz-ı felek
Nağmeye âğâz eder bir şuh-ı râmişger mi var
- 5 Nabz-ı ' aşkı ol mehiñ sim-i sâ' id tehyic edip
Zağmıma merhem olur bir şuh-ı râmişger mi var¹²

¹² Evvelki râmişger-i muṭrib ve ikincisi ṭarab-nâk ma' nâlarıdır.

- 6 Tūṭī-i ṭab'ım şeker-ḥā-yı belāğatdir müdām
Ḳand-i güftārım gibi şirin-edā sūkker mi var
- 7 Ney-süvār-ı kūçe-i 'irfān olan gelsin beri
Mekteb-i nazm içre Māhirveş sūḥan perver mi var

-34-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Sākī şimdi heves-i āş u āb etmişdir
Ol ḥararetle dili pür tef ü tāb etmişdir
- 2 Lānesinden süzülüp şayd-ı dil-i 'āşık için
Gör ki şeh-bāz-ı nigāh ile şitāb etmişdir
- 3 Ḥande eylerse n'ola la' l-i Bedaḥşāna daḥı
Lebleriñ ma' den-i yāḳūt-ı müzāb etmişdir
- 4 Dem-be dem neş'eleri tāzelenür 'uşşāḳıñ
Çeşm-i maḥmūrına baḳ mest ü ḥarāb etmişdir
- 5 Yine mestāne ḥırām ile çıkıp gülzāre
Servi seyr eyle ki pā-māl-i ḥicāb etmişdir
- 6 Dilden erbāb-ı taşaddur heves-i rüşvet ile
Ref'-i bīm ü ḥāṭır-i rüz-ı ḥesāb etmişdir
- 7 Māhiriñ ḡonçe-i ṭab'ı olacaḳ üşküfte
Şebnem-i kilik-i teri reşk-i gülāb etmişdir

-35-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Sergeşte eyleyen bizi devr-i felek midir
Yoḥsa o cām-ı sākī-i simin beliñ midir
- 2 Timşāl-i nāz āyine-i 'işvesindedir
Cism-i laṭifi şuret-i rüḥ-ı melek midir
- 3 Merdüm-keşi-i ḡamzesi pek bī-emāndır
Ol nūr-ı didē-i meskeni bilmem benek midir¹³
- 4 Āhımdır ol siḥām-ı ḳazā sūz-ı āteşin
Cāna şanursıñ anı hevāyi fişek midir
- 5 Māhir bıdā' a-i dili etdik muḥāsebe
Naḳd-i vişāl-i yarı ḡaraż istemek midir

-36-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Fitne taḥrīk edecek kūşe-i çeşm-i dildār

¹³ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

- Cādu-yı gānzesi hışmıñ eder ol dem izhār
- 2 Merd olan rabṭ-ı dil eyler mi acūz-ı dehre
Var iken ḥam-be-ḥam ol ṭurre-i ṭarrār nigār
- 3 Döndü bir şūḥ-ı dilārama bu gün şahn-ı çemen
Gonçe-fem nergis-i ter dide-i şehlä gül-ı izār
- 4 Tāb-ı firḳāt ile ger mābe-i dil yanmayacak
Ab-ı vuşlatla söner mi şerer-i girye-i zār
- 5 Görecek reng-i ğazab ı arız-ı gül-renginde
Etdi ḥün-ābe-i eşkim Qızılıрмаğa güzār
- 6 Ne kumaşlar görürüz kārgeh-i ı alemde
Reng gösterdi yine aṭlās-ı çarḥ-ı devvār
- 7 Buselikden olacak zemzeme-perdāz ı uşşāk
Māhira ağız şulandı işidince ağıyār

-37-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Güşāyiş-yāb olur güldükçe dil-ber gonçe-i diller
O yār faşl-ı nevā-yı bülbüle ḳanünçe-i diller
- 2 Hemān ey şūḥ zerger ı aşıkāne rūy-ı dil göster
Degil mi ziver-i dürc-i femiñ mināçe-i diller
- 3 Perişāni-i zülfü dil-pesinde ṭūğ-ı şahīdir
Ser-ā-pā rāyet efrāz-ı hevādır mehçe-i diller
- 4 Lebi miṛ'āt-i cāndır ğarḳ olup ser-çeşme-i nūra
Şeker-riz-i şafādır ṭuṭi-i hoş lehçe-i diller
- 5 Hep ibhām-ı muḥayyel naḳş eder ḥaṭṭ-ı pesend kārı
ı İbāretdir rumüz-ı ı işveden dibāce-i diller
- 6 Olaldan metn-i ı aşka ḥāşiye pīrā-yı isti' dād
Beyān eyler lisān-ı ḥāl ile divānce-i diller
- 7 Görünce ol nihāl-i sebze-zār-ı behceti Māhir
Açıldı gül gül oldu veche-i pür-behce-i diller

-38-

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Zaḥm-ı dil-ber-güzār-ı hecriñdir
Cigerim şerḥadār-ı hecriñdir
- 2 Neyleyim her nefesde nālelerim
Ney gibi ğam-kūsār-ı hecriñdir
- 3 Qalmadı dilde māye-i ṭāḳat
Mübtelā-yı ḥisār-ı hecriñdir

- 4 ‘Āşık olmaz mı reh-neverd-i cünün
Kaysveş bi-ķarār-ı hecriñdir
- 5 Bu kadar kırma yıkma hātırımı
Mazhar-ı inkisār-ı hecriñdir
- 6 Yandı esbāb-ı şabr u sāmānım
Ahım āteş nişār-ı hecriñdir
- 7 Māhiri şād-kām-ı vaşl eyle
Bir ğarib elde yār-ı hecriñdir

-39-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Hāli olur mu gülşen-i ‘ālemde hār-zār
Ĝeh seyr-i büstāndır geh iskān-ı şüre zār
- 2 Dönmez hevāsı veş kişiniñ āsiyā-yı çarh
Tedķik edip daķika-şināsān-ı rüzĝār
- 3 Eyler mi kīne cūya eşer şarf-ı āb-rū
İtfā eder mi hiç şerer-i seng-i cūybār
- 4 Pejmurde kıldı etmiş iken tünd-i bād-ı baht
Bir verd-i nāzı ziver-i destār-ı iftiħār
- 5 Yok sūdu nesc-i nazm ile sevk-i zamāneniñ
Dād ü sitādı sāde zēr-i hālišü’l-‘ayār
- 6 Āşüfte kıldı Māhir-i sāde dili yine
İmā-yı çeşm ü ĝamze-i ĝammāz-ı fitne kār

-40-

Mef’ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

- 1 Ĝisūları vā-beste-i tār-ı nazarımdır
Mazmūn-ı hať-ı ‘ārızı verd-i seherimdir
- 2 Gülnār-ı leb ālī ile verd-i ‘izārı
Gülzār-ı muħabetde olan berg ü perimdir
- 3 Tūtī-i şeker-hā-yı dili şevķ ile her bār
Şöyletdiren ol dil-ber-i āyine berimdir
- 4 Dāmān-ı felek kana boyanmış nazar ile
Zann etme şafaķ şu‘le-i hūn-ı cigerimdir
- 5 İm‘ān ile baķ şanma nücūm evc-i semāda
Yer yer eşer-i āh-ı dil-i pūr-şererimdir
- 6 Zāhid ne bilir meykedeniñ köhne sifāli
Keyfiyyet-i ‘aşķ ile benim tēc-ı serimdir

- 7 Mâhir olan ârâyiş-i silk-i hüner ancak
Dürc-i şadef-i dildeki yektâ güherimdir

-41-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Leyliñ sevâdı turre-i hübânı aındırır
Şubhıñ ziyâsı cebhe-i raşşanı aındırır
- 2 Gördüm benefşe zâr-ı melâhatde ol bütüñ
Zülf ile hattı sünbül ü reyhânı aındırır
- 3 Yâd eylemezse de bizî göz degmesin aña
Mestâne gamzesi gehi mestâni aındırır
- 4 'Aşık 'aceb mi düşse de gir-dâb-ı hayrete
Üftâdegâna çâh-ı zenehdâni aındırır
- 5 Verdim behâ-yı vaşla bezl-i naqd-i cânımı
Envâr-ı hüsnü kim meh-i ken'ânı aındırır
- 6 Yâd etme kâmeti koparırsıñ kıyâmeti
Reftâr-ı nâzı serv-i hırâmânı aındırır
- 7 Teşbih-i nâ-sezâdır 'aķik-i yemen desem
La' l-i terini kân-ı Bedaşşanı aındırır
- 8 Her nuṭk-ı pâki Mâhire 'aḳdü'l-lisândır
Güyâ dehâni mühr-i Süleymânı aındırır

-42-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Ziyâ-baḫş-ı siyâh-ı necm-i baḫtım meh-cebinimdir
Daḫı şem'-i şebistân-ı ümmidim nâzeninimdir
- 2 Cebîn-i dil olunca daḫdâr-ı şoḫbet-i nâdân
Medâr-ı inşirâḫ-ı sine-i zâr u ḫâzinemdir
- 3 Kebâbâsâ ciġer-süz eyleyen aġyâr-ı ġaddarı
Hemân te'sîr-i senc-i âteş-i âh u eninimdir
- 4 Olan ârâyiş-i tâc-ı mübâhât-ı hünermendân
Benim silk-i ḫayâle dizdigim dürr-i şeminimdir
- 5 Benim engüşt-nümâ-yı zümre-i dânişyerân Mâhir
Ki zirâ genc-i ġüftâr u süḫan zir-i niginimdir

-43-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Çekilmişdir berât-ı hüsnüne tuġrâ-yı ebrûlar
Şuṭur-ı ḫâme-i ḫudretten oldu ḫatt-ı müşk-bûlar

- 2 ‘ Aceb mi kays-ı dil-āvere-i deşt-i çünün olsa
Bükülmüş halka halka leyl-i zencir-i gisular
- 3 Revān etseñ verā‘ ü’l-nehre dek eşk-i temennāyı
Yine seyr-i zülāl-i vuşlat etmezler cefā-cular
- 4 Degil mi mūcib-i revnaķ-ı derūn gonçede şebnem
Anıñçün gāh ‘ araķ-riz-i hicāb olmaķda gül-rular
- 5 Niçün müjgān-ı meh-rūyān maħal-i kıl ü kāl olmaz
Fedā-yı hañçer-i ser-tiz olur serkeş olan mular
- 6 Nigāh-ı nīm-h‘ābı meşt eder ‘ uşşāk-ı bī-tābı
Haťā vādilerinde serseri kalmışdır āhular
- 7 Sezadır sūzen-i fikriñle ser-tāc-ı zamān olsañ
Dizersen silk-i nazma Māhirā şehdāne incular

-44-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Kevkeb-i hüsnün ederse n’ola zülfü tenvīr
Şeb-i tār içre ziyā-güster olur mihr-i münir
- 2 Māh-ı Naħşeb gibi bir dil-ber-i Yūsuf tal‘at
Müjde-i vuşlatı mışr-ı dile kıldı tebşir
- 3 Zevraķ-ı sāgarı ey sāki şuyunda kullañ
Meclis-i ‘ālem-i ābı edelim neş’e-pezir
- 4 Kayd-ı dünyā ile ger nefsine mağlūb olsañ
El-hāzer olmaya ifrāda ‘uyübñ teşhir
- 5 Kıl kadar gūşuna girmez o haťadır yariñ
Eylesem mü-be-mü metn-i gamı şerh ü taķrīr
- 6 Görünür şūret-i hālinde ne tedbīr etseñ
Ne ise levh-i cebiniñdeki naķş-ı taķdır
- 7 Māhirā bir bulunur bu ğazel-i müşteşnā
Edemez nūkte-şināsān-ı mezāyā tanzīr

-45-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Rehgüzār-ı yāre kıldım med-i tār-ı intizār
Gözlerim yollarda vaķf-ı rehgüzār-ı intizār
- 2 Da‘vet etdikçe görünmez ol perī-zādım benim
Oldum eşk-i ğamla ğarķ-ı cūybār-ı intizār
- 3 Göz göre ağyāre hep çeşm aşinālık gösterir
‘Aşıkı görsün de olsun ğavta-h‘ār-ı intizār
- 4 Kaşveş sevdā-yı leyl-i kudūm-ı yār ile

Her şeb oldum silsile-bend-i kaṭār-ı intizār

- 5 Görmesinden çeşm-i ḥāb-ālūduñ ey nūr-ı başar
Oldu gön̄lüm ser-be-bālın-i ḥumār-ı intizār
- 6 BİR kirişmeyle n'olur etseñ baña 'atf-ı nigāh
Dide-i ümmidim oldu ḥayrdār-ı intizār
- 7 Māhir olmuşdur firāk-ı āteşiniñle seniñ
Cānişin-i külḥan-ı āteş nişār-ı intizār

-46-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bāğ-ı mu' tade kalem şerv-i ḥırāmānımdır
Perveriş-yāb-ı nem-i dide-i giryānımdır
- 2 Yūsuf-ı ṭab'ım 'aziz olalım mışr-ı nazma
Ki Züleyḥā-yı hüner dest-i bed-amānımdır
- 3 Ruḥ-ı dil-berdeki yek dāne-i ḥāl-i siyehi
Benim efide-i şad ḥırmən-i sāmānımdır
- 4 Zülfünü böyle perākende eḍen ey āfet
Ah-ı pür-zārım ile ḥāl-i perişānımdır
- 5 Deheni gonçe-i ter ruḥları verd-i aḥmer
Ḥüsni dildarı ḥayāl ile gülistānımdır
- 6 Mu' ciz-i nazmım ise 'āleme 'ayn-ı 'ibret
Nergis-i çeşm-i melā'ik daḥı ḥayrānımdır
- 7 Tıynet-i pāk-i ma'āniye veren terbiyeti
Feyz-i maḥşuşum olan māye-i 'irfānımdır
- 8 Bulurum ḥikmet-i ma' nāyı bu ḥayşiyet ile
Mihr ü meh zerre-i māhiyet ü vicdānımdır
- 9 Māhirim ḥüsrev-i ma' müre-i isti' dādım
Cünd-i envār-ı süḥan tabi' -i fermānımdır

-47-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Rūḥ veren ma' niye her dem nefes-i pākimdir
'Aklı ḥayrān eden āyiñe-i idrākimdir
- 2 Evc-i 'irfānı degil tā melā'-i ā'lāyı
Seyr eden yine ḥümā-yı dil-i çalākimdir
- 3 Nüş-ı cān eylediği ḥızriñ ise āb-ı ḥayāt
Teşne-i reşḥa-i dü-dide-i nemnākimdir
- 4 Mihr ü meh zerre-i nāçizim 'Utārid ḥāmem
'Arş-ı ā'lā-yı ma'āni benim eflākimdir

- 5 ' Arz-ı dīdār ederim ki ufuḡ-ı ma' nādan
Maşrıḡ-ı mihr-i hüner ḡāḡır-ı derrākımdır
- 6 Zehr olur ef' ī nihādāna midād-ı ḡalemim
Semm-i hicrāna şifā ḡaşşa-i tiryākımdır
- 7 Māhirā şimdi eden böyle ḡarī vü tāze
Çemen-i ma' rifeti meşreb-i bī-bākımdır

-48-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Seniñ sevdā-yı zülfüñ nāzenīnim serde ḡalmışdır
Hevā-yı ḡasretiñ murḡ-ı dil bī-perde ḡalmışdır
- 2 Olur şubḡ-ı ümīdim müncelī envār-ı ḡüsnüñle
Fer-i mihr-i ruḡuñ dervāze-i manzarda ḡalmışdır
- 3 Ciger düzi-i te' şir-i göñül-efrüzī-i ḡamzeñ
Feleḡde süzen-i ' İsa-yı ruḡ-āverde ḡalmışdır
- 4 Baḡınca ḡalka-i bāb añlama ey ḡurretü'l- ' aynim
Dü çeşmim intizār-ı maḡdemiñle derde ḡalmışdır
- 5 Şemīm-i ḡālını ben nāfe-i āhūda zann etdim
Meger baḡır-ı ' ademde muḡtefī ' anberde ḡalmışdır
- 6 Mütün-ı ḡüsn ü ' aşḡıñ ' uḡde-i dāḡ-ı derūnuñ hep
Ki şerḡ ü ḡalı ancak zāhidā maḡşerde ḡalmışdır
- 7 Kef-i ḡātemde ḡalmış ḡātem-i cūd ü seḡā Māhir
Fürüḡ-ı nām-ı himmet elde yoḡ dillerde ḡalmışdır

-49-

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

- 1 Ol muḡrib-i nāhid-edā etdikde āheng-i nevā
Her köşe bir sür-ı şafā bu ḡākdan eflāk olur
- 2 ḡüsn ü bahā-yı dil-rubā naḡd-ı revān olsa bahā
Kārı yine cevr ü cefā ceyb-i emel şad-çāk olur
- 3 Geh dil-nüvāzım nāz eder geh dest-i cevr-i bāz eder
Geh naḡme-i şeh-nāz eder ḡāḡır teşevvüḡnāk olur
- 4 Seyrāna çıḡsaydı biraz ol yekke-tāz-ı ' izz ü nāz
Gösterse ḡirāz ihtizāz girān dil-i çālāk olur
- 5 Siḡr-āferīnān-ı selef remz-āşınayān-ı ḡālef
Dizilse farzā şaf-be-şaf Māhir yine bī bāk olur

-50-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Nigāh-ı nerm-i nāzı mest-i pür-ḥ̄'āb-ı tegāföldür
Ki ṭab' -ı nāzenini mā'il-i semt-i tecāhüldür
- 2 Nazīri yok peri mi ol şanem rūḥ-ı muşavver mi
Degildir var ise cins-i melā'ikden temeşşüldür
- 3 Ḥarīdārı degildir atllas-ı bī-reng-i gerdūnuñ
Bu bendir de o kim sūdāger-i sevḳ-i tevekküldür
- 4 İlişmez müşikāf-ı fikr ile ser-rişte-i idrāk
Ḥayāl-i mü-miyānı ḥāric-i ḳayd-ı taḥayyüldür
- 5 Hep ehl-i 'aşḳadır bār-ı girānı çarḥ-ı 'izārıñ
Dü-tāy-ı ḳāmet eyler cevri-i birün-ı taḥammüldür
- 6 Raḳīb-i kīne-ver üftāde-i ḥāk-i helāk olsun
O şūḥ-ı mehveşimle şimdi hem-bezm-i tevaşşuldur
- 7 Nevā-sāz-ı maḳām-ı nazm olanlar lā-cerem Māhir
Uşul-ı vaşf-ı dil-ber-resm ü ḳanün-ı tegazzüldür

-51-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Endişemi mir'āt-i ruḥuñ bī keder eyler
Māni-i ḥayālīñ dile ṭarḥ-ı şuver eyler
- 2 Deḥşet-fiğen-i 'ālem iken Rüstem-i ṭab'ım
Amma yine tiğ-i niğehinden ḥazer eyler
- 3 Ḳaşd etse şikāra dili şeh-bāz-ı nigāhı
Her tār-ı dü-müjgānını bir bāl ü per eyler
- 4 Hep 'aksinedir döndüğü ḥakkākī-i çarḥıñ
Erbāb-ı dile mührünü de nişter eyler
- 5 Bir mertebedir ḳāşid-ı çābük-rev-i fikrim
Yek laḫzada kim çār-ı cihānı güzer eyler
- 6 Çalsın yere 'akkām-ı felek meş'al-i māhı
Dehri şafaḳ-ı 'arızı kim tābur eyler
- 7 Sūz-ı şerer-i āhıñ o āhen-dile Māhir
Bir āfet-i zergerdir o şanma eşer eyler

-52-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Teb-ḥāle şanma cām-ı lebüñde ḥabābdır
La'l-i ter ancak 'ārifere rengin şarābdır
- 2 Bak ḥüsn-i dil-rübādaki ḥattıñ edāsına
Zāhid fünün-ı 'aşḳdan 'ibāret kitābdır

- 3 Tābende bir ṭabaḳçe-i yāḳutdur lebi
Üstünde şanma dūr görünen dürr-i nābdır
- 4 ʿUşşāḳ-ı zāra ğamze-i efsūngeriñ müdām
Gāhi mülāṭafa gehi ḥışm ü ʿitābdır
- 5 Biz rüzedār-ı hecr olalı ʿīdi gözleriz
Bir buse ver muʿāyede etmek şevābdır
- 6 Āb-ı şafāsı su-be-su dehr-i sitemgeriñ
Ehl-i dile numüne-i şekl-i serābdır
- 7 İnşād edip güzide ğazel dil-ber üstüne
Māhir ʿaziz-i ʿaşḳa ğaraż intisābdır

-53-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 ʿĀşıḳa bir dağ-ı dildir lāle-i āl-ı ʿizār
Dil-bere zaḥm-ı ciğerdir ḥün-ı eşḳ çeşm-i zār
- 2 Devr-i mül hengām-ı āğāz-ı hezārān-ı çemen
Geldi gül gibi açıl ey ğonçe-fem faşl-ı bahār
- 3 Nā-ḥudā-yı ʿālem-i āb ol sezādır sāḳiyā
Felek cāme-i ḳulzüm meyde muvafıḳ rüzigār
- 4 Nūr-ı ʿaynim muṭribe ney-zen ki eyler kec nazar
Eylesin her dem maḳām-ı bī-nevāyide firār
- 5 ʿĀşıḳiñ sūz-ı derūnundan ḥazer ḳıl ey perī
Şuʿle-i āhı ki envār-ı tecelliyle yanār
- 6 Kūşe-i uzletde terk etme uşul-i rāḥatı
Perde-i ārāmı çāk eyler şadā-yı iştiḥār
- 7 Pula almaz aṭlas-ı gerdūnu naḳḳād-ı ḥired
Māhire sermāye-i dildir metāʿ-ı vaşl-ı yār

-54-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Meşeldir nāzeñinim terk-i külfet şart-ı ülfedir
Gehi çin-i cebin geh rüy-ı dil resm-i muḥabbetdir
- 2 Muḥammer tıynet-i merdümde çünkü māye-i ḥākī
Bu taḳdırce tevāzuʿ iḳtiżā-yı ādemiyetdir
- 3 Dem-ā-dem zīb-i dest et sāḳiyā yāḳūt-ı şahbāyı
Daḫı rummān-i laʿliñ naḳl-i bezm et cāna minnetdir
- 4 Degil sermāye-i rifʿat güzide ferve-i semmūr
Ten ʿālī-i cenāba kisve-i zinet mürüvetdir
- 5 Ḥayāli menḳuşdur şafḫa-i deyr-i derūnumda

Ne serdir ol şanem mir'ât-i hüsn ü âna şüretdir

- 6 Şakınmaz güft-güy-ı zehr-nâk mâr-ı tıynetden
Dimâğ-ı 'ârifi telh eyleyen niş-i mezemmetdir
- 7 Midâd-ı hâmeñ eyler hep ma'ânî gülşeniñ şādāb
Saña Māhir hemān āşār-ı feyzā feyz-i hikmetdir

-55-

Mef'ülü Mefā' ilü Mefā' ilü Fa'ülün

- 1 Şüret gibi dil bir büt-i āyine ber ister
'İsā dem ü meh-peyker ü hem şiveger ister
- 2 Āfākı ziyā-güster eder mihr-i cemāliñ
Devr etmege ne hāver ile bāhter ister
- 3 Āgüşına bend etmege ol müy-ı miyānı
Kavs-i kuzahāsā aña zerrin kemer ister
- 4 Her kadime cünbān olana rāh-ı kemāle
Her haṭvede imdād-ı kazā vü kader ister
- 5 Hübān-ı zamān kāle-i güftār ile şimdi
Tamgazen-i teşhīr olamaz sim ü zer ister
- 6 Mazmūnum ile ney-şeker-i hāme kelāmı
Mānende-i āmizeş-i şir ü şeker ister
- 7 Şāyeste-i āvize olur gerden-i yāre
Māhir dūr-i nazmıñ gibi böyle güher ister

-56-

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Haṭiñ ey mehlikā haytü's-sevād-ı aḥteridendir
Dehāniñ nokṭa-i mevhum-ı fenn-i cevheridendir
- 2 O şüh-ı Kandahārī Yusūf-ı mışr-ı meḷāhatdir
Nebāt-i la' l-i nābı çün luā'b-ı sükkeridendir
- 3 Kumāş-ı nev-pesend-i rāzı bey' men yezid etdim
Tulū' -ı şems-i hüsn ü ānı burc-ı müşteridendir
- 4 Açarsa sineme biñ yara yārim dāğ dāğ üzre
Nigāh-ı zaḥm-sāzı zūlfikār-ı hayderidendir
- 5 Per-i müjgānı hem-pervāz-ı rūhü'l-kuds-i 'ulvīdir
Ten-i kudsi nijādı māye-i zāt-ı peridendir
- 6 Şu' ā-yı āfitābe reşk-sāz olsa n'ola Māhir
Fer-i nazm-ı münirim nūr-ı feyz-i enveridendir

-57-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Dil şu^ç le-i çerâğ-ı muhâbbet degil midir
Aşk-ı âteş menâr-ı hâkîkat degil midir
- 2 Devrân ederse halka-i hû içre dil n'ola
Hû matla^ç-ı kitâb-i hüviyet degil midir
- 3 Âyine kılsa cism-i laîfîñ o meh baña
Bir güne şuret-i mülkiyet degil midir
- 4 Tesnîm-i la^ç l-i nâbı şular bâğ-ı hüsnünü
Ruhsâr-ı âlî lâle-i cennet degil midir
- 5 Fehm eyle nükte-i ha^ç-ı pâk-i nev-âmedi
Ser-levha-i risâle-i hikmet degil midir
- 6 Dem-sâz olur şarîr-i kalem şit-i kulkula
Sâki-i bezm bâde-i şöhet degil midir
- 7 Mâhir şerâre pâş olacak âh-ı dil nedem
Giryen medâr-ı süziş-i hasret degil midir

-58-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Çünkü mestânelik ç aşıkların meşrebîdir¹⁴
Mest eden çeşmini var ise şarâb-ı lebidir
- 2 Dile kâşâne-i şehâne muğassî görünür
Ser-i kuyunda karar etse bir ân ma^çlabıdır
- 3 Reh-i ç irfâna olup rind-i sebük-rûh zâhib
Zâhidiñ fer^ç-i riyâ dağı aşıl mezhebîdir
- 4 Lafz-ı hâyideyi çiyner mi zebân-ı pâkim
Katı söz söyler isem şâfi demir leblebidir
- 5 Hem hayâl-i ru^çı hem fikr-i sevâd-ı ha^çı
Mâhiriñ külbe-i gamda hele rûz u şebîdir

-59-

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'lün

- 1 Gönül ne ân ki perişân-ı âh-ı hasretdir
Heves girifte-i zülf-i siyâh-ı hasretdir
- 2 O gamzeler ki kazâ mahfilinde hâkimdir
Dü çeşm-i giryen nişârım güvâh-ı hasretdir
- 3 Ne müşmir oldu bu ç âlemde na^çl-ı ümmîdim

¹⁴ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Aķan riyāz-ı emelde miyāh-ı ħasretdir

- 4 Zuhūr-ı ħaĥ ile ruĥsārı sebze-zār amma
Biten ħadīķa-i dilde giyāh-ı ħasretdir
- 5 Seng-i libās-ı mizāciñ meta^ç -ı naĥvetdir
Benimde kārım ise āh u vāh-ı ħasretdir
- 6 Mürīd-i tekke-i baĥt-ı siyāh olam Māhir
Başında tāk-ı sefid şeb-külāh-ı ħasretdir

-60-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Şemşir-i çeşm-i mesti nedem ħün-feşān olur
Ĥışmı mümāşil-i ħāzab-ı ħahramān olur
- 2 Āmāc edince sinemi peykān-ı ħamzesi
Müjħanı oĥlar ç arz eder ebrü-kemān olur
- 3 Sūk-ı dehrde ħırş u denā'etle nākisiñ
Bil'āĥire temettü^ç -i sūdu ziyān olur
- 4 Toĥm-ı ümīdi mezra^ç a-yı ħuşke şarf eden
Maĥşülü ħırmen olmadan āfet-resān olur
- 5 Versem mezāde kāle-i rāz-ı muĥabbeti
Yok fā^ç ide raķibe hemān rāyħān olur
- 6 Ĥükm-i sitārem uymadı ol meh-cebīn ile
Birbirine felekde ħarīn-i farkdan olur
- 7 La^ç linden aldı rengi disem gül-^ç izārımız
ç Aks-i piyālegāhı ħınnā-yı benān olur
- 8 Ben ħüsrey-i ķalem-rev-i nazm ü ma^ç ārifim
Şebdiz-i tiz-i ħāmeme yok hem ç inān olur
- 9 Māhir le'ālī-i mütelā'lī-i şöĥbetiñ
Mengüş-ı ħüş-ı maĥmidet-i ķudsiyān olur

-61-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Sākī lebiñden ç āşıķa zevķ-i nişāb ver
Meclisde āb ü āteş ile āb u tāb ver
- 2 Ġamzeñ bulursa resm-i ħulüşümde bir ħaĥā
Ĥin-i cebiniñ ile dile pic ü tāb ver
- 3 Bend ile ħalka-i girih-i zülf-i pür-ħamiñ
Gerden-keşān-ı ħasrete tavķ-ı riķāb ver
- 4 Reng-i ç izār-ı ālini işlet pesend ile
Didār-ı şāhid-i ħüle rengin niķāb ver

- 5 Ey şāh-ı ' işve mañşıb-ı hüsn ü cemālden
Bir büse ile ' aşığıña harc-ı bāb ver
- 6 Red etme ye 's ile beni ey şeh-süvār-ı nāz
Luṭf eyle bāri ruḥşat-ı bus-ı rikāb ver
- 7 Māhir fūrūğ-ı ṭab' -ı cevāhir feşān ile
Kān-ı beyāna terbiyet-i āfitāb ver

-62-

Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün Mefā'ılün

- 1 Uşul ile qarārı perdesinde her maḳām ister
Yine şit-i bülend-i iştihārı ḥāşş ü 'ām ister
- 2 Göñül sükker zebān azbü'l-beyān bir şūḥ-ı mah-peyker
Daḥı ṭuṭı dehen āyine-ten bir nev-ḥıram ister
- 3 Göñül çār çeşm ile revzen güşā-yı intizār üzre
Şabādan şubḥ-demde vaşla dā'ir bir peyām ister
- 4 Tararken el-amān sāmān-ı ' uşşākı eder tarāc
Perişānı-i bi-cem' iyet-i kākül nizām ister
- 5 Urur ḥakkāk-i çarḥ-ı bed mihr hem nişter-i cevri
' Acebdir yine ebnā-yı dehr 'ālemde nām ister
- 6 Ederler iḳtifā eşer ceme mey-ḥ'ār-gān amma
Ṭabiat neş'e-i keyfiyyet-i cāmı müdām ister
- 7 ' Arūs-ı bıkır-i ma' nāya sezā-yı nām-zed Māhir
Bu güne zāde-i ṭab' m̄ gibi ṭıfl-ı kelām ister

-63-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ılı Fā'ilün

- 1 Ebrusu tır-i cevri nedem der-kemān eder
Hep ḳalb-i pāre zārımı ol meh nişān eder
- 2 Bir kez el ursa ḳabza-i şemşir-i ğamzeye
Cism-i nizār-ı ' aşığı berg-i ḥazān eder
- 3 Bu ' arşagehde eşheb-i ümmid ü kāmı hiç
Dil-ḥ'āhi üzre var mı kişi zir-rān eder
- 4 Ol ṭıfl-ı nevreside debistān-ı cilvede
Meşḳ-i füsün-ı ' işve-i nā-mihribān eder
- 5 Bir cür' a sāki nāz ile bizden dirig eder
Nā-ehle ' arz-ı devlet-i raṭl-ı girān eder
- 6 Ey dil o bī-vefāyı dime süst-i ' ahd imiş
İncāz-ı va' di bir gün olur nāgehān eder

- 7 Ser-sebz ü ter olursa çemenzâr-ı ma' rifet
Mâhir zülâl-i kilik-i selâset beyân eder

-64-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Hürşid seherde maşrık-ı bezme piyâledir
Şâki felek şafağ mey ü encüm nevâledir
- 2 Mâh-ı 'izârına o hilâl kaçlı âfetiñ
Gisü-yı müşkbâr-ı siyeh-fâm-ı hâledir
- 3 Cādū-yı gamzesindeki sihr ü füsünü gör
Bağ kıl ü kâl-i çeşmine rengin mağâledir
- 4 Bağ hüsn-i hatt-ı yâre ko bahş-i muṭavveli
Bir muhtaşar müfid-i hayâlî risâledir
- 5 Zîr-i kabâda küşe nişin niçe 'arifân
Nassiñ 'aceb ki ragbeti şöhretle şâledir
- 6 Ol gül-'izâra gülşen-i meyde hezâr-ı dil
Mâhir hezâr-ı şevk ile dem-sâz-ı nâledir

-65-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Zîb-i ruhsâre-ı dil turre-i âşarımdır
Ziver-i şîşe-i gam sünbül-i efkârımdır
- 2 Sayd eder dilleri şâh-bâz-ı nigâhıñ amma
Pençe-i sihr ü füsünümde giriftârımdır
- 3 Söylenen âyinesiz tûti-i şekker h'âbı
Sine-i yâr ile şirini-i güftârımdır
- 4 Yanarım şem' ine pervâne gibi bi-pervâ
Hâl-i şeb-reng eşer-i âh-ı siyeh-kârımdır
- 5 Riziş-i eşk-i ter-i dide-i deryâ cüşum
Dürr-i huy-ı şedef-i âl-i ruḥ-ı yârimdir
- 6 Mehek-i 'aşk-ı ilâhiye urulmuş zahid
Külçe-i hâliş ü şâf-ı dil-i 'ayârımdır
- 7 Dise bir dem n'olur ol nigeḥ-i haste-i nâz
Dermend 'aşkâm ol Mâhir-i naçârımdır

-66-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Hâmemiz darbü'l-meşel irâd eder Sâmir midir
Yohsa tab'-ı Sâmir-i âşarımız sâhir midir

- 2 Zāt-ı haḳ āyīne-i bī-kīne-i endiṣeme
Zāhid inṣāf ile baḳ ḥāzır mıdır nāzır mıdır
- 3 Seyr-i mehtāb-ı cemāl eyler gönül pek diḳkat et
Çevre-i ſem^ç -i ruḥuñ pervāneveſ dā'ir midir
- 4 Baḥş eder kürsıde vāiz ḥürmet-i dībāceden
Dāmen-i ḥālī ^ç alāyıḳdan meger tāhir midir
- 5 Sīne-i ^ç uryānemizdir maşrıḳ-ı ḥurşid-i feyż
Herkesenür-ı mücellā-yı hüner zāhir midir
- 6 Sübḥa-gerdān-ı muḥabbetdir gürüh-ı ^ç āşıkān
Ḥalvetābād-ı tefekkürde gönül zākir midir
- 7 Her sözi hem-rütbe-i i^ç cāz-ı dūr-ā-dürdur
Kim bilir sāḥir midir ſā^ç ir midir Māhir midir

-67-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Nice dem hicriñ ile dīde-i dil ḳan ağlar
Seni añdıḳça gözüm her ſeb ü rüzān ağlar
- 2 Nicedir āteş-i te'şir-i muḥabbet zāhid
Cān-ı pervāne yanar ſem^ç -i fūrüzān ağlar
- 3 Ḥāb-ı nāzın uçurur āh ederek gülşende
Eşki seyl-āba döner bülbül-i nālān ağlar
- 4 ^ç Arşa peyveste olur āh-ı felek efrūzum
Şanma bārān-ı semā cünd-i sürüşān ağlar
- 5 Dāğ açar sīnesine hep ſerer-i ḥasretle
Her seḫer jāle degil lāle-i ḥandān ağlar
- 6 Zıkr eder zemzeme-i hū ile ſun^ç -ı Ḥaḳḳı
Yere yüz sürmede zilletle ſu her ān ağlar
- 7 Māhirā nāliş-i pür-sūziş-i endiṣeñ ile
Aḳıdır yaşını kılḳ-i güher-efşān ağlar

-68-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Çeşmiñ ki mülk-i ^ç işveye hep şūr u ſer verir
Ṭurmaz arada fitneye ḡamzeñde yer verir
- 2 Āḥım ḳarīn-i ^ç ālem-i ^ç ulvī olunca kim
Sürme yerine çeşm-i sürüşāne fer verir
- 3 İncinmesin ḥavadiş-i edvārdan gönül
Hep ḳabz ü başı ḥükm-i ḳazā vü ḳader verir
- 4 Ağlatma dīde-i dil-i ^ç uşşāḳı ey perī

Gül-zâr-ı ‘aşka neşv ü nümâ eşk-i ter verir

- 5 Dergâh-ı şeyhde halka-i devrâne zâhidâ
Ta‘ n etme ehl-i ‘aşka o feyz-i diger verir
- 6 Biz cân fedâsıyız hele cânâneniñ dağı
Ol ‘aşıkız ki râh-ı dil-ârâda ser verir
- 7 Mâhir Meşih-i tab‘ ina şad âferin seniñ
Haq edayi-i hâme-i mu‘ ciz eşer verir

-69-

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Ehl-i dil bezm-i tarabda cem-i devrâna döner
Şu‘ le-i câmi şeb içre meh-i tâbâna döner
- 2 Dest-i billûrı o dem sâkı-i ferruğ-ruğuñ
‘Aks-i peymâne ile pençe-i mercâna döner
- 3 Şanki hüsnü o mehiñ ebr-i siyeh-fâm içre
Zülfü rû-puş olacaq mihr-i dirahşâna döner
- 4 Eşer-i ümm-i raķīb zann ile pervâne-i dil
Şem‘ -i kâfurı ile gerden-i cânâne döner
- 5 Zâhidiñ dil-beri şayd etmek için destinde
Dâm-ı tezviri meger sübha-i şad dâne döner
- 6 Nev-şefâ ‘ ahd-i şebâbetde olurşa yoğsa
Köhne sâl-i felek ey dil dağı pirâna döner
- 7 Bir mübâriz var ise eşheb-i tab‘ a Mâhir
Nize-i kilik ile meydâne nerimâna döner

-70-

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

- 1 Sāmān u şabrı ‘ aşık iseñ rûzgâra ver
Cem‘ iyyet-i hevâyide bād-ı bahâra ver
- 2 Künc-i hasenden ejder-i zülfü o demde kim
Baş gösterirse sende qarârı qarâra ver
- 3 Lâyık mı böyle k’ola perişân-ı rûzgâr
Evrâķ-ı gülsitân-ı dili pâre pâre ver
- 4 Çünkü metâ‘ -ı vaşlı haridâridir gönül
Pazara çıkma varını gizlice yâre ver
- 5 Küldür çerâğ-ı şu‘ le-ver-i meclis-i çemen
Şebnemle dud-ı sünbüle feyz-i şerâre ver
- 6 Semt-i selâmete ulaşır keştî-i emel
Bâlâ-yı şadrı kûşe ile bir kenâra ver

- 7 Hayretdeyim ki naķşına mānī-i tab'ınñ
Māhir bu feyzi kıl-k-i bedāyi' nigāra ver

-71-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Felek-i ğamda güneş tāk-ı zer-i 'āşıkdır
Atlas-ı çarh ise de ferş-i der-i 'āşıkdır
- 2 Perçemiñ ber-ıaraf et ref -i niķāb et zīrā
Hüsnuñ efzāyiş-i tāk-ı nazar-ı 'āşıkdır
- 3 Naķd ü şalik ile sermāye-i cānıñ döğüşür
Şanma pazār-ı hevesde zarar-ı 'āşıkdır
- 4 Bülbülün şu'le-i āvāzı degildir gülden
Süzüşi-nāliş-i duzaķ eşer-i 'āşıkdır
- 5 Tāze ter la'lı-güher perveri tā-bezm-i elest
Terbiyet-dāde-i hün-ı ciger-i 'āşıkdır
- 6 Hep perişānī-i ğisūlarına bā'ış olan
Bād-ı şarşarda āh-ı seher-i 'āşıkdır
- 7 Çebhe vü sine-i yār iki gözünden gitmez
'Aleml-i ma'nide şems ü kamer-i 'āşıkdır
- 8 Māhirā çeşm-i hayālīñ edip icrā-yı zülāl
Çeşme-i feyz-i ezel eşk-i ter-i 'āşıkdır

-72-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 İncinmesin bir 'āşıkñ dili¹⁵ hāzīn olur
Ey meh du'ası 'izz-i ķabüle ķarīn olur
- 2 Kem-māye nām ü şān alamaz ķadır-i dūndur
Engüş-t-i pāda görmedi kimse nigīn olur
- 3 Erbāb-ı zeyķ ile olamaz bī-mezāf enīs
Hem çāşnī-i şekerle nice engübīn olur
- 4 Dārü'l-amān-ı hıfz-ı Hudāyı melāz eden
Bu rüzġārīñ esdiği semdden emīn olur
- 5 Yārān elinde gül gibi hürmetle sāġarīñ
Her dem medār-ı şevķ-i ruķ-ı āteşin olur
- 6 Şīrāze-i risāle-i şabra hālel verir
Gerd-i haķında fitne şaķın der-kemīn olur
- 7 Yazılsa tāk-ı arşā sezādır bu heft beyt

¹⁵ hāzīn olur: zīrā hāzīn olur NMD.

Māhir sūhanda her ġazeliñ nev-zemīn olur

-73-

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'īlü Fā'ilün

- 1 Zār-ı hezār-ı dilgeh o ġonçe-dehānedir
Bāġ-ı vefāda tāze yetişmiş fidānedir
- 2 Bezm-i şarabda řevķ-i leb-i ġül-ı izār ile
Her demde cām-ı Cem ķekeriz ķane ķanedir
- 3 Manzūr-ı ķeřm-i raġbet olur ġak-i Iřfahān
Kim nūr-ı didemiñ nazarı sūrmedānedir
- 4 Ebnā-yı dehre vermez amān ķarġ-ı kīne-ġāh
Ben bildiġim zamān ise āġir zamānedir
- 5 Verziş-kunān-ı mekteb-i ı ařķ u muġabbetim
Tıfl-ı diliñ ta ı ařķı hep nev-resānedir
- 6 Olsaķ ı aceb mi mūrřid-i seccāde-i ġulūř
Seyr-i sūlūķumuz ki tamām sālīkānedir
- 7 Māhir turur aķan şu edā-yı selīsine
Söz yoķ ġayāl-i nazmıñ ise řevketānedir

-74-

Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün Mefā'īlün

- 1 Kızardıķça ruġ-ı rengīni ġaylī neş'e-ġüsterdir
Baķılsa nergis-i maġmūr-ı ķeřmi ġayret-āverdir
- 2 Bir elmas-pāre āteř-zāre dūřmūř diye zann etdim
Meger ruġsār-ı tabiřdārı üzre ġuy-ı ġořterdir
- 3 ġüřāde tūtī-i tıfl-ı dile āyīne-i řādī
Leb-i nāb ile nuķķ-ı nāzı ġuya şir ü şekkerdir
- 4 Seniñ zātıñdadır hep zevķ-i ı ařķ enmūzec-i ġikmet
ı İzārīñ cām-ı Cem sineñde mir'āt-i Sikenderdir
- 5 Mesīhā söz olur hem tā-felekde sūzeñ-i ġamzeñ
Dil-i ı ařķa zaġm urmaķda hem keskin ġanķerdir
- 6 Hevāyī eyleyen sehñ-i müjeñdir şanma ı uřřāķı
Taġılmıř nefġ-i ķudsiden o ġisū-yı mu ı anberdir
- 7 Sadā-yı ġüsñü zīb-i encümengāh-ı melā'ikdir
Hep āřüb-ı kıyāmet ķāmet-i zibā-yı dil-berdir
- 8 Fetīl-i ı ařķı her kim zīver-i ķandīl-i cān eyler
řebistān-ı ümidi nūr-ı feyz ile mūnevverdir
- 9 Hüner perverde-i ġurřid-i endiřeñdir ey Māhir
Sūġan kām-ı dil-i pūr-nūrīñ iķre tāze ġüherdir

-75-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Süzdükçe çeşmiñ ' aşıkımı haste hâl eder
Bî-tâbî-i nigâhı ile bi-mecâl eder
- 2 Gösterse gamzesi dile bir lahza rüy-ı dil
Turmaz kırışme arada ğunc u delâl eder
- 3 Reng verse la' li nîm-i tebessümle ' aşıkâ
Düzd-i nigâhı tarfetü'l-' ayn içre âl eder
- 4 ' Aşık görünce târ-ı hatt-ı nev-pesendini
İnce hayâl içinde hariri hayâl eder
- 5 Serv-i sehî vezâyiş-i bād-ı şabâ ile
Meşq-i hürâm-ı nâzüki-i nev-nihâl eder
- 6 Ol ' işveger ki mazhar-ı nûr-ı cemâl iken
Nezâregân-ı hasrete ' arz-ı celâl eder
- 7 Mâhir ' arûs-ı şühî-i hüsn-i edâ ile
Her beyt-i dil-nişini-i dârü'l-hicâl eder

-76-

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Ol dil-berimiñ sînesi âyîne-i cândır
Şirini-i güftâr ile hem tütü lisândır
- 2 Pek reşha-i la' li o Mesîhâ-demiñ ey dil
Kim mürde dilân-ı hevese rûh-ı revândır
- 3 Dil çekmededir bâr-girân ' işve-i yârı
Zirâ ezeli bâde-keş-i rafl-ı girândır
- 4 Berdüş edecek hırka-i peşmine-i fakrı
Azâde-i dâd ü sited-i sud u ziyândır
- 5 Ey nûr-ı başâr taraf-ı gülistâna nigâh it
Teşrifine çâr çeşm ile nergis nigerândır
- 6 Olsağ ne ' aceb bir gül-i âl ile bülbül
Âsûde-i kayd-ı zarar hâr u hazândır
- 7 Mâhir raqam-ı hâme-i müşginine söz yok
Bir noktası kim dâ'ire-i kevn ü mekândır

-77-

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Devrânımız ol mâh-ı melek-peyker içindir
Divânımız ol şâh-ı felek çâker içindir

- 2 Peydāyī-i levh ü qalem-i şun^ç-ı hāqīkī
Hatt-ı siyeh-i nāziki-i dil-ber içindir
- 3 ^ç Akl ādeme bir mevhibe-i feyz-i ezeldir
Teşhişi-i nik ü bed hayr ü şer içindir
- 4 Meyl etdigimiz meykede-i şevke dem-ā dem
Nīm-i nigh mest-i teğāfūl fer içindir
- 5 Çekdiklerimiz encümen-i ^ç ayş ü tarabda
Şakiniñ elindeki tolu sāgar içindir
- 6 Āşüb-ı dil ü āfet şabr ü hevesimdir
Avāreligim āhū-yı çeşm-i ter içindir
- 7 Olmuş girih-i turre-i hasret yine kat kat
Dildāde-i pişāni-i çin-āver içindir
- 8 Āh-ı seher ü nāle-i şebgīrimiz ancak
Bir lahza temāşā-yı cemāl ü ber içindir
- 9 Meşq etmede cādū-yı kalem şan^ç at-ı sihri
Māhir o iki dide-i efsūnger içindir

-78-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Bu teğāfülleri hep ğamze-i ğammāz eyler
Bu füsün-bāzlığı hep çeşm-i sihir-sāz eyler
- 2 Rūh-bahş olmadadır hande-i la^ç li o bütüñ
Fenn-i ihyāda Mesihāya bile nāz eyler
- 3 Rüstem ü Sām iken āfet-res-i sāmān-ı cihān
Bir nigāh-ı ğazabı mest-i ser-endāz eyler
- 4 Ğamze hançer çekicek leşker-i müjgān üzre
Kāhramān nazariñi ma^ç reke pervāz eyler
- 5 Hırş-ı piri felegiñ kadini bükmüş yoğsa
Şanma ehl-i dile zūlm ü sitemi āz eyler
- 6 Hāsed-i pāyini öpdürmeğe ruḥşat vermiş
^ç Aşıka dest-i sitiğnāyı niçün bāz eyler
- 7 Kaşd-ı şayd etmede āhūları ol āfet-i cān
Māhirā dide-i çālākiñi şāh-bāz eyler

-79-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nükhet-i zūlf-i ^ç arūs enfās-ı taqririmeddir
Reng-i sūnbül nefḥa-i āh-ı girih-girimdedir

- 2 H̄abbe-i ʿ anber disem h̄aṣā olur teşbīh-i h̄ām
H̄aḫ-i vaṣf-ı h̄āl-i dil-ber b̄uy-ı taʿ birimdedir
- 3 Kays-ı lā-kaydım beyābān-ı taḫaṣürdür yerim
ʿUḫde-i dil dāğ-ı ser-zencir-i teşhirimdedir
- 4 Mürtesim puḥhāne-i h̄ātırda eşkāl-i hüner
Rūh-ı erjeng-i mezāyā ḫurde taṣvirimdedir
- 5 ʿ Aḫl-ı kül ḫayrān olur endiṣe-i bārīkime
Cevher-i cān neṣʿe-i iksir-i teʿşirimdedir
- 6 Nāzūki-i mū-miyān-ı yārdır efkārımız
Ṣıve-i ḫaṭṭ-ı muḫayyel naḫṣ-ı taḫririmdedir
- 7 Māhir aṣlā eylemem fikr-i teğāfülden ḫazer
ʿ Aks-i ḫün-ı ḡamze tāb-ı mevc-i ṣemşirimdedir

-80-

Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilātün Fāʿilün

- 1 Baḫṣ-i ḫaṭṭ-ı yār ile bir kıl ü kāl olmuş gelir
Bezme pür-çin-i cebin-i infiʿāl olmuş gelir
- 2 Āhlar kānūn-ı zergerveṣ şerer bār olmada
Pūte-i āteṣgeh-i ʿ aṣḫ içre kāl olmuş gelir
- 3 Şahn-ı nāza bir levendāne-reviṣle çıkdığım
Şeh-süvār-ı vād-i ḡunc ü delāl olmuş gelir
- 4 ʿ Ārızında b̄useden āyīnede dāḡıñ görüp
Jāle-riz-i lāle-i ruḫsār-ı āl olmuş gelir
- 5 Māhirā ser-germ-i keyf-i cünbüş ü refṭarım
Mest-i ṣahbā-yı ḫırām yāl ü bāl olmuş gelir

[Ḥarfüʿz-za]

-81-

Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün Mefāʿilün

- 1 Bu ḫumḡāh-ı ḫarāb-ābādda mest ü ḫarābız biz
Gel ey sāḫi esir-i neṣʿe-i zevḫ-i ṣarābız biz
- 2 Sebük-rūḫān-ı yārān-ı ṣafādan imtiyāzım var
Serir-i cām-ı meyde pür-neṣāṭız Cem cenābız biz
- 3 Ezelden külḫan-ı kudretten āḫım āteṣ almışdır
Raḫibiñ baḡrını yaḫmaḫda bir siḫ-i kebābız biz
- 4 Sevād-ı masivādan rūṣen etdim dide-i ḫalbim
Sipihri rifʿat-i vaḫdetde özge āfitābız biz
- 5 Hezār-ı ṭabʿ ima yoḫ bir gül olsun bāʿ iş feryād
Bu bāḡ içre aniñçün ḫāniʿ-ı ṣavt-ı ḡurabız biz

- 6 O şūhūñ yer kıomaz harf-i niyāza haṭṭ-ı nev ḥızı
Ḥamūş-ı kıl u kıal gamze-i ḥāzır cevābız biz
- 7 Nazarda sādedir şīrāze-i elfāzıñ ey Māhir
Velī mecmū‘ a-i pūr-nükte-i faşlü‘l-ḥiṭābız biz

-82-

Mef‘ülü Fā‘ilātü Mefā‘ilü Fā‘ilün

- 1 Biz reng ü rüy-ı verd-i bahār-ı muḥabbetiz
Pertev gedā-yı āh-ı hezār-ı muḥabbetiz
- 2 Keşti-i ‘aşka yelken olur düd-ı āhımız
Sāhil-nişin-i semt-i kenār-ı muḥabbetiz
- 3 Çeşmi mey-i neşāt-ı teğāfülle mest iken
Zevk-āşınā-yı gamze-i yār-ı muḥabbetiz
- 4 Mir‘āt-i kalbe şüret-i ma‘ nā ‘ayān olur
Kim ḥāk-i pāy-i ‘aşkda ğubār-ı muḥabbetiz
- 5 Çin-i cebin-i vuşlata tākat getirmeyiz
Şüretger-i ḥayāl-i nigār-ı muḥabbetiz
- 6 Mazmün-ı ‘aşkı rişte-i taqrīre çekmişiz
Meftün-ı seher ḥaṭṭ-ı ‘izār-ı muḥabbetiz
- 7 Māhir irişdi ğuş-ı güle nālemiz bizim
Bāğ-ı cefāda bülbül-i zār-ı muḥabbetiz

-83-

Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün Mefā‘ilün

- 1 Celīs-i kaşr-ı naḥvet bezm-i ‘irfāna nedim olmaz
Berid-i istikāmet sālik-i rāh-ı saķim olmaz
- 2 Olur mu rāst kāmēt cāme-i zinetle kec endām
Cedel-karān-ı bi-neng şāhib-i ṭab‘-ı selim olmaz
- 3 Meḥekk-i imtiḥānda hem-‘ ayār-ı şim degil āhen
Deni perver seḥā kārānı taķlıda kerim olmaz
- 4 Ne deñli olsa da ğavvāş-ı ‘ummān-ı ma‘ ānı ger
Benim ṭab‘ım gibi bir kān-ı lülü-i nazım olmaz
- 5 Olan ser-germ-i ‘işreḥāne-i feyz-i ezel Māhir
Karın-ı ḥābgāh-ı cezbe-i çarḥ-ı le‘im olmaz

-84-

Mef‘ülü Mefā‘ilü Mefā‘ilü Fe‘ülün

- 1 Biz piş-rev-i kıāfile-i nükte-verānız
Nessāc-ı metā‘-ı sūḥan-ı nazm ü beyānız

- 2 Sırr-ı ezeli münderic-i dürc-i zamirim
Şüretde göründükse de mir'at-i nihânız
- 3 Ne hâr ü hazân fikri ne endîşe-i sermâ
Her dem gül ü mül bülbülüyüz mest-i figânız
- 4 Sâkı baña yek cāmîñ olur efser-i Cem kim
Dil-teşne-i köhne mey ü hem tâze cevânız
- 5 'Ankâ gibi mechûl degiliz kâf-ı sühandâ
İmdâd-ı sürüşân ile murğ-ı tayarânız
- 6 Bî-mâye iseñ genç-i kana' at yerimizdir
Müstâğni-i gencine-i şâhân-ı cihânız
- 7 Mâhir dili sūzân ederiz 'aşk ile bî-pâk
Pervâne-i şem' -i ruḡ-ı pür-nür-ı bütânız

-85-

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Zâbt-ı dehen et lafı ko her yerde ses olmaz
Beyhûde hezâr-ı âl ile vaḡf-ı kafes olmaz
- 2 'İşretgeh -i 'âlemde dem-i 'ayş ü tarab hep
Zevḡ ehline ber vefḡ-i hevâ vü heves olmaz
- 3 Yüz sürmek için pây-i dil-ârâya bir 'âşık
Ḥâk olmayacak dâmenine dest-res olmaz
- 4 Mevc-âver iseñ sâhil-i endîşemiz üzre
Biz ḡulzüm-i 'aşk ü hevesiz hâr ü ḡas olmaz
- 5 Dem-sâz olalı zemzeme-i ḡasrete Mâhir
Nây-i t̄araba nâliş-i dil hem-nefes olmaz

-86-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ḥaste-i hicrâna berü's-sâ' adır meyḡanemiz
Bâde-i pür-feyz ile t̄olmuş döner peymânemiz
- 2 Feyz-i teşrifî ile ol sâkı-i meh-tal' atîñ
Bir meserretgehdîr ehl-i 'aşḡa kim ḡamḡânemiz
- 3 Ḥüsrev-i Şirîn-edâ-yı güher efrüşuz bizim
Ḡizli genc-i şâyegândîr küşe-i virânemiz
- 4 Hep hevâ-yı zülḡ ile şahrâ neverd-i 'aşḡ olur
Ḳışşâ-i Ḳaysî oḡurken bu dil-i divânemiz
- 5 Bir nefes enfâs-ı vaḡdetden teneffüs eylese
Mâ'il-i keşret olur mu t̄ab' -ı dervişânemiz

- 6 Şiçe-i rûh içre bir rûh-ı mükerrer var imiş
İmtizâc etmiş meger kim cân ile cânânemiz
- 7 Mâhirâ ‘ummân-ı bî-payân-ı ‘irfânız hele
Rište-i nazma çekilsin nev-be nev dürdânemiz

-87-

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Muşhaf-ı hüsnü gibi ‘aşıkâ imân olmaz
Haţt-ı zibâsı gibi zâhide burhân olmaz
- 2 Fikr-i vaşlî ile ey kâfile salâr-ı bütân
Leşker-i gam harem-i sinede mihmân olmaz
- 3 O mehiñ dil yine dîvâne-i ‘aşkı olalı
Kayd-ı zülf ile niçe silsile cünbân olmaz
- 4 İktifâ etse de eşer-i zürefâya nadân
Zâg-ı taqlîd-i hezâr ile hoş elhân olmaz
- 5 Dâver-i kişver-i ma‘ mûre-i zikr ü irşâd
Tâlib-i haşmet ü âlâyiş ü ‘unvân olmaz
- 6 Düşeli çâh-ı ‘amiķ-i zeķana Yusûf dil
Kayd-ı ihvân ile âzâde-i zindân olmaz
- 7 İktizâ eyledi bu mışra‘ı Mâhir tazmîn
Kişi noķşânını bilmek kadar ‘irfân olmaz

-88-

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

- 1 Şimdi leb-i pür-gûda faķaţ harf-i vefâyız
Müştaķ-ı sûtür-ı haţ-ı zibende nümâyız
- 2 Ser-mest-i mey-i feyz-i teçellî-i cemâliz
Pür-neş’e-i câm-ı leb-i şirin fezâyız
- 3 Hem şafzede-i halka-i devrân-ı sülûkuz
Hem hemdem-i cem‘iyet-i yârân-ı safâyız
- 4 Bâg-ı heves içre yerimiz gönçe-i dildir
Kim bülbül-i hoş lehçe-i pâkize-edâyız
- 5 Bir lahza karar eylemez endişemiz aşla
Câsûs-ı serâ perde-i esrâr-ı kazâyız
- 6 Biz eylemeziz lâne-i nâ-kâma tenezzül
Farķ-ı heves-i dilde konar özge hümâyız
- 7 Her küşesi birânemiziñ kenz-i nihânî
Biz güher-i mazmûn ile gencine-güşâyız
- 8 Mâhir bu şüvergehde n’ola dersek ‘aceb mi

Āyīne-i ʿirfān ü mezāyāya celāyız

-89-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 ʿAks-i cām ile felekde gece mehtāb ederiz
Devr-i ħurşidi o ħāletle biz işrāb ederiz
- 2 Sāgar bāde-i sāķi-i kamer-ṭalʿ at ile
Ziber-i hāle-i cemʿiyet-i aĥbāb ederiz
- 3 İdicek şevķ ile nīsān-ı sirişki rīzān
ʿAraķ-ı ʿārız-ı yāri dür-i ħoşāb ederiz
- 4 Her dem üşküfe-i nev-bāde-i endīšem ile
Ravza-i ħanķah-ı vaĥdeti şadāb ederiz
- 5 Āb-ı ħayvān ise yārāna midād-ı ħāmeñ
Māhirā düşmen-i mār-ı tıynete zehrāb ederiz

-90-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Daʿvā-yı ʿaşķ ile biz maĥkeme-i kübrāyız
Ĥüccet-i ĥikmete baķ nāmzen-i imzāyız
- 2 Degiliz evc-i maʿārifde hümāveş mechül
Ķāf-ı bālā-yı sitiġnāda olan ʿanķāyız
- 3 Bir perī-peykere ħayrān olalı Mānī-i dil
Şimdi şuretger-i timsāl-i büt-i raʿnāyız
- 4 Muşĥaf-ı ħüsnünü ezberledim āyet āyet
Biz o mecmūʿa-i esrār-ı ħaṭ-ı zibāyız
- 5 Zerremizden n'ola meh muķtebes-i feyż olsa
Fülk-i maʿrifete mihr-i cihān-ārāyız
- 6 Bāz-gün olsa daĥi ṭaş-ı sipihr-i bed mihr
Biz mey-i nāb-ı ħaķiķatle tolu mināyız
- 7 Gül-i ʿirfān ile zīb-i çemen-i aĥbābız
Lāle-i şevķ ile hem dāġ-ı dil-i ʿādāyız
- 8 Dizeriz rişte-i nazma güher-i mażmūnu
Māhir iklil-i maʿāniye dür-i yektāyız

-91-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Biz şemʿa-i münir-i maķamāt-ı vaĥdetiz
Pervāne-i çerāġ-ı zuhūrāt-ı vaĥdetiz
- 2 Tenhā nişān-i küşe-i taĥķiķidir gönül

Rūh-ı ten-i mükāşefeyiz zāt-ı vaḥdetiz

- 3 Şāf eyledik ğubār-ı sivādan derūnumuz
Şūretde bakıma sīretimiz mir'āt-i vaḥdetiz¹⁶
- 4 Etdikçe vākı'āt-ı vişāli müşāhede
Me' yūs-ı ḥ'āb-ı nāz-ı ḥayālāt-ı vaḥdetiz
- 5 Ser-sebz edip riyāz-ı dili mācerā-yı 'aşk
Dil-sırāb-ı nāb-ı füyūzāt-ı vaḥdetiz
- 6 Şahbā-yı la'lı-yār ise de zikrimiz müdām
Zirā enis-i bezm-i ḥarābāt-ı vaḥdetiz
- 7 Hāl ehli hāl-i Māhir-i şeydā-yı hoş görür
Şirin-mezāk-ı lezzet-i hālāt-ı vaḥdetiz

[Ḥarfü's-sîn]

-92-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 İns-i yār ile bir 'aşık nedem olsa me'nūs
Zahm-ı aġyār ile āḥir olur elbet me'yūs
- 2 Gül gibi bir kişi açılma bahār-ı şevke
Olmaz āsīb-i ḥazān ü ğam-ı vehmden maḥrūs
- 3 Tāb'ı merdāne-sezā lāzıme-i 'iffetdir
Çāk çāk olmaya gör perde-i beng ü nāmūs
- 4 Hāle-i mäh-ı nevāsā o hilāl ebrūnuñ
Şem'-i ruḥsārınadır ḥatt-ı siyāhı fānūs
- 5 Var mıdır ḥaclegeh-i nazm-ı nev içre Māhir
Meger fikriñ gibi yok nāzük ü pür-'işve 'arūs

-93-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Mest-i ḥ'āb oldu yine dīde-i bīdār-ı heves
Şahne-i ğam yakayı aldı ele (...)
- 2 Bir perī-zād-ı Mesīhā nefese ḥayrānım
Ki eder tepkede-i ḥatırım ihyā o nefes
- 3 Çeşm-i mestāne-i dildār ile mest olmayacak
Leb-be-leb cām-ı muḥabbetle olur mu herkes
- 4 Pür-nadān ile pervāz uramaz dānā-yı dil
Bāl-ġüşā olduġu yok kimse yedinde kerkes
- 5 Dāmen-i şabr ü şekīb çāk olur elbet Māhir

¹⁶ Bu mısırada vezin aksamaktadır.

Şahne-i ğam yakayı aldı ele (...)

-94-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Gitse ger kân-1 Bedahşâna sürâĝ-1 elmâs
Şulanur la' l-i müzâb ile dimâĝ-1 elmâs
- 2 Şeb-i vaĥdetde bulanlar güher-i tecrîdi
Ne şu' â-yı kamer ister ne çerâĝ-1 elmâs
- 3 La' l ü yâkût alıyor ĥûn-1 ciĝerden feyzi
Tutuşur tâbiş-i ĝayretle ocâĝ-1 elmâs
- 4 Müşterîdir felegiñ seb' a-i seyyâresi de
Çıkşa tâ-farĝ-1 şüreyyâya yasâĝ-1 elmâs
- 5 Şâfdir cevher-i zâtı ' arz-1 fâsidden
Ëyleyen çeşm-i başiretle ferâĝ-1 elmâs
- 6 Tâc-1 Cemşide fûrûĝ-efgen-i reşk olsa n'ola
Ateş ü âb ile fer buldu ayâĝ-1 elmâs
- 7 Nürdan tûĝme-i nâz etse giribânında
Yaraşür Mâhir o siminbere dâĝ-1 elmâs
- 8 Ma' den-i ĥikmet imiş Ziver ü Es' adle Selâm
Bulunur kenz-i ĥaĝâyıkda mesâĝ-1 elmâs

[Ĥarfü' ş-şîn]

-95-

Mef'ülü Fâ'ilätü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kaşd-1 sipâh-1 ĝamze dili pay-mâl imiş
Şâhâne nim-nigâha meger imtişâl imiş
- 2 Bâĝ-1 melâĥat içre henüz nev-demîdedir
Ĥaĥtı benefşe ĥız-i kitâb-1 cemâl imiş
- 3 Geh çeşm-i cân rûşen olur ĝâhi tîrenâk
Rûz-1 sefid ki der-pey-i şâm ü leyâl imiş
- 4 Kaşd etse girse kanına bir ' âşıkın o meh
Mirriĥ-i ebruvânına ĥançer hilâl imiş
- 5 Ta' bîr olur mu vakı' a-i vaşl-1 dil-rübâ
Kaldı gözünde ĥ' âb gibi bir ĥayâl imiş
- 6 Tali' müsâ' id olsa olur i' tilâ-yı şân
Terfî' -i ĥadre şanma sebep kim kemâl imiş
- 7 Mâhir füsün ü siĥr ile bilmem ne ĥâl ile
Râm eylemek o dil-beri bildim muĥâl imiş

-96-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Nedem ki tâb-ı meyle sâkî bî-tâb ü tüvân olmuş
Kirişme çeşm-i maḥmûrun da gizlenmiş nihân olmuş
- 2 Nigâh-ı mesti ḥarf-endâz olunca 'âşık-ı zâre
Nazar kı l ğamze-i ḥâzır cevâbı tercemân olmuş
- 3 Devâ-yı derd-i bî dermân iken kim şerbet-i la' li
Ṭabîb-i mihribânım çâre-sâzım bî amân olmuş
- 4 Kadeḥ devr eyledikçe meclis-i mestinde her dem
Felek reşk ile dâ'im bî-ḳarâr ü ser-girân olmuş
- 5 Teb ü tâb-ı şemsden ḥıfz için ol dâver-i ḥüsnuñ
Ruḥ-ı pür-tâbına zülf-i siyâhı sâye bân olmuş
- 6 Ne gördüm turre-i şeb-reng ile bir baḥş-i dūr-â-dūr
Meger ḥaṭṭ nüşḥa-i ruḥsâre baḳmış imtîḥân olmuş
- 7 Nevâziş bir tara fdır rûy-ı dil yok Mâhirâ aşla
Ne ḥâletdir ki ebnâ-yı zamân hep bed zebân olmuş

-97-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Mey bu keyfiyyeti ḥumḥâne-i Cemden almış
Neşve-i câm-ı neşâṭı Cem o demden almış
- 2 Tıfl-ı nâzım ki benim dâyesi âġuşunda
Bu ḥırâm-ı nevi ṭâvûs-ı ḥarem den almış
- 3 Çeşm-i fettânına ol muġbeçe-i nâz-perest
'İşve-i ḥayreti ṭapdıġı şanemden almış
- 4 Yaraşır şafḥa-i ḥüsnuñde sevâd-ı ḥaṭ-ı yâr
Tîre-baḥṭân-ı ḥüner feyz-i ḳalem den almış
- 5 Mâhir 'Âṭıf Beg Efendîye bu pey-revlik ile
Nokṭa-i nazmı o pâkîze-raḳam dan almış
- 6 Câna minnet bilerek zâ'ika isti' dâdı
O Mesîḥâ nefes ü mu'cize-demden almış

-98-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Naḳş-ı lebiñ ki ḥatem-i dilde yer eylemiş
Yâḳût-ı nâbı hem-fer-i la' l-i ter eylemiş
- 2 Sebz-i ḥaṭiñ nesim-i şafâ-yı bahâr ile
Hep gülşen-i nezâketi mevc-âver eylemiş

- 3 Dürri-i dil-hırâş-ı temâdî-i yârdan
Dergâh-ı şâh-ı ‘aşka gönül maḥzar eylemiş
- 4 Gehvâre zîb-i nâz iken ol tıfl-ı şühveşin
Sî-pâre-i melâḥati hep ez-ber eylemiş
- 5 Ḥayretle bir mülâḥaza var ğamzesinde kim
Êşk-i niyâzıma nazar-ı enver eylemiş
- 6 Bülbül hevâ-yı ḥasret ile âşiyânına
Ḥâr ü ḥas-ı cefâ-yı külü pister eylemiş
- 7 Mâhir le‘âlî-i süḥan-ı abdâr ile
Gencine-i muḥabbeti pür-gevher eylemiş

[Ḥarfü’ş-şad]

-99-

Mef’ülü Mefâ’ilü Mefâ’ilü Fe’ülün

- 1 Teşhir kılip çeşm-i sihir-sâzına maḥşûs
Aşub ü fiten ğamze-i ğammâzına maḥşûs
- 2 Bîr laḥzada dâmân-ı dili etmede pür-ḥün
Tiğ-i niğeh-i mest-i ser-endâzına maḥşûs
- 3 Hep dâ’ire-i rakşa girer zühre-cebinân
Âgaze-i nim perde-i şeh-nâzına maḥşûs
- 4 Çâre sitem-i ‘âlem-i bed mihr ü vefâya
Va‘d-i kerem-i vuşlatuñ incâzına maḥşûs
- 5 Mâhir şuver-i ḥurde-i eşkâl-i mezâya
Naqş-ı kalem-i nâdire-perdâzına maḥşûs

[Ḥarfü’z-zâd]

-100-

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Câm-ı meyden müstefîd-i meşreb-i Cemdir ğaraż
Devr-i sâğardan daḥı sâķi-i gül-femdir ğaraż
- 2 Kâse-i âb-ı ḥayât-ı ‘aşkıñı nüş eylemek
Neş’emend-i bâde-i feyz-i dem-â demdir ğaraż
- 3 Etse tedbîr-i müdâvâ ḥikmet âmüz-ı zamân
Tâzeler zaḥm-ı derünü şanma merhemdir ğaraż
- 4 Olduğuşün ğurre-i mâh maḥrem-i re‘s-i sâl
‘Alemin sūr u serveri ‘ayn-ı mâtemdir ğaraż
- 5 Her gece âğuşa almağdan ḥayâl-i dil-beri
Mâhirâ peygüle-i ḥasretde hem-demdir ğaraż

[Harfû't-ı]

-101-

Mef'ülü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

- 1 Ser-rişte-i dil zülf-i girih-girine merbûṭ
Ḳays-ı hevesim ṭurresi zencirine merbûṭ
- 2 Ebrûsu kemân-ı çilesidir ṭâr-ı nigâhı
Müjgânı gibi tir-i cihân-girine merbûṭ
- 3 Hıfzında degil bir aḥadiñ muşḫaf-ı ḥüsnuñ
Âyât-ı ḥatıñ mü-be-mü tefsirine merbûṭ
- 4 Şirâze-i eczâ-yı emâni-i ḥalâyık
Ḥaḳḳıñ ezeli nüṣḥa-i taḳdirine merbûṭ
- 5 Mâhir o bütüñ naḳşını mecmû' a-i dilde
Behzâd-ı ḥayâliñ ile taşvirine merbûṭ

-102-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Sâki şun bir ḳadeḥ-i meykede pîrâ-yı neşât
İçelim açılalım gül gibi şahbâ-yı neşât
- 2 'Avd-i ḥâliñ olacaḳ micmere efzûn-ı cemâl
Bün-i yemde ḳala ḥâm 'anber-i sârâ-yı neşât
- 3 Cilve pîrâ-yı serâ perde-i âmâlimdir
Gülerek nâz ederek şâhid-i zibâ-yı neşât
- 4 Olacaḳ perde ber-endâz-ı ḥicâb ol güzelim
Sîne açmış baña mir'ât-i mücellâ-yı neşât
- 5 Ya peridir yâ melek şüret-i merdümde 'aceb
Ḥuld-i aḡuşuma gizlendi mi ḥavrâ-yı neşât
- 6 Mehd-i 'aşḳ içre eder nâz ü niyâza âḡâz
Meryem-i dilde nedem olsa Mesîḥâ-yı neşât
- 7 Ḥas ü ḥâşâk-ı sitemden biri pîrâmen-i dil
Ḥâr âzâr-ı güm etmiş gül-i ra' nâ-yı neşât
- 8 Pür ise küçe-i dil na' re-i mestâne ile
Ṭolsun esvâḳ-ı şafâ daḥı zevâyâ-yı neşât
- 9 O kirişme o teḡâfûl o nigâh-ı pür-şud
Mâhir etmiş seni aşuṭte ü rüsvâ-yı neşât

-103-

Ġazel-i Müşterek

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

-‘ İzzet-

1 Yazıldı gül-varaḳ-ı rüy-ı yāre āyet-i ḥaṭ
Ḥelāl ḳıldı mül-i buseyi ‘ibāret-i ḥaṭ

-Māhir-

2 O ṣāh-ı hüsn ü behā mū-be mū ḳılıp taḳrīr
Şahīfe-i dile iḥrāc olundu şüret-i ḥaṭ

-‘ İzzet-

3 Sevād (...) mir ‘āt-i şīme döndü lebi
Pesend olundu zemīn-i nev-i şinā‘ at-i ḥaṭ

-Māhir-

4 Döküldü şubḥ-ı sefīd-i cebīne turre-i nūr
Olur mu tār-ı şu‘ ā-yı ḳamerde şöhret-i ḥaṭ

-‘ İzzet-

5 Mu‘ ayyen eyledi āb-ı ḥayātı zulmetde
Ḥızır yetişdi dil-i ‘āşıḳa beşāret-i ḥaṭ

-Māhir-

6 Uzatma ince ḥayāl ile mū-şıkāfāne
Celīdir ‘āşıḳa bu ḥurde-nesc-i zīnet-i ḥaṭ

-‘ İzzet-

7 Mül-i siyeh gibi şevḳ-āver olmaz āb-ı sefīd
Tefevvuk etmeli sādē-ruhāna ḥürmet-i ḥaṭ

-Māhir-

8 Riyāz-ı hüsnü o meh-pāreniñ olup şimdi
Ṭarāvet-āver-i ebr-i siyāh-ı raḥmet-i ḥaṭ

-‘ İzzet-

9 Ḥayāl-ḳarī-i barīk-i kilḳ-i hoş-ter ile
Yāḳışdı şafḥa-i ruḥsār-ı nazma midḥat-i ḥaṭṭ

-Māhir-

10 Musahḥir oldu sevād-ı ḳalem-rev-i ‘irfān
Dü-dest Māhir ü ‘İzzetdedir mahāret-i ḥaṭ

[Ḥarfü’ z- zı]

-104-

Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün Mefā’ ilün

- 1 Felâtûn-ı hükâm-âmûz olur humhâneden maḥzûz
Olur dârü'l-şifadır 'aşıkâ meyḥâneden maḥzûz
- 2 Tehîm-i bâde-i peymâlîği Leylâ için Kaysîñ
Olur divâne-i zencir-i 'aşk virâneden maḥzûz
- 3 Hükümetgâhı taht-ı ma'nevîden dâver-i 'aşkıñ
Degil fermân-beri kâşâne-i şâhâneden maḥzûz
- 4 Her anda tûtiyân-ı sükkeristân-ı sühan cümle
K'olur mir'ât-ı şâf-ı sine-i cânâneden maḥzûz
- 5 Şeb-i târikde erbâb-ı feyz olmaḥdadır Mâhir
Felekde şu'le-i cevval-e-i peymâneden maḥzûz

[Ḥarfü'l-'âyin]

-105-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Dili kurbân edersen şevk-i la'liñle degil mâni'
Dem-i 'id üzre vâcib 'aşık-ı hünḥâre fi'l-vâki'
- 2 Cihâna kıssa-i 'aşk u hulûşum dasitân olmuş
Raḳib-i kine-ḥâha bâri râzım olmasa şâyi'
- 3 Harâbât ehliniñ meyḥânedir keyfiyyet-i feyzi
Olur zühhâda çün cem'iyet-i ḥâtır daḥı câmi'
- 4 Degilmiş nokta-i aqvâli kâzib ehl-i tencimiñ
Ruḥunda necm-i ḥâliñ şubḥ-ı şadıqveş olup lâmi'
- 5 Zimâm itlâk ederseñ az gelir cevlanına Mâhir
Kümeyt-i tab'iniñ bu 'arşagâh-ı 'âlem-i vâsi'

[Ḥarfü'l-ğayın]

-106-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Pertev-i ḥüşnü ile zâ'il olur zav-ı çerâğ
Verdi şemşir-i nigâha ruḡan-ı luḡ ile zâğ
- 2 Dil ki pervâne gibi gerd-i cemâliñ tolaşır
Şem'-i ruḥsârını ruşen görelim hem yüzüñ âğ
- 3 Şanmañız kurş-ı kamer üzre kelefdır o mehiñ
Lâle-i 'arızı urmuş aña bir tâzece dağ
- 4 Merd imiş duḡter-i rez ḥâlet-i cezbiyyetde
Mest olup tâb-ı mey-i nâb ile tâ-başdan ayâğ
- 5 Ne çıkar dağ-dağ-ı derd-i ser-i dünyâdan
Bezm-i 'âlemde benim şem'-i şebistân-ı ferâğ

- 6 Māhirā za‘ file dönmez mi hilāle bedeniñ
Yılda bir büse-i ‘idi şeh-i hüsn etdi yasâg

[Ḥarfü’1-fâ]

-107-

Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün

- 1 Kem-māyede merküz olamaz cevher-i inşâf
Merdâne olur ziver-i dest-i hâtem elţâf
- 2 Her dāmene el urma leked-kūba bakarlar
Beyhūde yere naqd-ı niyâz olmasın isrâf
- 3 Kālā-yı hulūş-ı kârgēh-i bezm-i nigāra
Dükkânçe-i dilden ederiz şevk ile ithâf
- 4 La‘ l-i leb-i şirini ise cām-ı Cemāsâ
Mir’ât-i Sikenderden ise sinesi pek şâf
- 5 Māhir sūhaniñ müntazam-ı silk-i eşer kıl
Gencine-i dilde güheriñ olmasın itlâf

[Ḥarfü’1-kâf]

-108-

Mef’ülü Mefâ’îlü Mefâ’îlü Fe’ülün

- 1 Sūz-ı dili ney gibi çıkar neylesin ‘aşık
Bağrı eşer-i ‘aşk ü muhabbet ile yanık
- 2 Yelken şuya inmişse yine bād-ı müsâ‘ id
Olmaz mı vezân keşti-i âmâle muvafık
- 3 Yüz kâreligi şem‘ a gibi şubh olacaqdır
Verse fetil aştamdan ikiyüzlü münâfık
- 4 İm‘ân ile gözden geçirip şafha-ı hünsün
Ḥarf-i lebine haţt-ı dil-âvizi muţâbık
- 5 Māhir nüsaḥ-ı pür-nükte-i nazm-ı daķıķiñ
Tefsir edemez nâdire sencân-ı haķâyık

-109-

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

- 1 O mest-i nâzı bir dem‘ âlem-i âba alıřdırsaķ
Pür-âteş cām-ı Cem sim-i sâ‘ id yâre çakişdırsaķ
- 2 Ey âfet tîr-i vahşet beynimizden olsun âvâre
Şu sayyâd-ı dili âhū-yı çeşmiñle barışdırsaķ
- 3 Verir ser-rişte elbet kıl ü kâl-i fitne-i pinhân
Perişân kâkülüyle târ-ı müjgâniñ çarişdırsaķ

- 4 Hevādan geçmeyiz biz ‘āşık-ı şūrīde samānız
Sipihri pençe-i şāhin-i ğamzeñle қаpışdırsaq
- 5 Alıp bir buse parlak gerdeninden findık alnıñ
O simin cebhe-i raqqāş-ı dil-cūya yapışdırsaq
- 6 Olur ārāyiş-i cism-i nizār-ı hāl-i zārīñ ger
Biçilmiş nev-қabā-yı ‘uzleti Māhir yaқışdırsaq

-110-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Dīde-i mesti mey-i nāz ile maḥmūr olacaq
Bādesiz neş’e gelir ‘āşıқа manzūr olacaq
- 2 Ederiz şevk ile peymāne-i peymānı şikest
Bezmimiz ehl-i ḥarābāt ile ma‘mūr olacaq
- 3 Şem’e ḥacet mi қalırdı şeb-i deycūr içre
Şu‘le-i ‘arız ile gerden-i kāfūr olacaq
- 4 Cām-ı pūr-feyz-i dil-i ‘arīf-i billāh meded
Yıқılır қаşr-ı şafā dest ile meksūr olacaq
- 5 Yıқarız şeş-cihet ü nüh felegi āh ile biz
Māhirā tāb-ı taḥassūr ile maḥrūr olacaq

-111-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Na‘t-i esrār-ı Ḥudādır zīver-i dīvān-ı ‘aşq
Resm-i tuğrādān mücerredir şehā fermān-ı ‘aşq
- 2 Menzil-i şehmü’s-sa‘ādetdir yeri ‘arīfleriñ
Қalb-i ‘āşıқdır nişān-ı nāvek-i pirān-ı ‘aşq
- 3 Zīver-i dest-i derūñ eyler niğīn-i ḥasreti
Gevher-i ğam kānidir gencine pervāzān-ı ‘aşq
- 4 Olamaz dil-beste-i ser-rişte-i tūl-ı emel
Қayd-ı sevdādan berīdür bī ser ü samān-ı ‘aşq
- 5 ‘Āşık-ı āgāha yārīñ muşḥaf-ı ḥüsnündeki
Naқş-ı ḥattından ‘ayāndır ma‘nī-i Қurān-ı ‘aşq
- 6 Bāde-i nāb-ı muḥabbetle pūr olmuş cām-ı dil
Feyz-i ḥaқdır neş’e-i endişe-i yarān-ı ‘aşq
- 7 Māhirā taқlīdi nesh et levḥ-i dilden ba‘d-ezīn
Қıt‘a-i taḥkīқden ḥālī degil cüz-dān-ı ‘aşq

-112-

Mefā’ilün Fe’ilātün Mefā’ilün Fe’ilün

- 1 Sirişte ehl-i diliñ fiṭratında māye-i ‘aşk
Aniñçün oldu gönül hişşe-yâb-ı vāye-i ‘aşk
- 2 Bilir mi geçmese sîlk-i reh-i mecâziden
Nedür rumuz-ı ḥaḳîkat nedir kināye-i ‘aşk
- 3 ‘Aceb mi eylese zıll-ı hümâdan istiğnâ
Düşer perin ile ehl-i feyze sâye-i ‘aşk
- 4 Bütün mesâ’il-i ḥüsn ü cemâle dâ’iredir
Mütün-ı nâme-i ‘uşşâk ile nihāye-i ‘aşk
- 5 Şarar kımât-ı süveydāya tıfl-ı sevdāyı
Alır muḥabbete āğuş-ı cāna dāye-i ‘aşk
- 6 Yapıldı tarḥ-ı ezelde kemâl-i kudretle
Kuşura ḳor mu maḥall ḳaşr-ı sidre pāye-i ‘aşk
- 7 Uzatma kışşa-i hecr ü taḥassürü Mâhir
Saña kifāyet eder hişşe-i kifāye-i ‘aşk

-113-

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Gül gibi cāmı ele alma bahâr olmayacak
Zevki yok nüş-ı meyîñ būs u kenâr olmayacak
- 2 Rıf at-i ḳadri bulur şüret-i ḥâkide olan
Şafvet-i âyine olmazdı ğubâr olmayacak
- 3 Olamaz derd-i dile merhem-i râḫatla devâ
Şerḫa-i miḫnet ile sine-figâr olmayacak
- 4 Ḳayd-ı ğamdan dil-i dîvâne rehâ-yâb olmaz
Dâm-ı āğuşa o nâzende şikâr olmayacak
- 5 Şanma maḳbûl olur erbâb-ı mecâziñ zikri
Zâhidâ sübḫa-i taḫḳiḳe şumâr olmayacak
- 6 Ne çıkar sâhil-i yemden ne biter gülşenden
Dişleri dür gibi bir lale-‘izâr olmayacak
- 7 Küşe-i dâmen-i dildâr ele girmez Mâhir
Naḳd-i cāniñ reh-i pâkinde nişâr olmayacak

-114-

Mef’ülü Fâ’ilâtü Mefâ’ilü Fâ’ilün

- 1 Zıll-efgen oldu fark-ı hevesde hümâ-yı ‘aşk
Tâ üstühâne geçdi tenimden ğinâ-yı ‘aşk
- 2 Bâzâr-ı dilde naḳd-i girân-ḳadr-i cān ile
Birdir ḫesâb olunsa raḳamla behâ-yı ‘aşk

- 3 Mir'ât-i hâtırında kalır mı ğubâr-ı ğam
Bir 'âşıkıñ ki 'aks olacağ incilâ-yı 'aşđ
- 4 Alûde-dâmen olsa da çirk-i sivâ ile
Azâde-i 'alâyık olur mübtelâ-yı 'aşđ
- 5 Bir âh-ı bî-amân ile maĥkûm-ı ĥaş eder
Şâhân-ı cem-şükûh-ı 'avâmı gedâ-yı 'aşđ
- 6 Ser-i zamîr-i 'ârif-i billâhi ĥarf be-ĥarf
Ey dil ĥaber verir heme-ân mübtedâ-yı 'aşđ
- 7 Mâhir 'aceb mi velvele-endâz olursa ger
Çâr-ı cihât-ı kevn ü mekâna şadâ-yı 'aşđ

[Ĥarfü'l-kef]

-115-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Mahrûm-ı bâde-i leb-i ĥandâniñim seniñ
Zehr-âbe-nüş-ı telĥî-i ĥicrâniñim seniñ
- 2 Bu ĥâk-i pâ-y-i nâzına serkeşlik eyleme
Dil-bend-i ĥad-i serv-i ĥırâmaniñim seniñ
- 3 Her bir nigâhiñ oldu mey-i nâz ile ĥarâb
Maĥmûr-ı çeşm-i mest-i ğazâlaniñim seniñ
- 4 Ez-berledim varağçe-i ĥüsnüñ varağ varağ
Meftûn-ı şive-i ĥat-ı reyĥâniñim seniñ
- 5 Cādû-yı ğamzeñ olduğu dem cem-süvâr-ı nâz
Meshûr-ı yek-nigâh-ı füsün-ĥ'âniñim seniñ
- 6 Ben çekmem imtinânımı ey sâķî-i felek
Kim dest-şüy-ı sâĝar-ı devrâniñim seniñ
- 7 Ĥayretde naķş-ı deyr-i cemâliñle Mâhirâ
Ĝüyâ her ânda şûret-i bi-câniñim seniñ

-116-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 'Aynı çığdı bu geçe gördüğümüz rüyâniñ
Görecek cism-i laťifñ o melek-simâniñ
- 2 Seni teşĥîr ederim bâtınım oldu ma' mûr
Eşeri zâĥir olur çekdiğimiz esmâniñ
- 3 Almasa zerrece fer tâbiş-i ruĥsârından
Şu' lesi ĥalmaz idi mihr-i felek-pirâniñ
- 4 Görse bir kerre işârât-ı hilâl ebrûsun
Çâk olur zühresi reşđ ile meh-i ğarrâniñ

- 5 Bülbulün etmiş ise ger şu' le-i āhı te's̄ir
Rengi olmaz idi bu güne gül-i ra' nānıñ
- 6 Şa' y ile eyleyelim zād-ı ma' ādi taḥşil
Gayrı yok fā' idesi mezra' a-ı dünyānıñ
- 7 Çeşm-i endišeñe rüşen görünür rüy-ı hüner
Māhirā şüret-i tağyirine baḡ ma' nānıñ

-117-

Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Āfet-i mülk-i cāndır ġamzeñ
Şüriş-i dü cihāndır ġamzeñ
- 2 Şāh-bāz-ı kazāyı şayd eyler
Ṭā'ir-i lā-mekāndır ġamzeñ
- 3 Çeşm-i mestiñ bizimle hem-demdir
Maḥrem-i mey-keşāndır ġamzeñ
- 4 Dili teşhīr eder füsünü ile
Sāhir-i rāz-dāndır ġamzeñ
- 5 Söz mü var ḥüsn ü ' aşkı taḡrīre
Ne güzel tercemāndır ġamzeñ
- 6 Māhiriñ ḡatırı gibi bīmār
Ḥaste-i nātüvāndır ġamzeñ
- 7 Ḥaber aldım cenāb-ı ' Āṭıfdan
Rüstem-i Dāsitāndır ġamzeñ

-118-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Çeşmi meyḡāne-i nāz olmuş o gül-endāmıñ
' Aklı başında mıdır rind-i ḡadeḡ-āşāmıñ
- 2 Lezzet-i eṭ' ime-i şavmı bilir zāhid-i ḡuşḡ
Rind-i cem-meşrebe de zevḡını şor bayramıñ
- 3 Gerçi ibrām idi sermāye-i taḡşil-i merām
Görmedim vuşlat için fā' idesin ibrāmıñ
- 4 Heves-i ḡāma düşer ' aşık-ı āşüfte-mizāc
Zib-i düş etse o meh kākül-i ' anber-fāmıñ
- 5 Ka' be-i ḡüsnü ṭavāf et ḡaşıdır ḡible-i dil
Küy-ı yār ola çü Beytü'l-ḡaremi İslāmıñ
- 6 Rüzḡār içre geḡi şubḡ-ı feraḡ geḡ şeb-i ḡam
Şām-ı tārik nitekim pey-rev eder eyyāmıñ

- 7 Seni bî-hûş eder endîşe-i sevdâ sūzuñ
Māhirā böyle qalırsa dil-i bî-ārāmñ

-119-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Mi' mārı iken şevk ile dil tāk-ı şafāññ
Üftādesidir menzile-i zār ü cefāññ
- 2 Bir bārgēh-i luṭfe tazarru' la niyāz it
Ḳadri bir olur anda hemāñ bay ü gedāññ
- 3 Hep bü'l-heves üstünde olur kāle-i zer-tār
Erbāb-ı hüner gizlenür altında ḳabāññ
- 4 Ferhādveş aldımsa ele tīşe-i 'aşkı
Ṭāḳat mı gelir hecrine ol şirin-edāññ
- 5 Tengdir o ḳadar şöyle o şūhuñ fem-i nāzı
Görmüş degiliz sağdıgını ḫarf-i vefāññ
- 6 Gösterme ucun rişte-i ser-beste-i rāzıñ
Çıḳmaz başa gāvğası ser-i zülf-i dü-tāññ
- 7 Eylerdi hele her kişi da' vā-yı diger nīst
Māhir var ise medḫali var ḫavf ü recāññ

-120-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Dil hāle-gır-i 'aşkıdır ol mäh-ı ṭal' atıñ
Yok neyleyim müsā' adesi necm-i fırşatıñ
- 2 Nūr-ı siyeh gözümde degildi ger olmasa
Sevdā-yı ḫāli dāğ-ı süveydā o āfetiñ
- 3 Şubḫ-ı sefīd-i gerden-i billūr-ı fer verir
Āyine-i Sikendere yok vech-i nisbetiñ
- 4 Olmaz mı dil ḫayāle gelince o 'işveler
Şūret-perest-i āyine-i ḫüsn ü behcetiñ
- 5 Mir'āt-i cāna etdi tecellī-i Tūr-ı 'aks
Gördüm o cilveniñ yed-i beyzāda şūretiñ
- 6 Ṭübāya nīm nigāh edemez çeşm-i ārzū
Āşub-ı dil olursa ḳıyāmetde ḳāmetiñ
- 7 Meşreblerinde feyz-i nev olmaḳda cilve-rīz
Māhir gibi piyāle keşān-ı muḫabbetiñ

-121-

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 Dāl edip kıaddimi ol kaşı hilāl eyleyecek
Ufuķ-ı ʿ iŗveden izhār-ı cemāl eyleyecek
- 2 Cüz ʾ-i endiŗeyi erkām ile taķsīr edemem
Cevher-i ferd-i fem-i yāri hayāl eyleyecek
- 3 Ađzımıñ şuları cūlar gibi eyler cereyān
La ʿ l-i la ʿ līniñi mecrā-yı zülāl eyleyecek
- 4 Nükte-i ʿ aşkı yine mū-be mū kıldım taķrīr
Göz ucuyla nıgeh-i şūhı su ʾal eyleyecek
- 5 Tıfl iken dahı henüz ʿ aşıkıñ āşüfte eder
Meşķ siyeh-pāre-i esrār-ı delāl eyleyecek
- 6 Dili tā Çin ü Hatā deştine rāhī eyler
Ahū-yı didesi naħcir-i ğazāl eyleyecek
- 7 Zer-i nev-sikke-i nazmıñ döner elden ele kim
Māhirā pūte-i endiŗede ķāl eyleyecek

-122-

Feʾilātün Feʾilātün Feʾilātün Feʾilün

- 1 Deyn kıomaz zāhide ey büt-i nıgeh bī-dīnin
Mezhebinden çıkarır ğamze-i bed āyiniñ
- 2 Sāķiniñ zir-i reg-i sā ʿ id-i billūrunda
Sāye-i ʿ aksini ğördüm ķadeħ-i zerriniñ
- 3 Dāne-i eşķ-i niyāz ile niķe zā ʾil olur
Eŗer-i nāz-ı ğam ü kini dil-i senginiñ
- 4 Dām-ı ađyāra tenezzül mü eder ʿ aşık olan
Bām-ı zāğ-ı siyehe kıonduğu yok şāhiniñ
- 5 Başıñ āzād edemez olsa da Ferħād-ı heves
Boyanur ķana teni ğörse leb-i şiriniñ
- 6 Sīreti şüretiniñ ʿ aksi zuhūr etmededir
Ēörmesin ğözleri mir ʾat-i şafā ğod-biniñ
- 7 Verdi bir neş ʾe-i tāze bu ğarāb-ābāda
Māhirā bāde-i şāf-ı sūħan-ı renginiñ

-123-

Mef ʾülü Fā ʾilātü Mefā ʾilü Fā ʾilün

- 1 Aldanma hiç nümāyişine bī-vefālarıñ
Beñzer ğuşū ʿ ziverine ehl-i riyālarıñ
- 2 Ēikmet budur ki ũlfeti var imtizāc eder
Bezm-i ezelde ʿ aşķ ile derd-āşinālarıñ
- 3 Ben bildiğimse nükte-i mevħūm-ı la ʿ l-i yār

Gelmez hayāl ü hâtırına rāz-güşâlarıñ

- 4 Ğam çekme bād-ı ‘ avn-ı Hudā kim vezān olur
Fülk-i hevāsı üzre gehi nā-ḥudālarıñ
- 5 Rūşen olur güneş gibi tārīkī-i gönül
Ruḥsār-ı pertev ile bu şeb meh-liḳâlarıñ
- 6 Vālā-güher māḳāmını bed mâyeler tutup
Ḥayf aldı cāygāhını zağlar hümâlarıñ
- 7 Maḳrūn olur nişimen-i ḥüsn-i sitāyişe
Māhir zemīn-i nüktede rengin edâlarıñ

-124-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 ‘Uḳde-bend-i hâtır-ı āzāde gāndır perçemiñ
Bā’iş-i dil-bestegi-i bi-dilāndır perçemiñ
- 2 Bestedir her tār-ı müşgīninde bir nūr-ı siyah
Hāle-i gird māhtāb-ı ḥüsn ü āndır perçemiñ
- 3 Zeyn olur zülf-i ‘arūs ile şebistān-ı vişāl
Deste deste tuḥfe-i sünbülisitāndır perçemiñ
- 4 Murg-ı dil ser-pençe-i şāh-bāz-ı çeşmiñde zebūn
Çinden gelmiş kemend-i āhūvāndır perçemiñ
- 5 Vaşf-ı zülfünde gönüller bağlu diller bestedir
Şā’irāne bā’iş-i aḳdū’l-lisāndır perçemiñ
- 6 Sāye şalmış ebruvānıñla siyeh müjgānıña
Ḳabza almış mālīk-i tır ü kemāndır perçemiñ
- 7 Ben de aldandım siyeh-reng-i füsūn-ı ğamzeñe
Māhire ser-rişte-i siḥr ü beyāndır perçemiñ

[Ḥarfü’l-lām]

-125-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Baḥt-ı ‘aşḳıñ şehriyār-ı ḳām-rānıdır gönül
Mülk-i ḳurbiñ tācdār-ı bi-mekānıdır (?) gönül
- 2 Sīnemiz āyīne-i rüy-ı temāşā-yı ḥikem
Levḥa-i maḥfūz esrār-ı nihānidir gönül
- 3 Biz o Cibril-i semā-pervāz-ı evc-i vaḥdetiz
Hem-nişin-i āşiyān-ı ḳudsiyānidir gönül
- 4 Çünkü biz ser-çeşme-i māü’l-ḥayāt-ı şafvetiz
Nev-be nev sir-āb-ı feyz-i cāvidānidir gönül

- 5 Çok mı destimde ‘aşā-yı kilki ejder eylesem
Mazhar-ı nūr-ı tecellî-i ma‘ânîdir gönül
- 6 Bir toğurmuş Meryem-i gerdün Mesîh-i tab‘ımı
Kâleb-i fersüde-i nazmın ki cānıdır gönül
- 7 Zerre-i envār-ı mihr-i hüsnüyüz ol mehveşin
Hâle-i gerd-i hilâl-i ebruvânıdır gönül
- 8 Olmuşuz zahm-âşinā-yı tîğ-i tîr-i ğamzesi
Tîr-i düşmengir-i müjgânın nişanıdır gönül
- 9 Zîr-i destîndir kilid-i genc-i ma‘nâ Mâhirâ
Gevher-i ilhâm-ı ğaybın baħr u kânıdır gönül

-126-

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fâ’ilün

- 1 Āb-ı la‘l-i nâbı olmuş gülşen-ārâ-yı cemâl
Oldu tâb-ı âteş-i seyyâleden ruhsâr-ı âl
- 2 Tîr-i müjgânı yeleklenmiş perr-i Cibrîlden
Ebruvânı kavs-ı Rüstem ğamzesi şemşîr-i Zâl
- 3 Kahramân-ı ra‘şedâr-ı hayf eder yek laħzada
Çeşm-i mesti hem yine bîmâr ola hem bî-mecâl
- 4 Nâhun-ı luḡf ile imâ-yı vişâl etmezse ger
‘Uḡde-i ümmîdimiz etmez kabûl-i inhilâl
- 5 Dilleri teşhîr için yakmış buħûr-ı Meryemi
Kibri artmış şanki kâfir muğ-beçe olmuş kırâl
- 6 Mevc-zen olmaz mı baħr-ı iştîyâk-ı ‘âşîkân
Ağzıdır güyâ şadef dendânıdır ħurde le’âl
- 7 Naḡş-ı rengîn-i mazâmîn ile tezyîn eyle kim
Mâhirâ ebyâtının her biri bir beytü’l-ħicâl

-127-

Fe’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilün

- 1 Zeḡanıñ çâhına üftâde gönül
Çîn-i pişânına dil-dâde gönül
- 2 Yeñi başdan başa olmaz mı belâ
Bağlamp zülfüne âzâde gönül
- 3 Toğrusu güc bakamaz bir laħza
Öyle bir serv-i ser-âzâde gönül
- 4 Zevḡ-i la‘li ile çün neş’elenür
Ölamaz dürd-keş-i bâde gönül
- 5 Fîkr-i ğisû-yı perişânı ile

- ‘ Aql u sāmānı verir bāde gönül
- 6 Kırılır şīşe gibi elde değil
Çarpılır hüsni-peri-zāda gönül
- 7 ‘ Āşıkıñ varı nedir ‘ âlemde
Kuru ümmid ile bir sāde gönül
- 8 Māhir’iñ bu sühan-ı nā-sāzıñ
‘ Arz eder āşaf-ı üstāde gönül

-128-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Hün-ı dil nüş ederiz biz mey-i gül-fāme bedel
Olmuşuz bāde-keş-i zā’ika-i feyz-i ezel
- 2 Kadir-dān merkez eder dā’ire-i inşāfi
Fikr-i cāh ile düşer çāh-ı ‘ amīke echel
- 3 Hāli kayd eṭ ğam-ı māzī-i bī ferāmūş ile
Çekme endişe-i müstakbel ile tül-ı emel
- 4 Pür-ğubār idi eger mişkale-i hüsni ile
Urmasa āyine-i cāna o meh-rū şaykal
- 5 ‘ Ayniñ şems ü kamer görmedi dirdüm ‘ aynın
Etnese da‘ va-yı mişl arada çeşm-i ahvel
- 6 Ele girmez ise ser-rişte-i zülfü olmaz
Girih-i ‘ uqde-i ser-beste-i hātır münhal
- 7 Māhirā her nuket-i nazmıñ olur Faşl-ı Hiṭāb
Olsa şayeste daḡı her sühanıñ darb-ı meşel

-129-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Reng verdi büy vermedi rengin şarāba gül
Beñzetdi gerçi gonçesini la‘ l-i nābe gül
- 2 Zerrin piyāle lāleyi eyler döner o dem
Bezm-i çemende bir şeh-i Cemşid-cenāba gül
- 3 Ruhsār-ı sāki kākül ise ‘ aks-i cām ile
Yok ihtiyācı ‘ arızı sürh hızbāba gül
- 4 Her jālesin birer şerer-i şu‘ le hızb edip
Gülzārı yaqdı āteş-i pür-iltihāba gül
- 5 Sūz u güdāz-ı bülbül-i pür-āh ü zārdan
İnbik içinde yanmada girmiş azāba gül
- 6 Kapıldı rüzgār-ı hezār-āşināya kim
Açıldı verdi kendini hayfā harāba gül

- 7 Etdik de âşikâre dil-i gönçe rāzını
Ol yüzden işte başladı ref' -i hicāba gül
- 8 Bulmazdı böyle hūn-ı cigerden tarāveti
Māhir ki mażhar olmasa feyz-i nişāba gül

[H̄arfū'l-mīm]

-130-

Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn Mefā'ilūn

- 1 Cemīñ çünkü çerāğ efrūhtesidir şu' le-i cāmım
Karīn-i şubḥ-ı ümmid olmasın mı dem-be dem şāmım
- 2 Yüzünden şebnem-i şubḥ-ı melāḥat cilve-riz olmuş
Dili pür-feyz edip ol kurretü'l- ' ayn-ı dil-ārāmım
- 3 Bu şeb sır-ı zamīrim söyledi resm-i nezāketle
Görüp āyine-i sāgarda sāḳi-i gül-endāmım
- 4 Ser-ā pā meclisi dönderdi bir dem taşt-ı faşşāda
Elinde nişter ile ğamze-i mest-i hūn-āşāmım
- 5 O meh-rū hāle-i āğūşa bir vech üzre yüz vermez
Diriğā olmadı taḥşil merāma bā' iş ibrāmım
- 6 Şeb-i yeldā-yı dilde micmer-efrūz-ı süveydādır
Degildir ḥāl-i ' anber-pāresi endişe-i ḥāmım
- 7 Şabāḥü'l-ḥayr-ı pişānında çin-i infi' āl olmaz
Berü' s-sā' adır Māhir sevād-ı ğamdan aḥşamım

-131-

Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilātūn Fe'ilūn

- 1 Sāḳi bir dem görelim la' lini hem yād edelim
Ki Cem'in rūḥunu bir cām ile hem şād edelim
- 2 ' Āşıkīñ meykededir cāy-ı ḥarābābādı
Gidelim ehl-i ḥarābāt ile ābād edelim
- 3 Lālezār içre kurup meclis-i nūş-ā nūşı
Mey-i gül-rengide dāğ-ı dil zūhhād edelim
- 4 Tīşe-i ' aşḳ ile kūhsār-ı muḥabbet içre
Bāri biz de ' amel-i pişe-i Ferhād edelim
- 5 Gül gibi çāk edelim pīrehen-i nāmūsu
' Āşıkız ' aşḳ ile bülbül gibi feryād edelim
- 6 Ğam-ı hicrān ile bir āh-i seḥergāḥ çeküp
Rūzgār-ı sitem-āyini de berbād edelim
- 7 Da' va-i ' aşḳımıza ğamzeleridir şāhid

Māhirā maḥkeme-i yāre git işhād edelim

-132-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Olmazdı tercemân-ı zebân hikem-i kalem
Ger olsa kitâbe-nüvis-i kıdem-i kalem
- 2 Takrîr eder 'ibâre-i ḥaṭ-ı ḥaṭ-âveri
Kıldıkça baḥş-i ṭurre-i pür-piç ü ḥam kalem
- 3 Eyler elimde kaṭ' -ı mesâfât-ı ma'rifet
Şahn-ı hünerde edhem-i çâpük-ka-dem kalem
- 4 Bilmiş me'âl-i nüṣṣa-i bûd u nebûdu hep
Etmış tettebbu'ât-ı vücûd-ı 'adem kalem
- 5 Hem giydi câme-i siyeh-istikâmeti
Sûde-i cihânı beyâz etdi hem kalem
- 6 Yazmış midâd-ı sürḥ ile ḥâtem ka'ziyyesin
Râz-âşinâ-yı noḳta-i mevḥûm-ı fem kalem
- 7 Dûd-ı siyâha münkalib olmaz mı âhımız
Eyyâm-ı hecri etse ḥesâb ü raqam kalem
- 8 Teshîr eder kalem-rev-i âfâk ü enfüsü
Etdikçe dest-berd ile ref' -i 'alem kalem
- 9 Bir serv boylu şûḥ ile hem-sâk'dır diye
Artırdı kâmet-i sūḥanı dem-be dem kalem
- 10 Olmaz mı vaşf-ı Mîr Sa'id ile Māhirā
Zibende-i eyâdi-i ehl-i kalem kalem

-133-

Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilätün Fā'ilün

- 1 Bûstân-ı istikâmetde olan şâbit-ka-dem
Servveş âzâdedir bād-ı ḥazândan dem-be dem
- 2 Bâde gül süsen şurâḥî şebnem ü jâle 'araḳ
Meclis-i meydır ser-â-pâ gülistân ey gonçe-fem
- 3 Bûy-ı 'anber bâr-ı müşk-efşân-ı zülf-i yâr ile
Micmere-gerdân-ı bezmimdir şabâ her şubḥ-dem
- 4 Bir eşer kıl nâmiñ olsun dâ'ir-i bezm-i cihân
Devr eder ḥürmetle ḥâlâ yâdigâr-ı câm-ı Cem
- 5 Râst-güyân-ı zamāniñ re'yi ki olsa Saḳîm
Ketb ü taḥrîrde gehi Māhir olur sehv-i kalem

-134-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Kırtās-ı ' aşka tār-ı dili mıştar eyledim
Şi-pāre-i muḥabbeti hep ez-ber eyledim
- 2 Reşk eylemez mi bir demine devr-i bezm-i cem
La' l ü dehān-ı yāri mey ü sāgar eyledim
- 3 Hūn-ı ciger ' izār-ı dil-ārāya ' aks ile
Hem-reng-i nev-demide gül-i aḥmer eyledim
- 4 Āgaz edip terāne-i ' aşka felekde ben
Nāhidi bezm-i ' işrete rāmişger eyledim
- 5 Bir nokta ile hāl-i ruḥ-ı pertev-āveri
Dāğ-ı derūn-ı mihr ü meh-i enver eyledim
- 6 Görsün bugün müddet-i eyyām-ı fūrkatı
Başdan başa hülāşalı bir defter eyledim
- 7 Çünkü kelīm-i Tūr-ı tecellī-i ḥikmetiz
Māhir ' aṣā-yı ḥāmemi bir ejder eyledim

-135-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Bir benmiyem merāret-i ḥasrete telḥ-kām
Herkes neṣāt-ı bāde-i vuşlatla ber devām
- 2 Mā' ü'l-ḥayāt-ı ḥızr-ı diliñ ihtiyācı yok
Feyz-i lebiñdedir seniñ ol neşve-i müdām
- 3 Bakdıqça ḥaste çeşmine bī-çāre dil bulur
Dārü'l-şifā-yı ḥikmet-i ḥaḫdan devā-yı tām
- 4 Zülf-i sevād-ı şebdir aniñ kaşı mäh-ı nev
Mihr-i cemāli içredir āsar-ı şubḥ u şām
- 5 Sākī degilse hem-demimiz encümende ger
Şahbā-yı neş'e zāy-ı şafadır bize ḥarām
- 6 Her kim ki pençeleşir karşı rüzgār ile
Gir-dāb-ı inḫılāba düşer keşti-i merām
- 7 Māhir nesīm-i feyz ile bāğ-ı ḥayālde
Serv-i sehi-i ḥāme hemān cylesin ḥirām

-136-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Şavt-ı ' āleme āyine edip cāmını Cem
Görünürdü dil-i şāfında ki sırr-ı ' ālem
- 2 Sākiniñ bint-i ' ineb var ise hemşiresidir
Ḥarem-i zevḫ ü şafāsına ki olmuş maḥrem

- 3 Deyr-i ‘aşk içre şakın muğ-beçe-i nev-hevesim
Dūd-ı āhım ki olur bŷy-ı buḡŷr-ı Meryem
- 4 Çeşm-i bīmārı tayib olduḡu dem bir laḡza
Zaḡm-ı nāsŷr-ı dil ŷ cāna ne ḡacet merḡem
- 5 Merd iseñ verme gŷñŷl pīre-zen-i dŷnyāya
Ne toḡurursa felek renc ŷ meserret-i tev’em
- 6 Tīr-i mŷjḡanı geçer pŷte-i dilden cāna
O ḡaşı yay eder ‘aşḡklarınıñ ḡaddini ḡam
- 7 Reşk eder mŷy-ı ser-i ḡāme-i ‘anber-bāre
Cebhe-i yārdaki Māhir o mŷşḡin-i pŷr-cem

-137-

Mef’ŷlŷ Fā’ilātŷ Mefā’ilŷ Fā’ilŷn

- 1 Şayd-ı kebŷter-i dile şeh-bāzdır sŷzŷm
Zār ŷ enin-i bŷlbŷle dem-sāzdır sŷzŷm
- 2 Şŷretde rŷy-ı āyine-i cāndır dilim
Ma’ nide ser ŷ cān ile hem-rāzdır sŷzŷm
- 3 Endişe hem-nefes olalı nāy-ı dānişe
Tevḡid-i ḡudsiyāna hem āvāzdır sŷzŷm
- 4 İmzā-nŷvīs-i ḡŷccet-i ‘aşḡ ŷ muḡabbetem
Şer’-i sŷḡanda ḡākim-i ser-bāzdır sŷzŷm
- 5 Almış ezelde nutḡ-ı Mesīḡādan ol nefes
Gŷyā ki rŷḡ-ı ḡālīb-ı i’ cāzdır sŷzŷm
- 6 Şīt ŷ şarīr-i rāḡatŷ’l-ervāḡ-ı kilik ile
ḡānŷn-ı nazma perde-i şeh-nāzdır sŷzŷm
- 7 Māhir ḡaḡ-ı nigār iledir hep ‘ibāreti
Bir muḡtaşar risāle-i i’ cāzdır sŷzŷm

-138-

Fe’ilātŷn Fe’ilātŷn Fe’ilātŷn Fe’ilŷn

- 1 Meşḡ edip levḡ-ı ezelde olan āşār-ı ḡalem
Şafḡa-i ‘āleme naḡş etmez o esrār-ı ḡalem
- 2 Nokḡa ḡarḡ olmaz idi dā’ire-i icāda
Merkez-i şun’ in eger olmasa pergār-ı ḡalem
- 3 Şademāt-ı cŷhelāya niçe tāb-āver olur
ḡāne-i ma’ rifetiñ olmasa mismār-ı ḡalem
- 4 Olalı mŷşteri-i cins-i hŷner nesh eyler
Hep ḡarır ŷstŷne kālā-yı ḡalem-kār-ı ḡalem

- 5 Cünbüş-i nâhun-ı fikr ile eder şakḳ-ı şifâ
Hal eder dilde olan ʿ uḳde-i düşvâr-ı ḳalem
- 6 Kayd-ı taḫrîr ile zencîre ciger ḥabs eyler
Zîr-i fesde gehi gîsû-yı siyeh-kâr-ı ḳalem
- 7 Kaṭʿ eder gizlik-i şerm ile zebânîñ dâ'im
Dîle aldıḳça sevâd-ı ḥaṭ-ı ruḥsâr-ı ḳalem
- 8 Mâhir ordû-yı mezâyâya olaldan serdâr
Leşker-i nazmınıñ olmuşdur ʿ alemdârı ḳalem

-139-

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Meftûn-ı nâz-ı ğamze-i sihr-âferîniñim
Mecbûr-ı leşker-i müje-i dürr mekîniñim
- 2 Zülfüñ ki tûğ-ı şâhidir ey şâh-ı mülk-i nâz
Dül-bend-i târ süṭur-ı ḥaṭṭ-ı ʿ anberîniñim
- 3 Mir'ât-i ḥüsnüñe bakacak jeng-i ğam gider
Ḥayrân-ı naḳş-ı şüret-i çîn-i cebîniñim
- 4 Maḫrûr-ı tâb-ı âteş-i seyyâle olmadan
Sırr-ı kerem-i câm la' l-i leb âteşiniñim
- 5 Fermân-revâ-yı taḫtgeh-i ʿ aşḳ isem daḫı
Ammâ ki zîr-i ḥükm-i ṭılısm-ı nigîniñim
- 6 Ol şühdur ki Mâhir i' câz-ı pervere
Dildâde-i edâ-yı bedâyi' -ḳarîniñim

-140-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Çîn-i ebrû ṭâḳ-ı mihrâb-ı niyâzımdır benim
Güft ü ğüy-ı ḥüsn ü ʿ aşḳ zıkr ü namâzımdır benim
- 2 Naḫl-i ṭübâ-yı sehî sîmâ-yı Firdevsî meger
Ḳâmet-i ḥavrâ pesend-i serv-i nâzımdır benim
- 3 Çün girîbân-çâki-i esrâr-ı ʿ aşḳım lâ-cerem
Mâye-i ârâm-ı cân ol dil-nüvâzımdır benim
- 4 Şanma kühsâr üzre kim düd-ı siyâh-ı ebr imiş
Ah âteş-pâre-i ḥâr güdâzımdır benim
- 5 N'ola dest-efşân-ı şeyḳ olsa yine raḳḳâş-ı çarḫ
Faşl-ı âğâz-ı sürüşü ḥîz-i sâzımdır benim
- 6 El verir mi kef yed-i efkâr-ı zülf-i yârdan
Şeb-be-şeb endîşe-i dürr ü dirâzımdır benim
- 7 Sa' y ede sihr-âferînân-ı zamân tanzîrine

Bu gâzel Mâhir medâr-ı imtiyâzımdır benim

[Hârfü'n-nûn]

-141-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Etme üftâdeñi pâmâl o ser-i nâzük için
Hândenâk ile leb-i nâṭıka-perdâzıñ için
- 2 Ey Mesîhâ-yı nefsim etme beni beste-dehân
Nuṭṭ-ı pâkinde olan ḥaṣṣa-i i' câzıñ için
- 3 Bûsiş-i dâmen-i pâkizeñi ruḥşat göster
Hâk-i ḥasretde ḳalan ' âşık-ı ser-bâzıñ için
- 4 Nîgeh-i bezm ile bir laḥza ḳarînü'l-^c ayn it
Eyleme renciş-i dil ḡamze-i ḡammazıñ için
- 5 Pâyine yüz süreceḡ şü gibi ser-keşligi ḳo
Serv-âzâde menend ḳad-i sırr efrâzıñ için
- 6 Tîḡ-i bidâd ile çâk eyle dil-i a' dâyı
Hâncer-i çeşm-i cihân-gir-i sır endâzıñ için
- 7 Mâhir âh-ı dili peyveste-i eflâk eyle
Naḥs-ı burcunda olan ṭâlî^c -i nâ-sâzıñ için

-142-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 ' Aşḡdır bâdî-i te' sıs-ı esâs-ı vicdân
' Aşḡdır mâye-i taḥşîl-i kemâl ü ' irfân
- 2 Keşf olur cümle ḥaḳâyıḡ u rumûz-ı eşyâ
' Aşḡdır bedreka-i meslek-i ḡayb ü iḳân
- 3 Düşürür ḥayrete âyine gibi ger çeh ü leyk
' Aşḡdır lâmi' a baḥşende-i çeşm-i dil ü cân
- 4 Olamaz ḳâbul-ı şandûka-ı ketmân ammâ
' Aşḡdır fihris-i mecmû' a-i esrâr-ı nihân
- 5 Şem^c -i dil nûr-ı tecellî ile yansın dâ'im
' Aşḡdır kim ten-i pervâneyi eyler sūzân
- 6 Külbe-i ḡamda enîs olsa ne ḡam fûrḳat-i yâr
' Aşḡdır bülbülü ḡülşende eden giryekünân
- 7 Cismi lerzende eder berg-i ḥazânveş Mâhir
' Aşḡdır ra' şede-i sâ' id-i şabr ü sāmân

-143-

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

- 1 Hazer zencir-i āh-ı halka-i āhen-güdāzımdan
Enin ü zār-ı cāngāh-ı rebāb-ı sūz u sāzımdan
- 2 Dil-i bīmāre gūyā nuṭku i' cāz-ı Mesihādır
Hayāt-ı tāze geldi bir nefesde dil-nüvāzımdan
- 3 Sehī-ḳadd nev-resān aḫz eylesinler tarz-ı reftarı
Hıram ü ihtizāz yāl ü bāl serv-i nāzımdan
- 4 Geçüp cisr-i hevādan vuşlat-i yār ile ey zāhid
Hakikat ' aşkıdır zann eyleme şevḳ-i mecāzımdan
- 5 Niçe dem-sāz olur hunyā-gerān-ı nāy-ı mevlānā
Semā' a girdi Nāhid-i felek āheng-i sāzımdan
- 6 Kalıp mi' rāc-ı endişemde cebril-i hıred rācil
Bıraḳ hāme-i refref hıram-ı berḳ-i tāzımdan
- 7 Veririz bint-i ' arūs nazma kim meşāt-i tab' ım
Sühandır çünkü bıkr-i fikrimiñ Māhir cihāzımdan

-144-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Ol bütün ḥāk-i rehidir tutyā-yı nev-zemin
Gamzesi cādū gibi sihr-āşinā-yı nev-zemin
- 2 Ben değil görmüş müdür Hind ü Hicāzı seyr eden
Cāy-ı ḥālives zemin-i müşgsā-yı nev-zemin
- 3 Gūyiyā bāl mülk-i müjgānına olmuş yelek
Sıneme birleşdi bir sehmü'l-ḳazā-yı nev-zemin
- 4 Zāhid eyler ḥürmet-i dībāceden baş-ı maḳāl
Ferş eder şahın-ı riyāda bu riyā-yı nev-zemin
- 5 Oldu çün ser-geşte-i nazm-ı daḳıḳim rüzgār
Püşte-i fikrimde dā'ir-āsiyā-yı nev-zemin
- 6 Hem- ' ayār-ı gevher-i mazmūnumuñ şems ü kamer
Ma' den-i dilden çıkardım kimyā-yı nev-zemin
- 7 At sürüp fi'l-cümle şatranc-ı hünerde Māhirā
Tarḫ et üstādāne hep manşübhā-yı nev-zemin

-145-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Kāle-i ḥüsnü anıñ revnaḳ-ı bāzār olsun
Ruḳabā ba' d-ezin isterse ḥaridār olsun
- 2 Hak bilir murḡ-ı şeb-āviz-i dil ister dā'im
Halka-i turre-i ' ayārına berdār olsun

- 3 Şu‘ arā şāhib-i şemşir-i zebān iken ‘ aceb
Ne revādır siper-i şad meh-i agyār olsun
- 4 Peyk-i teşhīr ola der-pişi o şāh-ı nāzīn
Kişver-i ‘ işvede hem kâfile salār olsun
- 5 Sāki yārān olacağ dā’ire-i meclisde
Hem felek-meşreb ü hem rind-i sebük-bār olsun
- 6 Çekdirir tavl-ı emel ehl-i recāya hussād
Kayd-ı ālām-ı keşākeşle dil-efgān olsun
- 7 Yāri bir ‘ aşıkīn ey Māhir-i sevdā-zede tek
Bī-vefā olmasın isterse dil āzār olsun

-146-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Hürşid ocağ-ı dilde tüteñ dūd-ı āhdan
Giymezi mi kara cāmeler ebr-i siyāhdan
- 2 Mest-i mey-i gurūr olan ālūde dāmenān
Çekmez firāğ ayağını hiç bezm-i cāhdān
- 3 Maḥkūmudur kalem-rev-i teşhīr ü siḥr ü nāz
Ey dil şağın füsūnī-i cādū-nigāhdan
- 4 Şāhāne çeşmini ḥazer etmez mi her gören
Müjgānveş dizilmiş o şaf şaf sipāhdan
- 5 ‘ Aşık hevāyi olmaya mı zülf ḥam-be ḥam
Kim tağılır nesim-i dem-i şubḡāhdan
- 6 Māhir melāz-ı dīgeri bilmez hem istemez
Gayrı zahiri yok aḥadiyet-i penāhdan

-147-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Hall olur ‘ uqde-i mey ḥande-i pinhānından
Nefḥa-yāb oldu şabā zülf-i perişānından
- 2 Der-niyām ile o tiğ-i nigeḥ-i ḥūn-rizi
Ne olur ‘ aşık-ı ser-geşteciğın kanından
- 3 Münzel kadeḥ-i mu‘ allāyı nişān eyleyecek¹⁷
Dāğdār oldu felek nāvek-i müjgānından
- 4 ‘ Ālemi tutdu yine zelzele-i bīm ü hirās
Lerzenāk oldu gönül gāmze-i fetānından
- 5 Hāşılı ḥār-ı kederdir bu köhneābādīn

¹⁷ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Duymadı b̄uy-ı vefā kimse gülistānından

- 6 Bulamaz ehl-i dil āsāyiş için cāy-ı karar
Felek-i kine-veriñ gerdiş ü devrānındır
- 7 Elde kalırsa eger t̄iše-i b̄i-dād-ı heves
Korğarım t̄āk-ı dili h̄āk ile yeksānından
- 8 Raḥne-i ş̄ine-i meh çeşm-i cihāna görünür
‘Aşık-ı t̄ire diliñ çāk-ı giribānından
- 9 Māhir ervāḥ-ı mukaddes daḥı ehl-i ḥālīñ
Feyz alır çeşme-i ḥurşid-i dil ü cānından

-148-

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Ne hişşe gördü çarḥıñ kışsa-i mihr ü vefāsından
Varağ-gerdān olanlar nüshā-i şubḥ u mesāsından
- 2 Geçer sevdā-yı dām-ı zülf ile murğ-ı dil-i ‘aşık
Cihāniñ arzū-yı zıll-ı şeh-per-i hümāsından
- 3 Gönülde sırr-ı nūr-ı ḥüsn ü ‘aşkıñ ‘aksidir maṭlūb
Señindir görmemiş āyine-i giti-nümāsından
- 4 Dü la‘l-i nükte-rizī cisme işrāb-ı ḥayāt eyler
O cānāniñ olur Hızır ü Mesihā cān fidāsından
- 5 Hurūf-ı ‘işve şıgmaz dü zebān-ı kilik-i pür güne
İki çift şöḥbetim var ol leb-i müşkil güşāsından
- 6 Serā-yı kalb-i ‘aşık hem-ser-i ‘arş-ı ilāhīdir
Felāṭun olsa bilmez hey‘et-i ḥikmet asāsından
- 7 Çekenler germ ü serd-i rüzgārı bir bilir lā-büd
Ḥazān ü nev-bahārı ‘ālemiñ şayf ü şitāsından
- 8 Meger bir güne şüretten ‘ibāret Māḥirā zāhid
Kumāş-ı taze tarḥ etsende geçmez bu riyāsından

-149-

Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilātün Fe’ilün

- 1 Gerçi āzāde-diliz kayd-ı ḡam-ı dünyādan
Kurtuluş yok yine endiše-i b̄i-pervādan
- 2 R̄uy-ı iḳbāl sürer pāyine yüzler gözler
El çeken dāmen-i nā-pāki-i istihzādan
- 3 Dili iḥyāya sebep bir büt-i ‘İsī-dem olup
Zevḳ-yāb eyledi bir neş‘e-i rūḥ-efzādan
- 4 Güher-i la‘li ki olmazdı bu rütbe rengin
Reng alır var ise yāḳūt-ı mey-i ḥamrādan

- 5 Mey-i nāz ile ḥarāb etdi nigāh-ı mestîñ
Geçmedi yârim o keyfiyyet-i istiğnâdan
- 6 Ne kadar olsa felâket-zede-i çarḥ-ı ‘anîd
Dönmez erbâb-ı ‘inâd dâ‘iye-i ḥod-râdan
- 7 Mâhirâ hüküm-i sitâreñde sa‘âdet yoğ ise
Şi‘riniñ farkı mı var mertebe-i şu‘râdan

-150-

Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün Mefâ’îlün

- 1 Su‘al et tâb-ı ‘aşkı sen dil-i pür-şûr-ı bülbülden
Ki etmiş aña te‘şîr âteş-i ‘aşk âteşin gülden
- 2 Mey-i ‘işveyle süzmüş nîm-nigâhıñ mest-i ḥ‘âb etmiş
Ḥazer kıl gâfil olma siḥr-i çeşm-i pür-teğâfülden
- 3 Gireler birbirine şoḥbetimde şaf-ı müjgânı
Şabâ taḥrik edince ol perişânı-i kâkülden
- 4 Dökülmüş gîsuvânı cām-ı ruḥsâr-ı ‘araḳnâke
Ḳonulmuş şişe içre farkı yok bir deste sünbülden
- 5 Görürler meclis-i ‘işretde kim şüretde bî-hûşuz
Bu feyz-i ma‘nevîdir şanmañız keyfiyyet-i mülden
- 6 Muḥayyel mû-miyân-ı dil-rübâveş rişte-i nazmıñ
Uzatma Mâhirâ vâ-restedir ḳayd-ı taḥayyülden

-151-

Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlâtün Fâ’îlün

- 1 Olacak kânûn-ı dilde tâb-ı ‘aşk âteş feşân
Şu‘lesidir şem‘-i bezm-ârâ enis-i ḳudsîyân
- 2 Tıfl-ı dil nuḥḳ-ı Mesîḥâdan dem ursa var yeri
Şinemi gehvâre kılsa sîm-i ten bir nev-cevân
- 3 Ol büte hâlât-ı ‘aşkı ‘arza ḥâcet var mıdır
Gamzedir râz-ı dil-i ‘uşşâḳ-ı zâre tercemân
- 4 Ğamzesi âfet nigâhı âfet amma kendisi
Mâye-i ârâm-ı cân-ı ‘âşıkândır bî gümân
- 5 Sen ḫarîḳ-i müstaḳîme tîrveş toğru yürü
Eylemez kec-reh olan râha teveccüh kâr-bân
- 6 Dâ’ir olsun nâmiñ ister iseñ ejder şübhesiz
Vermede bezm-i cihâna cām-ı mey Cemden nişân
- 7 Mâhirâ olmaḳdadır gül-ğonçe-i mazmûnumuz
Zîver-i ser-şişe-i endîşe-i (...)

-152-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Hārābāt ehli feyz almağdadır cām-ı hāqīkatden
Mecāz erbābı göz açmaz dem-ā dem h̄'āb-ı gāfletden
- 2 Cem-i ser-cūş-ı endişeyle Eflātūna nāz eyler
O kim ser-mest olur miyānı ser-şār-ı muhabetten
- 3 Gül-i endişesidir şebnem-i 'aşk ile māl-ā māl
Olanlar mive-çin ol nev-nihāl-i bāğ-ı behcetden
- 4 İki bölmez mi seyr et Ādemi nezzareye alsa
Hāzer kıl yek-nigāh-ı dīde-i şehlā-yı naḥvetden
- 5 Nāzar-endāz olunca hūsn ü ān-ı hūb-rūyāne
Der-ān āyine-i dil şāf olur gerd-i kuduretten
- 6 Tehī şānmañ bu hāy u hūyı ḥalvetgāh-ı 'aşk içre
Zuhūr eyler kemāl-i cezbe-i feyz-i ferāğatden
- 7 Sebū-yı mül gibi hiç boşlama elden kadeḥ zevkiñ
Ayağıñ çekme Māhir meclis-i pür-'ayş ü 'işretten

-153-

Ġazel-i Müşterek*Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün*

-Māhir-

- 1 Bād-ı āhımdır siyeh zūlfüñ perişān eyleyen
Sūz-ı bülbüldür gülü inbiḳde sūzān eyleyen
- 'İzzet-
- 2 Bā' s-i ser-geşteñi ḳadd-i keder ey serv-i sehī
Şevḳ-i ḥüsñüñdür sirişk-i çeşmi seylān eyleyen
- Māhir-
- 3 Būse-i la' liñ olur merhem-zen-i zaḥm-ı derün
Çeşm-i mestiñdir dil-i mecrūḥa dermān eyleyen
- 'İzzet-
- 4 Ārzū-yı Nūkhet-i ġisū-yı dil-berdir hele
Şevḳ ile bād-ı nesimi böyle puyān eyleyen
- Māhir-
- 5 Ġamze-i nāzūk degil midir dilimle tā ezel
Ḳabza-i tiğē el urmuş 'ahd ü peymān eyleyen
- 'İzzet-

- 6 ' Aks-i t̄ab-1 ŧevk-i ruḥsārīndır ey sākī seniñ
Sāgar-1 ser-ŧār-1 ŧahbāyı dıraḥŧān eyleyen
-Māhir-
- 7 Tīŧe-i endīŧemizdir zīver-i bünyān-1 ' aŧk
Hem odur ma' müre-zār-1 zühdī virān eyleyen
-' İzzet-
- 8 Gerdiŧ-i cām-1 ' araḥ mı pertev-i ḥüsnüñ müdür
ŧu' le-i cevvăleveŧ meclisde gerdān eyleyen
-Māhir-
- 9 Āŧnā-yı sırr-1 bārik-i ḥayāl-i ḥaḥḥ olur
Āyet-i ḥüsn-i cemāl-i yāre imān eyleyen
- 10 Esb-i kil-k-i Māhir ü ' İzzetdir el-ḥaḥ ŧevkle
ŧaḥn-1 nazm-1 nev-zeminde böyle cevłān eyleyen

[Ḥarfü'1-vāv]

-154-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Vaŧl için etsem n'ola dil-cūya ŧarf-1 āb-rū
Kām için etmem sipihr-i ser-nigūna ser-fürū
- 2 ' Āŧıķıñ başında kayd-1 ' aŧk var iken degil
Dāḡ-ber bālā-yı dāḡ-1 dil-pezirā-yı refū
- 3 Rind iseñ destār-1 sāmānı periŧān eyle kim
Fikr-i zülf ile hevāyidir gönül ŧimden girū
- 4 Nem ḳapar teb-ḥāle-i la' linden ol çeŧm-i teri
Mācerāsız seyr eder gülzār-1 nāzı sū-be-sū
- 5 Ger felek bulmaz nazīr-i ŧubḡāh-1 gerdeniñ
ŧem' -i kāfūr-i-i mehlē etse dehri cüst-cū
- 6 Māhirim mihr-i mahāret rüŧenādır ḥab' ima
Ma' rifet bezminde ḥāmem bir nedim-i bezle-gū

-155-

Mef'ülü Fā'ilātü Mef'ülü Fā'ilün

- 1 Ḥayrān olurdu ḥüsnüne der-ān o mäh-rū
ŧüret verirse çeḥre-i mir'āta rū-be-rū
- 2 Her kim ki ḥāḳ-1 ebrusunu ḳiblegāh eder
Etmez ḥuzūr-1 ḳalb ile miḥrāba ser-fürū
- 3 Maḥv eylemez ŧerāre-i ḥārāyı ' ayn-1 āb

Te 'şir eder mi ol dil-i sengine āb-rū

- 4 Erbāb-ı hālî cezbe-i 'aşkıdır ki mest eder
Yāhū tehi mi tekye-i dilde bu hāy u hū
- 5 Aç bādbān-ı keşti-i 'aşkı hevāsıdır
Deryā-yı dilde cūş edip emvāc-ı ārzū
- 6 Māhir degil mi tab' in 'aceb gülsitān-ı feyż
Şāyān degil mi lāle vü gül aḥz etse reng ü bū¹⁸

[Ḥarfū'l-he]

-156-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 El urmam sākiyā ol sā' id-i simin kāfūra
Dehen ālūde olmam tevbe olsun cām-ı billūra
- 2 Benim ser-mest-i keyf-i cür' a-i feyż-i kanā' at kim
Ḥarām olsun ne hācet şervet-i kārūn-ı meşhūra
- 3 Dü çeşmi tās-ı pür-hüne döner ehl-i ḥarābātīn
Baḡar mı nūş-ı meyde kāse-i zerrin-i faḡfūra
- 4 Kōnar mı dāne-i ebleh-ḡarīb-i mekr-i ḡasedle
Hümā-yı evc-i istignā olan hiç dām-ı maḡzūra
- 5 Uşulü almış iken perde-i şeh-nāzdan muḡrib
Fırār etdi maḡām-ı rāḡatū'l-ervāḡ-ı māhūra
- 6 Sipihriñ ḡarb-ı mızrāb-ı cefāsı sinemi dem-sāz
İdüp meşḡ-i fiḡāne taḡte-i pür-süz-ı sanḡūra
- 7 Şaḡın her sūya Māhir şu gibi meyl eyleme zirā
Atarlar seng-i ḡa' nı hep sebū-yı ḡalb-i meksūra

-157-

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Şabr olur mu sāki-i meh-pāreniñ ibrāmına
Kesr edip peymāne-i peymānı 'arz-ı cāmına
- 2 Rū-nümādır bī-teklif sırr-ı şun' -ı İzidi
Ḳıl naḡar ol mehveşiñ āyine-i endāmına
- 3 Tende ḡaḡat mı ḡalır yā dilde bir laḡza sūkūn
Zaḡm-i tiḡ-i ḡamze-i ser-tiz-i ḡūn-aşāmına
- 4 Kāf-ı istignāda bāl açmış iken 'ankā-yı dil
Bend olur ol dāne-i ḡālīyle zülfiñ dāmına
- 5 Ḥurde-naḡş-ı Māni-i üstādı sebḡ etdiñ yine

¹⁸ Bu mısradaki vezin aksamaktadır.

Āferīn Māhir ḥayāl-i ḥāme-i ressamına

-158-

Mef'ülü Fā'ilätü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Atma ḥadeng-i ḥarf iki ebrusu yāsına
Bir noқта kimse konduramaz қаşı rāsına
- 2 Hemyān-ı va' di boşladı ol mū-miyān-ı nāz
Bel bağlamam ḥıbāle-i mihr ü vefāsına
- 3 Çokdur cefası bu ḥarābābād-ı 'ālemiñ
Degmez ḥumārı neşve-i cām-ı şafāsına
- 4 Merdān-ı 'aşra ḥabb-ı sevā şānma ḥāl olur
Uğrar ne çāre gayret-i akrān balāsına
- 5 Eyler felek müsā' ade bu rüzgārda
Tā uydurunca fülk-i hevāyı hevāsına
- 6 Meyl eylemez bu cīfe-i dehr-i denīye dil
Söz yok ḥümā-yı ṭab' imiñ el-ḥaḫ ğināsına
- 7 Cüyende-i muḥabbet olur selsebīl-i dil
Hep Māhiriñ selāset-i ḥüsn-i edāsına

-159-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Tutardım tār-ı zülfüñ kayd-ı ğamdan olsam āzāde
Çekerdim bār-ı cevriñ ḳādir olsa ḳadd-i ḥum-dāde
- 2 Gülistān-ı şafā miḥnet-serādır sākiyā sensiz
Medār-ı bezm-i meydır fikr-i la'liñ rind-i nāşāde
- 3 Lebiñdir neşvemend-i feyz-i i' cāz ü kerāmet kim
Nedem nuṭṭ eyledikçe gösterir hep ḥāriḳ-i 'āde
- 4 Rumūz-ı ğayba bī-şek āşinādır ğamze-i şūḥı
Ezelden intisāb-ı ḥāşı var bir şāḥib irşāda
- 5 Nesīm-i nev-bahār ile hevālandıkça ğisūlar
Verir cem' iyyet-i sāmān u 'aḳl-i 'āşıḳı bāde
- 6 Dırāz eyler cihānda dest-i hırş ü āzı peyder pey
Ḳanā' at eylemez erbāb-ı cāḥ irād-ı mu' tāde
- 7 Bu tarz-ı ḥāşş u bu feyz-i ilāhī zātına maḥşūş
Verilmiş tā ezel Māhir gibi meşrebce üstāde

-160-

Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilätün Fe'ilün

- 1 'Azm-i gül-geşt edelim vaḳt-i gülistān olsa

- Leb-i cūda daḡı bir serv-i ḡırāmān olsa
- 2 Āb ü āteş ser-i rindānı eder germā-germ
Maḡv eder dilde daḡı āteş-i hicrān olsa
- 3 Tutuşur kūşe-i dāmān-ı raḡīb-i bed-ḡū
Pençe-i āhım ile çāk-ı giribān olsa
- 4 Sāḡar-ı āyine-fām ehl-i ḡarābāta mūdām
N'ola ḡandīl-i şebistān-ı dil ü cān olsa
- 5 'Ālemiñ eyler idi sūd ü ziyānın temyīz
Dīde-i 'ibret eger herkese mizān olsa
- 6 Būs-ı la' liñ dem-i 'id üzre n'ola kılsa kerem
'Ādet etmez o peri ḡan eder imkān olsa
- 7 Serser-i beste-i ser-rişte-i nazmıñ Māhir
ḡall olunmaz ne ḡadar ḡurde-şināsān olsa

-161-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Şebīh olmaz çerāḡ-ı ārızıñ şem' -i şeb-efrūze
Baḡarlar mı beyāz-ı şubḡ olunca ol siyeh yüze
- 2 Hezāre şu' le-i 'aşḡ eylese pervāneveş te'sīr
Baḡardı verd-i āteş-reng ḡibi inbiḡ-ı pür-sūze
- 3 Te'emmul kıl hemān encām-ı kārıñ şaḡn-ı 'ālemde
ḡalebkār olma 'izz ü cāh ile iḡbāl-i yek-rūze
- 4 Kemān-ı ebruvāniñ çilesidir rişte-i āmāl
Hedefdir pūte-i dil nāvek-i müjḡān-ı dil-dūze
- 5 Zuhūr bāma dek encüm-şumār ol Māhirā her şām
Ki zirā var beşāret incilā-yı baḡt-ı firūza

-162-

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Tāb ḡalmaz nazara şu' le-i dīdārında
Zerredir mihr-i felek ḡüsn-i ziyādārında
- 2 Görünen ḡāl-i siyeh mi eşer-i āhım mı
Yoḡsa pervāne midir şem' a-i ruḡsārında
- 3 Bir içim şu ise de verdi ḡekīm-i ezeli
ḡāşsa-i āb-ı ḡızır la' l-i keh-ribārında
- 4 Sāḡiyā rind-mey-i āşām olan eyler terciḡ
ḡāc-ı İskenderi bir sāḡar-ı ser-şārında
- 5 Gizlenip düzd-i fiten gördüm o mest-i nāziñ
Göz ucuyla niḡeh-i ḡaste-i bimārında

- 6 Kaşd-ı yağmā görünür kişver-i Bağdād-ı dile
Ö Hülāgū semenīñ ğamze-i Tātārında
- 7 Kānd-i hāre deġin erbāb-ı mezāk ey Māhir
Kānda lezzet diye varsın yine eş'ārında

-163-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Ğafletde kaldım ol nıġeh-i 'işve-bāz ile
H'āb içredir o nergis-i maħmūrı nāz ile
- 2 Muṭrib işetdi nāliš-i pür-sūziş-i dili
Aheng olup terāne-i nāz ü niyāz ile
- 3 İns ü melek-i maşarı āyā ne siħr eder
Cādū-yı ğamze dide-i füsün-ṭırāz ile
- 4 Esrār-ı haṭṭı tıfl-ı dile hāce-i heves
Ta'lim edip hikāye-i đurr ü dirāz ile
- 5 Taḫşil-i ma'rifetle bulursun tefevvuķı
Emşāliñ içre ol şeref-i imtiyāz ile
- 6 Evzā' şütür ü ğurbe-i deħri ğüzel bilir
Seyr eyleyen bu 'ālemi şib ü firāz ile
- 7 Tebyiz eder sevād-ı mezāyayı Māhirā
Taħrik-i nevk-i hāme-i ma'ni-nevāz ile

-164-

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Yā Rab baña bir feyz-i haķiķi kerem eyle
Bāġ-ı dilim āzāde-i hār-ı elem eyle
- 2 Tebyiz edeyim şevķ ile müsvedde-i nazmım
Aşarımı vā-reste-i sehv-i ķalem eyle
- 3 Endişe-i bārikim olup reşķ-i Felātün
Yek lafzımı zib-i ser-i saṭr-ı hüküm eyle
- 4 Nuṭķumla ferahnak ola ervāh-ı ma'ānī
Nazm içre benī şā'ir-i ferħunde-dem eyle
- 5 Bezm-i hünere başdı henüz sāķi-i fikrim
Ol dā'irede zevķ ile şābit-ķadem eyle
- 6 Rüy-ı kederi Māhire gösterme İlāhī
Envā'-ı meserretle anı muġtenem eyle

-165-

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Göz kıpmasın ḥabāb-ı mey sāgar üstüne
Teb-ḥāleler çıkar meye la' l-i ter üstüne
- 2 Gīsū-ı ' anberini ki māni' mi ḥüsnüne
Mānend-i ebr inerse meh-i enver üstüne
- 3 Tuğra o şāh-nāze çeküp ḥāme-i ezel
Ebrū berāt-ı cebhe-i çin-āver üstüne
- 4 ' Aşık sinān-ı gamzeden etmezdi ihtirāz
Ebrūlarıveş aşdı iki ḥançer üstüne
- 5 Levḥ-i ruḥunda ḥatt-ı nevīn münşī-i kadīm
Güyā ki ḫıl ḫalemlle yazıp mıstar üstüne
- 6 Üstād-ı kīmiyāyı ğınā kān-ı gevheri
Tercih eder mi tūde-i ḥākister üstüne
- 7 Seyr eyle şaşt-ı tīrini Māhir o dil-berin
Şadr-ı raḫīb-i kine-verin dītrer üstüne

-166-

Mef'ūlü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Olmazdı şen gönül o meh-i rüşen olmasa
Ḥurşid-i ḥüsn ü anı fūrūğ-efgen olmasa
- 2 Pür-tāb ederdi murğ-ı dili bu hevā-yı ' aşk
Künc-i şikenc-i ṭurresi ger mesken olmasa
- 3 Yol bulma kābil idi ḫişār-ı vişāline
Düzd-i ḥarāmi-ı nigeḫi reh-zen olmasa
- 4 Dendān-ı sīmi ḫoḫḫa-i yāḫūt-ı la' line
Açmazdı ' aşık ağzını gevherden olmasa
- 5 Ḥabs-i nefesle bağıryanık olmaz idi līk
Rāmiş-gerāna kec baḫııcı ney-zen olmasa
- 6 Bir dem nolurdu gamzelerin ey ṭabīb-i nāz
Zaḫm-ı derūn-ı ' aşıḫa nişter-zen olmasa
- 7 Mecnūn-ı ' aşkı Māhir olur muydu ol mehin
Zencir-i tār-ı kākülü der-gerden olmasa

-167-

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Edince sūziş-i āh ü enin eşer cāna
Dil oldu şem' -i ruḥ-ı āteşine pervāne
- 2 Hazer gerek o hülāgū-meniş çekerse eger
Şipāh-ı gamze-i Tātārin ehl-i efgāna

- 3 Sihām-ı çevre siper gibi sîne germiştir
Taḥammül eylemez ‘aşık o tır-i müjgāna
- 4 Beyāz gerden-i kāfūrı şām-ı zülf içre
Döner o şubḥ-ı ziyādār pertev-efşāna
- 5 Degil mi mūcib-i rif‘at tezellül-i nefsi
Niçin tenezzül ederler ya būs-ı dāmāna
- 6 Alınca destine sāķī sipihr-i bezm içre
Döner piyāle-i mey āfitāb-ı raḥşāna
- 7 Giyince efsar-i üstādı Māhir-i bī-bāk
Serir-i mülket-i ma‘nāda pādişāhāne

-168-

Mef‘ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün

- 1 Bir şūḥ-ı perī-peykere dil oldu fütāda
Nim niḡehi mā’il olup şūr u fesāda
- 2 Bir mişlini kim gördü bu mir’āt-i felekde
Taşvir edemez ḡāme-i Māni bu edāda
- 3 Mānende-i serv-i sehi maḥrūs-ı ḡazāndır
Rāsiḡ-dem olan semt-i şebāt ile sedāda
- 4 Maḡşül-i emel-ārī-i ḡāşak-i kederdir
Maşrūf-ı tedārik olacaḡ zād-ı ma‘āda
- 5 Tamḡā-zen-i şā pāş ü pesenddir yine Māhir
Nesc eyledigin kāle-i nazm olsa da sāde

-169-

*Mef‘ülü Mefā’ilü Mefā’ilü Fe’ülün
Mef‘ülü Fe’ülün*

- 1 Dāḡ urdu gül-i sürḡ-i ruḡ-ı dil-bere jāle
Fer verdi bu gün şa‘şa‘ a-i ‘aks-i piyāle
Reşk eyledi lāle
Mir’āt-i cemāle
- 2 Bir kere girihinde cebīn olsa ol āfet
ḡançer çeker ebrūları yüz verse hilāle
Aşār-ı kıyāmet
Baḡ ḡışm u celāle
- 3 Gördük de olur şem‘ a-i ruḡsārına sūzān
‘Arz eylese rüyün daḡı mihr olsa kemāle
Pervāneveş insān
İrmez mi zevāle
- 4 Teşriḡ ile ḡam-hānemizi eyledi rūşen
Tercih ederim būs-ı lebiñ ‘ayn-ı zevāle
Mānende-i ḡülşen

Hem bâde-i âle

- 5 Şeh-bâz-ı nigâhiyle harâb olmada Mâhir
Râm etmede şayyâd-ı heves dâm-ı vişâle
Bu lâne-i hâtır
Meyl eylesin âle

[H̄arfü'l-ye]

-170-

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Ser-be-zânû haste-tâb olmuş yatar gisûları
Hançer-i nâz olmuş ammâ destine ebrûları
- 2 Ğamzesi idmân-ı tîr-endâzî-i nâz eylesin
Bend-i fitrâk-ı cünûn eyler niçe âhûları
- 3 Sihr-i çeşminden hâzer eyler Felâtün olsa da
Bir nazarda zir-i hâk eyler cem' -i cādûları
- 4 Pîş-rev-i nâz ü niyâz-ı 'aşık ü ma' şük kadar
Ney-süvârân-ı sülükün nağme-i yâ hûları
- 5 Şâhid-i ma' nâyı âğûşa çekerdim ol bütûn
Bâliš-i h'âb-ı hayâl olsa baña zanûları
- 6 Şarf-ı imân ile ger tâb-ı nigâhı verse âb
Cezb ederdi mevc-i şemşiri haţ-ı dil-cûları
- 7 Mâhirim fenn-i şinâverlikde bâ-feyz-i Hudâ
Keşti-i tab' ım bulur hep bu zeminde şuları

-171-

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 Gördü hırâm-ı nâziki-i kadd-i dil-beri
Yüz sürmesin mi pâyine berg-i şanevberi
- 2 Bilseydi ger 'azîmet-i şadık derûnumu
Etmezdi şişe-i dili işkeste ol peri
- 3 Taşvîr olunsa levha-i mir'âta kurş-ı meh
Vermez şafâ-yı sine-i şâf-ı müdevveri
- 4 Hûn-ı hâzer gözümde yer etdi o ğamzeden
Pinhân imiş ğılâf-ı tegâfûlde hançeri
- 5 Gonçe akıtmış ağızını açıp şîr-şebnemî
Tıfl iken etdi terbiyye ol nâz-perveri
- 6 Ref' eyledikçe zülf-i siyeh-tâbı cebheden
Zir-i şehâb-ı haclet eder mihr-i enveri
- 7 Mizân-ı i' tibâra çeker iftihâr ile

Mâhir cevâhir-i sühanî görse gevheri

-172-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kaşları tîğ be-kef mäh-ı nev 'id gibi
Şinesi cilve-i âyine-i hürşid gibi
- 2 Olmadı ğamzeleri rāz-ı derūna āgāh
Kaldı ser-beste gönül rişte-i ümmid gibi
- 3 La' li hem-neş'e midir rūh-ı mükerrerle 'aceb
Kızarır cām-ı mey-ālūde-i Cemşid gibi
- 4 Buluruz gerdiş-i āzār-ı felekden ārām
Bend iken gūş-ı dile halka-i tevhid gibi
- 5 Var mıdır pīrehen-i ğafleti şad çāke maḥal
Merd-i 'uryāne sezā 'ālem-i tecrid gibi
- 6 Mâhirâ hürmet ile sāgar-ı 'irfānı hemān
Ele al devr ede gör sübhā-i tahmid gibi

-173-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 O dil-cū mey gibi hem-bezm-i 'ayş-i nūşum olsaydı
Bu şeb meh gibi zib-i hāle-i aġuşum olsaydı
- 2 Görürdü ka' r-ı baḥr-ı dilde dāğ-ı dürr-i sevdāyı
O nūr-ı dide ğark-ı eşk-i deryā-cūşum olsaydı
- 3 Bulurdum ğamzesinde cezbe-i rūhānī-i ğaybı
Sezā-yı nīm-nigāhı ger dil-i medhūşum olsaydı
- 4 Hevādārī-i zūlfüm n'ola bu eyyāmda ol şūḥ
Perişān-sāzi-i ārām ü şabr ü huşum olsaydı
- 5 Kulağ urmaz idi tünd-bād-ı hicrāna dil-i ğamġin
Peyām-ı vuşlatı pīrāye-bend-i gūşum olsaydı
- 6 Nesīm-i ḥande-i gül-ġonçe-i la' liyle ey Mâhir
Güşāyiş-yäfte-i sırr-ı leb-i ḥāmūşum olsaydı

-174-

Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün Mefā'ilün

- 1 Süzünce şubḥ-ı demde bir perī çeşm-i ğazālını
Dil-i şeydā olup āmacġāh-ı tır-ı müġġanı
- 2 Kemend-i 'aşka lā-büd bend olur 'anġā daḥı olsa
Var iken dām ü dāne ḥāl ile zūlf-i perişānı
- 3 Ne māni' perde olsa turre-i ruḥsār ziyādāre

Sehâb etmez mi pinhân câ-be-câ mihr-i dıraşşânı

- 4 Görünce ol gül-i nev-resteyi bâğ-ı melâhatde
Riyâz-ı hüsnünün oldum hezâr-ı zâr ü nâlânı
- 5 Benim sūdâger-i sūk-ı hünere Mâhir bu bâzârda
Metâ^c-ı nazmım oldu ziver-i düş-ı sūhan-dânı

-175-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Sönerse meş^c al-i meh^c aşka pervânedir şimdi
Çerâğ-ı hüsn-i meh-rüyâna dil pervânedir şimdi
- 2 Bakılsa bir devâ yok derd-i^c aşka^c ayn-ı hikmetle
Felâṭun-ı hıred bi-çâredir divânedir şimdi
- 3 Ezelden sevdiğim levh-âşinâ-yı râzdır gamzeñ
Niçin sırr-ı zamirim bilmede bigânedir şimdi
- 4 Şurâhî-ı şafâyı kesr edip devr-i felek ammâ
Medâr-ı câm-ı şevk ehl-i dil-i meyhânedir şimdi
- 5 Merâyâ-yı mezâyâ rüşen oldu nazm-ı seriden
Nazire^c arzı Mâhir maḥz-ı küstâhânedir şimdi

-176-

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Görmedim serv-i revânımdaki reftâr gibi
Kaldı hayretde gönül şuret-i divâr gibi
- 2 Şişe-i va^c di şikest ile döner^c ahdinden
Gerdiş-i çarḥ ise de meşreb-i dildâr gibi
- 3 Yine zaḥm-ı dile bir tâzece dâğ-âver olur
Nigehi ḥaste gibi gözleri bimar gibi
- 4 Hıttâ-i câna hücûm ile ne kanlar dökülür
Şaf-ı müjgânı hemân leşker-i Tâtâr gibi
- 5 Şayd için murğ-ı dili âl ile dâm ü dâne
Var mıdır ḥâlî gibi ṭurre-i ṭarrâr gibi
- 6 Kem-^c ayâr-ı dil-i şeydâya meḥekk-i diḳḳat
Görmemiş^c aşık olan gamze-i^c ayyâr gibi
- 7 Mâhirâ cevr-i firâvân ise meh-pâremiziñ
Zulm eder mi saña yâ baḥt-ı tebeh-kâr gibi

-177-

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

- 1 Bu gün ṭuṭî-i dil âhû baḳışlı bî-şikâr aldı

Nigār aldı şeker-bār aldı bir āyine var aldı

- 2 Hevā-yı zülfünü şaldı koca ruhsār ‘ araknāke
Gubār-ı inķılābı bāda verdi rūzgār aldı
- 3 Dür-i dendānı dürc-ı femde bir gencīne-i pinhān
Şanır būs eyleyen bir hoşķa-i gevher-nişār aldı
- 4 Gül-i ruhsārı şolmuş sebz-i haṭṭı hārzār olmuş
Dil-i ‘ uşşākdan bād-ı hāzān-ı inkisār aldı
- 5 Sunarken sāgarı Māhir süzüldü dest-i sākīden
Ne ateş-pāredir reng-i meyi ol gül-‘ izār aldı

-178-

Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün

- 1 Hezār-ı şevķ ile gülşen cem‘ inde bülbül olmaz mı
Bahār erdi haṭṭib-i minber şāh-ı gül olmaz mı
- 2 Müheyyā bāde yārān dest-dāde sākī āmāde
Kadeḥ tāc-ı inābet zıkrı bezmiñ kılķul olmaz mı
- 3 Dehān-ı vechi var ḥarf-i haṭādan pür-şerār olsa
Müşebbehdir diyen ḥāl-i ‘ izārı fülful olmaz mı
- 4 Çemende bend ederken zülf-i piç-ā-piç pür-çiniñ
Görünce ḥalka ḥalka deste deste sünbül olmaz mı
- 5 Fezā-yı nazma Ḥaydarvāri Māhir kılsa cevlanı
Semend-i ḥāme-i çābük-süvār-ı dil dil olmaz mı

-179-

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Añdırır ḥün-riz-i ğamzeñ Zülfikār-ı Ḥaydarı
Çeşm-i maḥmūr güle mest etdik dil-i şevķ-āveri
- 2 Haṭṭ-ı müşk-büy-ı ‘ izārıñla mu‘ atṭarken gönül
Maḥz-ı fikr-i ḥāmedir şem‘ etme düd-ı ‘ anberi
- 3 Reng ü rüy-ı bādeye teşbīh ise la‘ l-i lebiñ
Lezzet-i şirini ‘ ayn-ı āb-ı şāf-ı kevşeri
- 4 Nağme-i nāz ü niyāz ile nevā-sāz olmasın
Bî-şafādır Zühre olsa meclisiñ rāmişgeri
- 5 Olalı üftāde-i çāh-ı zeneḥdāniñ seniñ
Māhir olmuş mışr-ı nazmiñ ḥ‘ ace-i dānişveri

-180-

Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün Mefā’īlün

- 1 Hişār-ı vaşlı ey dil feth için çek ism-i Fettāhı

Meḳālīd-i fütūhātīñ saña vā-beste miftāhı

- 2 Dem-ā-dem ol mehiñ şark-ı ‘ izār-ı âteşiniyle
Gıdā-yı rûh-ı ehl-i feyzdir çek sāgar-ı rāhı
- 3 Medār-ı gerdiş-i peymāne-i âmāl olur ibrām
O şūhı rām eder hiç görmedim ibrām ü ilhāhı
- 4 Dögünmez mebhāş-ı devr ü dirāz-ı haṭṭ-ı hoş-būsu
Meger kim mū-be-mū şerh ede ‘ aşık-ı metn-i mişbāhı
- 5 ‘ Alev-gir olmasın mı gül hunāsā āhı ey Māhir
Ziyā olmuş ki bir dellāk-ı âteş-pāre meddāhı

-181-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Cān gönçesinde rāzıñı şakla gönül gibi
Ey dil-ber-i güşāde-leb açılma gül gibi
- 2 Kīmīyā-yı vaşlı bulmak için mahv eder hafı
‘ Aşık vücūdu manḳal-ı ‘ aşk içre gül gibi
- 3 Bir tamlā hūn-ı cevher-i yāḳūt-ı la‘ li kim
Mevc urdı tiğ-i çeşmine mest etdi mül gibi
- 4 Çekme kemān-ı saht-ı mecāzı revā degil
Ol ḳadd-ḫemide rāh-ı muḫabbetde pul gibi
- 5 Merdān-ı ‘ aşka bint-i ‘ ineb keşf-i rāz eder
Baş bezm-i ‘ işe Māhir ayāğın rücül gibi

[Şoñradan İnşād Olunan Ğazellerdir]

-182-

Mef’ülü Fā’ilātü Mefā’ilü Fā’ilün

- 1 Humret ruḫunda âteş-i seyyāleden midir
Dāğ-ı dil-i ‘ aşıḳa eşer lāleden midir
- 2 Nūr-ı siyāh ḳapladı āfāk ü enfüsü
Mehtāb-ı ḫüsnü tāb-zede-i hāleden midir
- 3 Devr-i piyāle vaḳfe-i zen mühr ü māh olur
Bilmem fūrūğı şu‘ le-i cevvalēden midir
- 4 Güller tecelliyāt-ı bahār ile müstefiz
Bu reng ü āb ü tāb-ı şerer jāleden midir
- 5 Ol şāh-bāz-ı nāz uzatır pençe-i sitem
Māhir-i kūtur-ı dile hep nāleden midir

-183-

[Diger]

Mef'ülü Fā'ilātü Mefā'ilü Fā'ilün

- 1 Nağş-pesend-i 'işve edermiş nigārimız
Altın şüver semidir bezm ammā kenārimız
- 2 Artar hezārīñ eşki tecellī-i jāleden
İşrāk-ı feyz eder güle şubh-ı bahārimız
- 3 Āzāde ğaribān heves-i rehzenāndan
Cins-i muḥabbetiñ yük eder kār ü bārimız
- 4 Şems ü kamer felekde daḡı müşterīsindir
Kımyā-gerān-ı 'aşka meḥekdir 'ayārimız
- 5 Gül-deste-i vişāl olamaz rişte-bend-i dil
Her güne reng eder bize çün gül-'izārimız
- 6 Eyyām-ı dīde 'aşıka ğamzeñ soğuk baġar¹⁹
Faşl-ı güşād-ı nergisedir intizārimız
- 7 Māhir görünse de şuver-i zāhiriyyede
Şun'-ı Ḥudāyadır nigeḡ-i 'tibārimız

-184-

[Diger]

Mefā'ilün Fe'ilātün Mefā'ilün Fe'ilün

- 1 Kaşıñ 'ibāresine ḡarf-i rā mı gizlenmiş
Ḥaṭıñ sūtūrına ḡüsn-i edā mı gizlenmiş
- 2 Nigāhı sāye-i müjgān-ı mest-i naḡvetdir
Şikenc-i zülfüne murġ-ı hümā mı gizlenmiş
- 3 Ucunda ğamzesiniñ baġ o āfet-i nāzük
Ḥadeng-i sine-şikāf-ı kazā mı gizlenmiş
- 4 'Araġ nişānī-i nāz olmadı bu şeb sāķī
'İzār-ı ālına ḡuy-ı ḡayā mı gizlenmiş
- 5 Sitemdir 'aşıka kārı o nāzük-endāmıñ
Gül mizācına ḡār-ı cefā mı gizlenmiş
- 6 Çeker miyānına şüretde tār-ı misvākı
Dimāġ-ı zāhide büy-ı riyā mı gizlenmiş
- 7 Bu sūk-ı dehrde yok raġbet-i sūḡan Māhir
Kumāş-ı nazmıña mevc-i behā mı gizlenmiş

-185-

[Diger]

¹⁹ zālik fetḡiyle (dī) kış aylarından biriniñ ismi olarak ibtidā-yı mevsim-i şitā ma' nāsındadır.

Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

- 1 'Āşık nedem ki meykede-i dilde demlenür
Köhne-sifal-i pîr-i muğân cām-ı Cemlenür
- 2 Her rind-i lâ'ubâli dem-i rûz-ı 'îde dek
Eyyâm-ı rûzede gehi şeyhü'l-haremlenür
- 3 Vermez o rütbe nokta-i mevhümeden nişân
Güyâ dehân-ı nâziki bi-keyf ü kemlenür
- 4 Teb-ğâleden mi hâtem-i la'li o mehveşîñ
Yoğsa şarâb-ı nâz-ı tebessümle nemlenür
- 5 Teşrif-i hüriyân-ı behiştî nejad ile
Virân-serâ-yı hâtır-ı Mâhir iremlenür

-186-

[Diger]

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Naql-i efsâne-i hicrândan uşandım bu gece
Gördüm ol mâhı menâmımda uyandım bu gece
- 2 Seyr-i mehtâb-ı cemâl ile gönül rûşen iken
Rûy-ı deryâ-yı tağassürde bulandım bu gece
- 3 Nây-ı fûrkatle hem enfâs-ı te'eşşür olacak
Sûziş-i nâliş-i dil-süz ile yandım bu gece
- 4 İttikâ-yı seyr-i bâlîn-i şafâ eyleyerek
Küşe-i râhat u ârâma tayandım bu gece
- 5 Olacak dest-res-i dâmen-i vuşlat Mâhir
Şevk ile pây-i dil-ârâya kapandım bu gece

-187-

[Diger]

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

- 1 Var mıdır mir'ât-i hûbîde o meh-sîmâ gibi
Bir nazîriñ görmedim mihr-i cihân-ârâ gibi
- 2 Tünd hûdur 'âşıkâ bilmem katı düşnâm eder
Nerm iken endâm-ı sâki penbe-i minâ gibi
- 3 Yâsemen-efşân-ı şevk ü cünbüş olmuş dâmeni
Nefhe-yâb-ı nâziş-i tendir gül-i ra' nâ gibi
- 4 Nefy eder âyîn-i hestî harf-i lâlden sâlikân
Bir nefesde hem vücûd işbât eder illâ gibi
- 5 Ğamzesi yek pençede kavş-i kazâyı çâk eder

Pūte-i dilden geçer tīr-i felek fersā gibi

- 6 Farḳ-ı ehl-i ‘aşḳa düşmez ebr-i iḥsān-ı felek
Bir eṣer yok sāye-i bāl ü per-i ‘anḳā gibi
- 7 Pertev-i ūi‘ riñ süveydā-yı dili tenvīr eder
Gizlidir Māhir şadefde lū‘lū‘-i lā lā gibi

-188-

[Diger]

Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilātün Fā’ilün

- 1 Muṭribiñ āheng-i şeh-nāz olsa da āḡāzesi
Pesdir ‘uṣṣāḳa hemān nāz ü niyāz āvāzesi
- 2 Mū-şikāfān-ı hayāl etmez o bābdā kıl ü kāl
Tār-ı haṭṭıñdır kitāb-ı ḥüsnünün şirāzesi
- 3 Zülfü piç-ā piç iken mevcāver olmuştur ‘aceb
İşletilmiş sebz-i sünbülde midir yel-pāzesi
- 4 Kāridir ebnā-yı ‘aşriñ sāde-i naḳd āferiñ
Ehl-i cūduñ kefi iḥsānında yok endāzesi
- 5 Dil-berān-ı Ḥalluḥ ü Nevşāde²⁰ ta‘ n-endāz olur
‘İşve girdārān-ı Rumuñ şuhveşin bir tāzesi
- 6 Māhirā şad müjde teşrif-i ḳudūm-ı yār ile
Feth olur kāşāne-i ümmidiniñ dervāzesi

-189-

[Diger]

Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün Mefā’ilün

- 1 Nazar kıl şīve-i adāba mir’āt-i kemālimde
Açılmış sırr-ı bārik dil-i endām-ı ḥayālimde
- 2 Yanar mūmuz o şem‘-i ḥüsne biz pervāne şāhiddir
Kitāb-ı cilve-i şevḳ ü hevā yok per ü bālimde
- 3 Çekelden tār-ı dūr-ā-dūr-ı fikr-i zülf-i cānāmı
Ḥariri-i taḥayyül bestedir satr-ı me‘ālimde
- 4 Ne ‘ālem var ne ādem cilvegāh-ı ḥüsn ü ‘aşḳ içre
Nuḳuş-ı hest ü būdu baḳ vücūd-ı bi-mişālimde
- 5 İlişmez her libāsa sūzen-i ḥayāt-ı endīşe
Refū-yı māsivā yok ḥāme-i zibā-yı ḥālimde
- 6 Bu şeb sırr şafḥa-i ṭali‘ den açdım baḥş-i iḳbāli
Göründü nūr-ı şādī maṭla‘-ı divān-ı ḳalemde

²⁰ (Ḥalluḥ) ferrūḥ u (Nevşād) Bağdād vezinlerinde dil-beri çok iki şehir.

- 7 Yine 'işve-şinās-ı ma'rifet ihsās eder Māhir
Edā-yı nāzenini nāziş-i hūsn-i maḳālimde

-190-

[Diger]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Feyz-i la'li o bütüñ nuḳ-ı Mesihāda mıdır
Neş'e-i ruḥ mükerrerde mi şahbāda mıdır
- 2 Zāhir olmaz dūr-i nāb-ı 'arāḳ-ı ruḥsārı
Şebnem-i gülde midir penbe-i mināda mıdır
- 3 Eşer-i tîregî-i merdümek-i ḥāl-i siyeh
Reşk-i eşkimde midir çeşm-i süveydāda mıdır
- 4 Şāh-bāz-ı niḡehi olmada bāla-pervāz
Var ise sāye-i bāl ü per-i 'anḳāda mıdır
- 5 Dolanur tār-ı fetīlinde 'aceb sūziş-i 'aşḳ
Dil-i pervānede mi şem'-i şeb-ārāda mıdır
- 6 Ḳayd-ı endîşe vü zencîr-i girîh-gîr-i cünün
Gerden-i Ḳays-ı dil-i bādeye peymüde midir
- 7 Māhir eşküfe-i nazmında olan nūkhet-i rāz
Cem-i sünbülde midir verd-i muḫarrāda midir

-191-

Ġazel-i Müzeyyel

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Açamaz bād-ı ḡired ḡonçe-i esrārımızı
Ḥār ü ḡaşak-ı hevā şanma bizim bārımızı
- 2 Rāz-ı tevḡīdi bulur dūr-i zebānımda benim
Zāhid inkār edemez lehçe-i iḳrārımızı
- 3 Rūze-i hecr uzadı ol mehiñ imsākinden
Ḥayḫ-i esvedle mi bend etdi şeb-i tārımızı
- 4 Bil ki düşünde bu ta'bir-i laḫfî ḡoremez
Zann eden ḡ'ābda 'ayn-ı dil- bi-dārımızı
- 5 İşte mızmar-ı mezāyāya ḡülen öḡrensın
Eşheb-i ḫab' a yarar cilve-i ḡüftārımızı
- 6 Görelî beste-dehān oldu yed-i dîgerde
Mü-şikāfî-i ḳalem fikr-i ḡayāl-kārımızı
- 7 Ḥazret-i Ḥayret Efendi gibi üstād-ı zamān
Ḳıldı şayān-ı niḡeh şafḫa-ı āşārımızı

- 8 Görecek naṭara-i bārīk dil-efrūzu ile
Luṭf-ı taḥsine sera nükte-i eş' arımızı
- 9 Māhirā ba' d-ez-īn böyle ferīd-i ' aşıra
Ederiz vaqıf-ı şenā kıl̄k-i güher-bārımız

-192-

[Diger]

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ğamze-i şemşir be-kef üstüne ' uryān gidiyor
Çehre-i ḥāline baḳ ' aşıkıñ ḳan gidiyor
- 2 Mest iken maştaba-ı meyde yine çekdi ayaḡ
Aldı peymānesin ol sāḳı-i devrān gidiyor
- 3 Ḥaṭṭ-ı pāki ki zuhūr etdi o şāh-ı nāzıñ
Leşker-i şūr ü fiten def' ine fermān gidiyor
- 4 Reşk-i rıdvān-ı behişt olsa ' aceb mi o perī
Şireti ' ayn-ı melek şureti insān gidiyor
- 5 Piçiş-i zülfüne dil-beste olup murg-ı heves
Çāk edip bāl ü perin ḥayli perişān gidiyor
- 6 Ḥabbe-i nāfe-güşāsın o siyeh ḥalleriñ
Şem' eden memleket-i Çine şitabān gidiyor
- 7 Māhiriñ pertev-i āyine-i endişesiniñ
Her gelen seyr ü temāşāsına ḥayrān gidiyor

-193-

[Diger]

Mef'ülü Mefā'ilü Mefā'ilü Fe'ülün

- 1 Mihr-i lebi ' aks-āver-i kāñ-ı dehenidir
Ya la' l-i Bedaḥşān ya ' aḳıḳ-i Yemenidir
- 2 Çekmişdi niḳāb-ı siyehiñ Ka' be-i hüsne
Aşlı var ise ya ḳuruşu ya madenidir
- 3 Gāh dili cezb etmededir kehrübāveş
Bilmem ki Ḥaṭāyi şuyudur ya Ḥotenidir
- 4 Üftādesi ol Yūsuf-ı hüsnuñ meh-i naḥşeb
Yemin Çeh-i Zemez daḡı āb-ı zekānidir
- 5 Eyyām-ı şabāvetde henüz tıfl iken ol şūḡ
Gisularınıñ bād-ı şabā şāne-zenidir
- 6 ' Atṭār-ı bahār olmada şevḳ ile gül-efşān
Sebz-i ḥaṭı cüşende-i mevc-i çemenidir

- 7 Zülfün ucunu gördü şikest-i külehinden
Bu 'uğde-i dil Mähire tab-şikenidir

-194-

[Diger]

Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilātün Fā'ilün

- 1 Nuḫkumuñ 'unvānı hūdur zikrimiñ pāyānı hū
Gönlümüñ mānende-i ney hem-dem-i nālānı hū
- 2 Nefḥa-i hū enfüs ü āfāḫa sārīdir müdām
'İṭrñāk eyler meşām-ı cānı hū ebdānı hū
- 3 Müncelī bedr-i hüviyyet hāle-i tevḥīd ile
Arttırır nūr ü ziyā-yı gurre-i imānı hū
- 4 Kūḫul-ı ḫudretle mūkhūldür naẓar kııl 'ayn-ı hū
Ref' eder elbet ḡaṭā-yı dīde-i im'ānı hū
- 5 Küll-i yevm zāhir olmaḫda şu 'ün-ı kā'ināt
'Arz eder envār-ı sırr-ı sūre-i raḫmānı hū
- 6 Müstetir-hā sende hep sırr-ı zamīr-i ehl-i dil
Zeyn eder bālā-yı saṭr-ı nüṣḥa-i 'irfānı hū
- 7 Māhirā gülşen geh-i esmā-i vaḫdāniyetiñ
Sünbül ü reyḫānı hūdur Lāle-i Nu'mānı hū

**Tārīḫ-i Dü Çeşm-i Çiftlik Firāḫla İnşā-kerde-i Cenāb-ı Mīr
Ḥasen**

Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilātün Fe'ilün

- 1 Ābrū-yı ümerā ya'ni Ḥasen Beg ḫālā
Zātı mecrā-yı ḫayā ṭab'ı daḫı 'ayn-ı şafā
- 2 Niçe bir zāt-ı dil-āḡāḫ-ı Felāṭun dāniş
Fıkr-i naḫḫādına ḫayrān 'uḫalā vü ḫükemā
- 3 Menba' -ı rüşd ü zekādır o mekārım-pişe
Ḥayr-ı cāriye hep endişesin eyler uḫrā
- 4 Māhirā şarf edecek hemtā bu çiftlikde
'Ayn-ı feyzinden iki çeşme edince iḫyā
- 5 Üçler 'aşḫına dedim zam ile tārīḫini ben
Bu iki çeşmeden iç iç Ḥaseniñ 'aşḫına mā

Ṭab' fi 18 Şevvāl sene 1288.

